

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998

En liten dokumentation
över krishantering och
krisuppföljning

- Lasse Johansson-

**Kurator och samordnare för Angeredsgymnasiets krisuppföljning efter
den tragiska mordbranden på Hisingen 29-30 oktober 1998**

Dokumentationen offentliggjordes 2002.

Den presenteras här med smärre språkliga justeringar gjorda av författaren 2015

- Mångfaldigande av detta dokumentationsmaterial utan författarens medgivande är icke tillåtet!!! -

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

5-6

INLEDNING

- o Materialets syfte och begränsningar
- o Den samlade dokumentationen
- o Analyser, lärdomar och slutsatser
- o Vidare information

7-23

ALLMÄN ÖVERSIKT ÖVER KRISHANTERING OCH UPPFÖLJNING

- o Skolan hösten 1998
- o Brandens effekt 1998 - 2001
- o Förberedelser för krishantering
- o Skolstarten efter branden
- o Den fortsatta krishantering i akutfasen
- o Krisens utveckling och några specifika erfarenheter
- o Den viktiga övergången till mer normala arbetsformer i skolan
- o "Aldrig mera"
- o Stödet till drabbade ungdomar över tid
- o Stödet till personalen över tid
- o Samverkan under krishantering och uppföljning
- o Andra centrala uppföljningsuppgifter
- o Några lärdomar av generell karaktär

24-28

ORGANISATION OCH PLANERING

- o Den första planeringen och arbetsfördelningen
- o Planering för mer normala förhållanden
- o Fortlöpande arbetsplaner
- o Planering –lärdomar

29-36

EKONOMI FÖR KRISHANTERING OCH UPPFÖLJNING

- o Kortvarig ekonomisk osäkerhet
- o Breda satsningar
- o Nedbantningen påbörjas
- o Prognoser och ekonomiska behov
- o Ekonomi – lärdomar

37-51

ELEVER - FAKTA

- o Där-elever (dvs elever som upplevde katastrofen på plats)
- o Där-elever och studieavbrott
- o Svårast för Där- elever med problem
- o Närvaro - frånvaro
- o Studieresultat för Där-elever
- o Betygsjämförelse
- o Resultat av enkätundersökning bland Där-elever
- o Sörjande elever

52-58

PSYKOTERAPEUTISKA STÖDINSATSER

- o Åtgärder för ökad kriskunskap
- o Elevvårdens akuta insatser
- o Vännerna och familjernas betydelse
- o Extern psykologhjälp de första månaderna
- o Stort behov av behandling
- o Den psykoterapeutiska behandlingens omfattning
- o Behandlingsresultat
- o Klientbehandling och övriga insatser
- o Andra psykologiska insatser över tid
- o Några lärdomar

- 59-62 DE FYSIO-MENTALA STÖDINSATSERNA**
- o Tankar bakom det fysio-mentala stödet
  - o Det fysio-mentala stödets innehåll
  - o Det fysio-mentala stödets omfattning
  - o Lärdomar
- 63-73 PERSONALEN - INSATSER OCH STÖD**
- o Ledningens betydelse
  - o Lärarnas avgörande insatser
  - o Stödet till personalen
  - o Resultat av Hälsoundersökningar
  - o Resultat av enkätundersökning bland lärarna
- 74-86 SAMVERKAN UNDER KRISHANTERING OCH UPPFÖLJNING**
- o Stort behov av samverkan
  - o Olika samarbetspartners :
    - + Räddningstjänsten
    - + Sjukvården
    - + Polisen
    - + Socialtjänsten
    - + Krisjourer
    - + Ungdomsmottagningar
    - + Barn- och Ungdomspsykiatri(BUP)
    - + Bohushälsan
    - + Psykologmottagningen Nordost
    - + Stödcentrum
    - + Centrala krissamordnaren
    - + Utbildningsnämnd och utbildningsförvaltning
    - + Samrådsgruppen Nordost
    - + Andra berörda skolor
    - + Jurister och domstolar
    - + Ideella organisationer
    - + Företag
    - + Andra kommunala instanser och företag
    - + Forskningsenheter
    - + Icke berörda skolor m.fl
    - + Media
    - + Enskilda
  - o Angeredsmodellen för ledning och samverkan
  - o Samordnarens uppgifter
  - o Uppföljningsgruppen
  - o Några lärdomar av samverkan
- 87-89 FORSKNING OCH UTREDNING**
- o Omfattande intresse - ökad belastning
  - o Brister i intern utvärdering
  - o Upplysande interna undersökningar
  - o Extern forskning
  - o Lärdomar
- 90-93 MINNESTRÄDGÅRDEN**
- o Från idé till beslut
  - o Omfattande externt stöd
  - o Invigningen och framtiden

94-100   INTERNATIONELLT SAMARBETE

- o Dunblane - Skottland
- o Volendam – Holland

101-104   INFORMATION

- o Informationens stora betydelse
- o Muntliga informationen akut
- o Informationen över tid
- o Informationen om de drabbade
- o Informationen till de drabbade

105-128   BILAGOR

1. Det "Öppna brevet" från rektor 98 11 10
2. Arbetsplan för uppföljning vår-sommar-höst 1999
3. Arbetsplan för uppföljning våren 00
4. Arbetsplan för hösten 00 – våren 01
5. Tio möjligheter till stöd för elever – november 1998
6. Aktuell information till personalen 99 06 01
7. Rapport till personalen 00 03 22
8. Elevinformation inför rättegången i Tingsrätten mars-00
9. Sammanfattning av stödinsatser vid Brandrättegången i Tingsrätten
10. Elevinformation om skadestånd
11. Om stöd till elever från 01-08-22

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998

INLEDNING TILL EN LITEN DOKUMENTATION

av Lasse Johansson-kurator och samordnare för Angeredsgymnasiets branduppföljningsarbete.

Materialets syfte och begränsningar

Den här föreliggande dokumentationen syftar endast till att ge en liten översiktlig bild över Angeredsgymnasiets insatser efter brandkatastrofen 1998 och fram till och med våren 2001.

Skrivning och sammanställning har skett parallellt med samordnarens övriga ordinarie kurators- och samordningsuppgifter. Alla aspekter och alla resultat av skolans insatser har av tidsskäl därför inte kunnat redovisas.

En viktig beskrivning som saknas är en grundlig redogörelse av det separata arbete som inom Angeredsgymnasiet gjordes på Ungdomsvägledningen Nordost. För studium av detta måste här hänvisas till skolledare och elevvårdare från UVL-Nordost vilka numera tillhör Vingagymnasiet.

En annan viktig rapport som också saknas, är en grundlig beskrivning av metoder och resultat den psykoterapeutiska expertbehandling som skett. Här kan endast hänvisas till skolans projektanställda psykolog vars anställning vid skolan upphörde i juli-01.

Den samlade dokumentationen

För närmare och djupare studier av "Angeredsgymnasiet efter brandkatastrofen" hänvisas till den samlade dokumentation som finns på skolan. Denna dokumentation består av följande:

o Icke sekretesskyddade samlingspärmar med följande innehåll:

- Arbetsplaner och åtgärdsprogram
- Ekonomi
- Forskning och utredningar
- Internationellt samarbete
- Information till elever och personal
- Mediamaterial
- Material om Minnesträdgården
- Rättegångar, poliskontakter, skadestånd
- Samverkan
- Blandat skriftligt material

o Sekretesskyddade samlingspärmar med följande innehåll

- Elevfakta allmänt
- Fysio-mentala stödinsatser
- Personalstöd
- Psykologstöd
- Studiestöd och intyg

Ovanstående olika kategorier av material finns även samlat på CD-rom. Utöver nämnda material finns även bl.a. följande i skolans arkiv över arbetet efter branden:

- Kondoleansmaterial, minnesböcker etc.
- Videofilmer
- CD-skivor
- Föredrags- och infomaterial

En stor del av den samlade dokumentationen återfinns även på Göteborgs Stadsarkiv

Analys, lärdomar och slutsatser.

I den här presenterade dokumentationen återfinns i flera avsnitt analyserande text, presentationer av lärdomar och olika slutsatser. Dessa liksom materialet i sin helhet är INTE ett uttryck för skolans officiella åsikter. Materialet och ingående kommentarer, analyser och slutsatser är endast uttryck för författarens egna åsikter.

Vidare information

För tillgång till skolans samlade dokumentation hänvisas till kontakt direkt med Angeredsgymnasiet. info.angered@educ.goteborg.se 031- 367 15 00

För önskemål om föredrag eller kurser om krishantering hänvisas till författaren av detta material:

”Lasse- kurator” Johansson, kurator och samordnare för Angeredsgymnasiets branduppföljningsarbete 1998-2002

Kontaktuppgifter 2015: lassej.kurator@oulook.com tel 0731 73 00 76

Notering december 2015

Redigering av detta material har gjorts i syfte att få detta att bli mer överskådligt och lättare att läsa. Tempus har bibehållits dvs såsom det skrevs 2001. Endast några få språkliga förändringar har skett. Redigeringen har gjorts av författaren dvs ”Lasse-kurator” Johansson

Obs Ursprungsmaterialet finns i tryckt form och kan beställas från Angeredsgymnasiet eller från författaren Lasse-kurator

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen

ALLMÄN ÖVERSIKT ÖVER KRISHANTERING OCH UPPFÖLJNING

I det följande presenteras kortfattat och mestadels i punktform de insatser som gjorts på Angeredsgymnasiet under perioden 30/10 1998 - 30/5 2001. Översiktens syfte är enbart att ge en schematisk bild av händelseförloppet, insatser och utveckling. Något djupare information erhålles i de avsnitt som behandlar separata områden av krishanteringen och uppföljningen.

Skolan hösten 1998

Program och elever

Nationella program	1300
<u>IV ungdomsvägledningen</u>	<u>500</u>
Totalt	1800

Elevsammansättning

Invandrarbakgrund	c:a 55%	” svensk bakgrund” 45 %
Andel från de nordöstra stadsdelarna	c:a 70%	

Sociala situationen i basupptagningsområdena i nordost:

Arbetslöshet	c:a 11.%
Medelinkomst	c:a 92 000 kr
Andel med socialbidrag	c:a 27%
Andel med akademisk utb.	c:a 15%
Andel icke svensk nationalitet	c:a 53%

Personal

Lärare	130
Service	58
Elevvård	5 (två kur. 3 skolsköt.)
<u>Ledning</u>	<u>7</u>
Totalt	200

Brandens effekt den 30 oktober 1998

Döda	15 (varav 12 pojkar 3 flickor)
Antal elever som 30/10-98 var DÄR och överlevde:	66 (varav fysiskt skadade 23)
65% av DÄR eleverna var pojkar, 35 % var flickor	

Sörjande totalt 100 tals. Starkt påverkade var alla elever och all personal.
70-talet registrerades de första veckorna efter branden som starkt sörjande.
Av dessa var 70% flickor och 30 % var pojkar.

Omfattning fram till årsskiftet 00/01

124 ungdomar som upplevde brandkatastrofen direkt på plats har från ht 98 till december -00 studerat på Angeredsgymnasiet. 82 DÄR-elever har studerat på nationellt program , 42 enbart på individuellt program

Förberedelse för krishantering

Då brandkatastrofen inträffade var det lov. Detta gav en större möjlighet att förbereda för krishantering då eleverna anlände tre dagar efter branden.

Fredag 30 oktober

Rektor får tidigt på morgonen information om det inträffade. Personal som var ledig kallades in. Utökad Krisgrupp samlas på morgonen: Rektor, studierektorer, kurator, skolsköterskor, lärare, personalassistenter, vaktmästare

Huvuduppgifter för krisgruppen direkt på morgonen 30 oktober

1. Ta reda på omfattningen - hur många, vilka döda etc

2. Planera arbetsfördelning

- ex.
- informationsinsamling
  - förberedelse elevvård
  - förberedelse personalvård
  - interninformation
  - mediakontakter
  - planering av de kommande dagarnas arbete
  - externa kontakter, SDF, polis, Brandkår, krisjourer
  - symbolaktiviteter: kondoleansbok, ljus, blommor i entrén m.m.

3. **Nytt möte em för krisgruppen - vi vet mera, arbetet fortskrider**

Vi visste då att minst 9 elever var döda. En tyst minut hölls.

Konkreta förberedelser:

- fler lärare kallas in - flera deltar i de näraliggande krisjourernas arbete
- all personal kallas till möte sö 1/10
- elevmottagandet börjar förberedas konkret

Lördag 31 oktober

1. **Tidig morgon - nytt krisgruppsmöte**

Läget klarnat om antalet döda - 15 elever

Studiehandledare med avlidna elever i sina studiegrupper underrättas särskilt

Hembesök av studiehandledare och studierektorer hos sörjande familjer påbörjas

Förberedelser för söndagsmötet och måndagens elevmottagande

Minnesrum iordningställs

Minnesvägg iordningställs

Förberedelsematerial om sorg- och krisreaktioner och om krishantering till personal skapas

2 **Nytt krisgruppsmöte på eftermiddagen**

Uppföljning av dagen och förberedelse av söndagens personalmöte

Söndag 1 november

Nytt krisgruppsmöte morgonen

Under dagen fortsatta förberedelser/ arbetsfördelning

På kvällen genomförs ett mycket **välbesökt personalmöte**. All information om vad som är känt och om hur vi drabbats presenteras. Tyst minut genomförs. En präst deltar. Samtal om krishantering och informationsmaterial presenteras. Information och samtal om

måndagens mottagande är annan viktig punkt. Efter mötet stannar många lärare kvar och förbereder inför elevmottagandet.

Måndag 2 november - skolan startar

Första mottagandet

- Personal möter eleverna i entréhallen
- Allt är lugnt och mycket värdigt .
- Olika etniska grupper och enskilda personer som annars ej har så mycket kontakt visar stor gemenskap.
- Många gråter och är förtvivalade. Personal och kamrater tröstar
- Elever skriver i kondoleansbok. Elever börjar sätta upp lappar med olika hyllningar och hälsningar på Minnesväggen
- Flera tas om hand av skolsköterskor och kurator

Samlingar grupp/klassvis

- Tom stol för omkommen klasskamrat , ljus tänds , samtal om det inträffade, elever skriver/tecknar för Minnesväggen, alla tröstar

Tre stora minnesstunder under dagen i idrottshallen

Innehåll: Stilla musik, rektors tal, elevrådstal, präst tal ,imam tal, tyst minut sång, musik, diktläsning samt en stund öppen att tala för vem som så vill.

Vid minnesstund nr 3 talar Skolministern och då tillåts även media att närvara

Under dagen sker många saker

Minnesväggen fylls under dagen. Många elever är förtvivalade och tröstas av lärare och kamrater. Då klasserna ej är på Minnesstund finns de i klassrum. Många elever beger sig till sjukhus för att besöka skadade, andra besöker sörjande familjer. En del elever besöker brandplatsen. En del elever samlas i små grupper i Minnesrummet eller i uppehållsutrymmen. Kurator och skolsköterskor- hela tiden i elevsamtal. På eftermiddagen lämnar studiehandledare m.fl blommor till skadade på sjukhus eller hemma. Elevvården Jouröppet på kvällen till 21. 00 - en jourverksamhet som sedan pågår hela första veckan.

Nytt personalmöte

Kl. 15.00 hålls nytt personalmöte. Uppsamling av dagens erfarenheter. Rapporter från lärare. Frågor restes om hur man gör i olika situationer. Behov av hjälp i klassrum uttalas. Allmänna uppfattningen var att dagen fungerat bra men varit känslomässigt oerhört tung.

Manifestation på brandplatsen

Kl 18. 00 genomför elevrådet fackeltåg och blomnedläggning. Många, både elever och personal deltar. Blommor nedläggs för att hedra omkomna.

Den fortsatta krishanteringen under akuttiden 3-10 november

Flexibelt arbete studier - omvårdnad

Dagarna 3 t.o.m. 10 november skulle komma att betyda en oerhörd arbetsbelastning och mental ansträngning för alla. Linjen var att från den andra skoldagen successivt få igång undervisningen, men agera flexibelt mot bakgrund av vad som inträffade i klassrummet, begravningar och andra händelser.

Rykten och aggressioner

Den 3-4 november var det osäkerhet om balansen studier/omvårdnad. Mycket var rörigt. Den fortsatta stor förtvivlan bland många elever var stor. Uppdykande stark aggressivitet mot brandkår och polisen försvårade situationen. Rykten om rasistdåd förstärkta av märkliga flygblad och rykten om hämndaktioner var oroande och krävde särskilda motåtgärder. Det var mycket svårt att bedriva normal undervisning.

Begravningar

Den första begravningen sker onsdagen den 4 november. Bussar organiseras från skolan. Blommor från skolan förmedlas av rektor och studierektorer som deltar på alla begravningar. Denna verksamhet pågår därefter t.o.m. sista begravningen den 14 nov. Begravningarna väckte nya starka känslor för både elever och personal

Utgångspunkter för arbetet

Vid personalmötet på morgonen torsdagen den 5 november var det viktigt att slå fast vissa utgångspunkter för det fortsatta arbetet. Vid mötet betonades bl.a. att parallellt med den allmänna och specifika omvårdnaden skulle följande gälla::

- Försöka få igång undervisning
- Ha en flexibel hållning till undervisningen dvs kunna avbryta, ta en promenad, samtala om det som hänt, besöka skadade, deltaga i begravningar
- 14 dagar av stor tolerans gällande närvaron skulle gälla
- Vid behov vara två lärare
- Möjlighet att inkalla annan förstärkning

Specifika insatser av elevvården under akutfasen

Elevvårdspersonalen fick arbeta mycket hårt under de inledande veckorna. Exempel på dessa insatser är:

- o Elevvården jouröppet till 21.00 hela första veckan
- o Enskilt samtalsstöd för elever och föräldrar.
- o Gruppsamtal under ledning av inkallad extern psykolog
- o Stöd och rådgivning till lärare
- o Ordna med tider för behövande elever hos ungdomsmottagningar , som gav drabbade ungdomar särskild prioritet
- o Utryckningar till klassrum för att hämta elever som mådde särskilt dåligt
- o Ge praktisk hjälp med pengar till elever
- o Hjälp till föräldrar att t.ex. söka visum, göra ansökningar till Brandofferfonden, ordna med sociala kontakter etc
- o I elevcafé organiserade elevvården en särskild krisjour med socialsekreterare
- o Arbete för att organisera en förstärkt omvårdnads- och behandlingsorganisation på sikt

Personalvårdande insatser i akutfasen

Information

Informationen var av avgörande betydelse för motivationen

Fyra stora personalmöten hölls där alla frågor togs upp, erfarenheter diskuterades, lärare m.fl. gav återkommande rapporter. Fortlöpande information om den allmänna händelseutvecklingen kunde fås.

Ett särskilt aktuellt informationsblad gavs ut nästan dagligen de första 10 dagarna

Kunskapsgivning

Det var viktigt att kunskapen om kris- och sorgreaktioner och krishantering blev så bra som möjligt så snabbt som möjligt. I linje med detta skedde bl.a.

- Muntlig information allmänt och enskilt av kurator m.fl vid flera tillfällen.
- Distribution av flera skriftliga informationer. Ex.vis Krismaterial av Johan Kullberg(1/11). Krismaterial - sammandrag av föreläsning av Atle Dyregrov delades till alla den 4/11 efter att många besökt dennes föreläsning den 3/11
- Föreläsning på skolan av psykolog Bibbi-Lou Speiser om krishantering och krisförlopp skedde den 10/11

Psykologstöd till personalen

Från och med 5 november och under c:a en vecka därefter var två psykologer från Bohuslänsan på plats i skolan. Dessa gav samtalsstöd för personalen i såväl grupp som enskilt. De fanns hela tiden till hands i personalrummet

Andra stödinsatser för personalen

Två-lärarsystem organiserades genom att nyligen tjänstepensionerade lärare ställde upp. Under flera dagar fanns en "Back up" av elevvård och socialsekreterare, vilka kunde rycka in för deltagande i klassrum m.m.

För återhämtning hade alla lärare ledigt istället för en tidigare inplanerad studiedag måndagen den 9/11. Gratis kaffe för personalen infördes och behölls därefter under resten av höstterminen och våren -99.

Krisens utveckling och några specifika erfarenheter

I det följande noteras några punkter, som mot bakgrund av våra erfarenheter, kan vara viktiga att ha i minnet då det sker en olycka av sådan storlek som brandkatastrofen.

- o Kom ihåg - vännerna, familjen är viktigast den första perioden. Behovet av särskild psykologisk hjälp är då lågt
- o Kom ihåg eleverna finns i skolan och det är därför där som de stora insatserna måste göras. Andra som också utför krisarbete behöver därför hjälp skolan i dess arbete
- o Kom ihåg att förstå och visa hänsyn till kulturskillnader. Exempelvis:
  - synen på döden
  - begravningar
  - expertmisstänksamhet
- o Skaffa snar insikt i förloppet om chock- och reaktionsfas

- o Förfäras inte över den första tidens: gråt, osammanhängande prat, förvirring, pendlande mellan förtvivlan och aggression, psykosomatiska problem eller försvarsmekanismer av olika typer
- o Kom ihåg att mycket sällan övergår chockfasen till psykos OBS inga akuta sändningar till psykiatriska akutmottagningar behövdes under akutperioden på Angeredsgymnasiet.
- o Överdriv inte och skräm ej med självmordrisker. OBS inga självmord med koppling till branden är kända från brandtillfället till årsskiftet 00/01.
- o Kom ihåg vissa **specifika problem** som kan dyka upp i akutskedet. Exempel:
  - Enskilda lärares egna kriser blommar upp
  - Enskilda lärares förtvivlan och upprördhet inför elevernas reaktion - önskan om experthjälp blir stark
  - Samordningen av insatserna med externa verksamheter såsom BUP, socialtjänst, sjukvård, räddningstjänst m.fl. är mycket viktig och bör vara förberedd redan före en olycka inträffar
  - Resursbristen blir mycket stor i akutskedet och att snabbt avhjälpa denna är av vital betydelse.
  - Tröttheten smyger sig snabbt på och är farlig för omdöme och arbetsinsatser. Vila för personal och ledning är därför mycket viktig. Vila, rekreation är nödvändig. Avkoppling med alkohol eller liknande olämplig.
  - Motsättningar personal och elevgrupp om insatserna kan uppstå gällande t.ex.hur mycket och länge omvårdnad skall inkräkta på undervisningen.
  - Aggressioner mot brandkårens arbete kan uppstå. Detta kan åtgärdas med direkta besök av dess personal och samtal i klasser. Så skedde på vår skola via fina insatser från HÄFA (Händelsbaserat förebyggande arbete inom räddningstjänsten)
  - Aggression mot polisen kan uppstå. Detta kan gälla allmänt mot handlandet, Misstänksamhet mot utredningen och av särskilda tabbar såsom te.x. att vid brandkatastrofen hittades en avliden ungdom först flera dagar efter branden. Ryktesspridningen om orsak till branden ökade under akutskedet. Det handlade om att branden var ett rasistdåd. Detta förstärktes av spridning av diverse flygblad. Rykten om hämndaktioner var ett tag starka. Både föräldrar och oroliga elever hörde av sig till kurator om detta.
- o Rykten och aggressioner måste åtgärdas inom skolan. Åtgärder i form av möjligheter att vädra sina aggressioner kunde till en början göra detta i samtal i klassen eller enskilt under akuttiden. Därefter inrättades på skolan en särskild samtalsgrupp med elevvårdare och skolledare. Denna fanns en vecka från 11/11

Den viktiga övergången till mer normala arbetsformer i skolan

Rätt tidpunkt och sätt

Övergången från krishantering i akutskedet till mer normala arbetsformer är med säkerhet svår för varje organisation som drabbas på sådant sätt som vår skola. Det gäller att finna rätt sätt och rätt tidpunkt för att ersätta den inledande dominerande omvårdnaden med dominans av den ordinarie verksamheten. I en skola gäller denna övergång då mellan stark omvårdnad till mer normalt studiearbete

Grunden för att hitta rätt tidpunkt och rätt sätt för övergången var för oss de återkommande lärarrapporterna som gavs vid personalmöten och på annat sätt. Successivt blev det genom dessa klart att eleverna allt starkare krävde mer normala förhållanden

Fredagen den 6/11 hölls ett i detta sammanhang viktigt personalmöte. Rapporterna då gav vid handen att det under den kommande veckans början borde vara rätt läge att normalisera arbetet. Kuratorn presenterade i det sammanhanget en strategi för denna normalisering, vilket fick starkt stöd vid mötet. Under den därpå följande helgen konkretiserades strategin av kurator och rektor tillsammans:

Övergångsstrategin

Övergångsstrategin byggde på att ett beslut om normalisering både borde ha stöd av den breda elevmajoriteten och upplevas som framåtsyftande och stödjande. I linje med detta utarbetades ett " **Öppet brev**" (se bilaga) från rektor för alla klasser att diskutera tisdagen den 10/11.

I detta brev argumenterades om att fortsatt stöd för drabbade skulle ges men att det var av stor betydelse att det nu skedde en återgång till normala studieförhållanden.

Eleverna uppmanades att diskutera och ansluta sig till följande:

Att ställa upp för återgång till normal skolgång

Att ställa upp för att motverka ryktesspridning

Och eleverna uppmanades komma med förslag till följande frågor:

Vad bör staden göra så att en liknande katastrof icke upprepas?

Vad skall ske med brandplatsen? Hur kan vi på vår egen skola hedra minnet av de avlidna?

Måndag den 9/11 var såväl elever som personal lediga. På tisdagsmorgon den 10/11 hölls så ett personalmöte där det "Öppna brevet" presenterades. Detta initiativ fick personalens stora stöd och alla gick därefter till sina klasser för klassråd om det " Öppna brevet"

Resultat av övergången

Eleverna och personalen gav vid diskussion om det Öppna brevet sitt fulla stöd för återgång till normala studieförhållanden igen. Eleverna kom också med massor av goda förslag till de frågor som ställts. Alla dessa förslag sammanfattades direkt efter i dokumentet "**Aldrig mera**". Detta överlämnades senare både till kommunledningen och till massmedia. Dokumentet är en sammanfattning över att övergången blev framgångsrik. Och detta dokument markerar vad eleverna kände vid detta viktiga tillfälle. Därför finns det anledning att i det följande redovisa hela detta dokument på följande sidor

"Aldrig mera"

**Förslag från Angeredsgymnasiets elever om åtgärder
så att en ny ungdomskatastrof aldrig mera ska inträffa !!!**

Följande har föreslagits av många elever:

Flera Ungdomens Hus med stora festlokaler, café och bra verksamheter för olika ungdomsgrupper

Bygg ett Ungdomens Hus i Angered

Fler fritidsgårdar med bättre öppningstider för ungdomar under 16 år.

Ordna fler fritidslokaler för ungdom

Olika ställen för olika åldersgrupper

Större utbud av billiga fester för ungdom i olika åldrar

Ge ungdomar, med stöd av vuxna, ett större ansvar för olika lokaler och arrangemang

Fast discoställe i city för ungdom i åldern 16-20 år

Särskild ungdomslokal enbart för tjejer

Öppna flera diskotek för ungdomar som är under 18 år

Använd Lisebergshallen till återkommande ungdomsdisco.

Bra ungdomslokaler i varje stadsdel

Ordna discon på stan för ungdomar i 14-17 års åldern

Temafester för ungdomar och Drogfria ravefester

Öppna fritidsgård på Liseberg året runt.

Gör en film om katastrofen så att alla förstår vad som hände.

Fritidsfolk och andra vuxna (men inte föräldrar) behövs vid ungdomsfester

Obligatoriskt med vuxna vakter på ungdomsfester

Obligatoriskt för alla lokaluthyrare att ordna vuxna vakter

Klara gränser för hur många som får vara i en lokal

Strängare regler för uthyrning av lokaler.

Åldersgränser när det är ungdomsdisco.

Bättre polisberedskap i samband med ungdomsfester

Festlokaler för ungdom ska ligga i ett plan

Kommunen ska ha ansvar för säkerheten i alla lokaler som ungdomar hyr

Organiserat vuxenstöd till alla ungdomar som ordnar fester

Se över uthyrningsvillkoren för festlokaler

Förbjud "rökmaskiner"

Alla lokaler måste utrustas med brandvarnare

Brandlarm och säkra utgångar i alla lokaler

Obligatoriskt med fler eldsläckare i alla lokaler

Sprinklersystem i alla festlokaler

Obligatoriskt med trappstegar utanför fönstren till alla lokaler som uthyrs för fester

Förbud mot galler på fönster till festlokaler

VI SKA ALLTID MINNAS

Elevernas förslag om hur minnet av de omkomna ska vårdas

Följande har föreslagits av många elever för katastrofplatsen

Minnessten med de omkomnas namn

Riv huset och res minnessten

Begrav blommor och allt annat på platsen och plantera gräsmatta och träd

Freda byggnaden och gör denna till ett monument över den tragiska olyckan

Bygg ett jättestort hus för ungdom på platsen

Bygg en ungdomskyrka på olycksplatsen

Res en staty på katastrofplatsen

Res en stor mur med allas namn samt staty över ungdomar

Ordna glasskåp med foto och namn

Res en fin symbol på olycksplatsen

Byt namn på hållplatsen vid Backaplan för att hedra de omkomna

Plantera ett levande minne i form av 63 träd och satsa allt på centralt stor Ungdomens Hus

som minne över de omkomna och olyckan

Följande har föreslagits av många elever när det gäller Angeredsgymnasiet:

*Samla allt som skrivits i en stor bok
Speciellt minnesrum eller minnesplats på skolan med minnesplatta och bilder över de omkomna
Sätt upp minnesplatta på skolan
Tryck en bok med dikter och hälsningar från skolans elever
Markera fint i skolkatalogen dem som avlidit
Sätt upp fin minnesmålning i skolan
Hedra skolans döda med tyst minut på deras födelsedagar
Hedra de omkomnas minne med att tillsammans varje år åka till olycksplatsen och tända ljus*

Stödet till drabbade ungdomar efter den akuta fasen och över tid

Under den mest turbulenta perioden av krishantering, dvs de första 2-3 veckorna efter katastrofen utkristalliserades linjen för det mer långsiktiga stödet. Till en början och fram till och med utgången av vt-00 gällde alla stödinsatser lika för såväl de ungdomar som varit DÅR och för de som enbart var SÖRJANDE.

De stödinsatser skolan arbetat med kan grovt indelas i fyra huvudområden.

1. Insatser för mental rehabilitering

Inom ramen för det mentala rehabiliteringsarbetet ingick såväl rent expertbetonade insatser som enklare samtalsstöd och allmän förståelse och omtänksamhet.

Samtalsstöd elevvårdarna (särskilt av kuratorer och skolsköterskor) på skolan

Särskilt anställd psykolog med invandrarbakgrund och med bred erfarenhet av arbete med kris-och traumareaktioner. Denne anställdes 1/1-99 efter att ha hållit i gruppsamtal under november/december-98 och han arbetade sedan med denna uppgift till 1/7 -01

Fortsatta remitteringar till ungdomsmottagningar gjordes – exempelvis till UM-Humlan som prioriterade brandrelaterade ungdomar

Avspänningsband till alla. Vid årsskiftet 98/99 fick alla drabbade sådant band hemsänt med särskild julhälsning. Därefter har nya drabbade elever fått sådant band efterhand.

Många lärare har tagit tid att lyssna och trösta och personalen i allmänhet har eftersträvat att visa allmän omtänksamhet både med de drabbade och för varandra

Närvaropressen för de drabbade eleverna har under långtid varit bortlyft. Stor tolerans och förståelse har visats de drabbade som haft problem följa undervisningen helt regelbundet.

Skolan genomförde organiserade besök i brandlokalen med stödpersonal och uppföljnings-samtal med brandmän. Hela 72 drabbade elever deltog i sådana besök. Dessa har efteråt uttalat var viktigt för deras rehabilitering.

2. Fysio-mental rehabilitering

Ett viktigt komplement till den psykoterapeutiska behandlingen har varit det fysio-mentala stöd skolan erbjudit de drabbade. Med dessa insatser har givits bidrag till de drabbades allmänt förbättrade hälsotillstånd. Bland dessa insatser skall nämnas

Gratis massage via särskilt avtal med väl renommerat hälsoinstitut. Många elever har vittnat om att detta haft mycket god påverkan för dem.

Gratis simkort för att både bidra till konditions- och styrketräning och avslappning.

Gratis motions- eller styrketräningskort. I synnerhet styrketräning, där flera goda Gym ställt upp, har de drabbade uppskattat

Busskort till de med tät läkarbehandling och gratis handikappbad eller sjukgymnastik för behövande har varit andra fysio-mentala inslag.

3.Studiemässigt stöd

Det stod redan från början klart, att många av dem som drabbats skulle få svårt att klara sina studier. Allra svårast skulle naturligtvis de få som p.g.a. skador var frånvarande länge och de som redan före branden hade studiesvårigheter. De olika formerna för skolans studiemässiga stöd har varit följande

Hemundervisning till behövande. Detta har gällt tre elever. Någon har dessutom erhållit undervisning vid sjukhusvistelse.

Färdtjänst till skolan till behövande. Detta har gällt ett fåtal svårt skadade.

Ej studiepress. En uttalad linje om förståelse från alla lärares sida.

Längre inlämningstider för arbeten som eleverna skulle göra

Generositet vad gäller de drabbade elevernas möjligheter till att göra omprov

Avvaktning med betygssättning. Drabbade elever har fått längre tid på sig före betygssättning efter avslutad kurs

Extra stödundervisning. Åtskilliga elever har erhållit särskild stödundervisning eller stöd inför prov. Sådant stöd har givits både enskilt och i mindre grupper

Särskilda studieplaner har upprättats för de drabbade elever som så önskat . Sådant särskild planering kan ha inneburit ett extra års studier efter studentexamen eller att elever gratis fått återkomma för studier eller prov i vissa ämnen

Särskild sommarskola anordnades våren -99. Utöver detta har vid några andra lov också anordnats speciell stödundervisning.

4. Praktisk hjälp, information och tillgänglighet

Genom att skolan sedan början av 1999 haft en särskild samordnare för alla aspekter av uppföljningen har de drabbade och deras föräldrar alltid haft någon att vända sig till. Via honom och övriga elevvårdare har alla behövande kunnat få en rad olika former av hjälp. Här kan nämnas:

Nya elever hösten -99 och -00 inbjöds före skolstart och erhöll särskild studieinformation,

kunskap om skolans stöd och fick möta lärare m.fl.

De drabbade prioriterades såväl 1999 som 2000 till de sommarjobb som Göteborgs kommun anordnar. På detta sätt fick över 50 drabbade ungdomar sommarjobb

Eleverna har fått hjälp med ansökningar om olika stipendier och särskilda bidrag för att i de fall där så behövts ge ekonomisk lättnad. I några fall har t.ex. pengar för utlandsresor kunnat ordnas på detta sätt

Hjälp har erbjudits vad gäller kontakter med polisen och advokater gällande vittnesmål och skadestånd m.m.

Praktisk hjälp med visumansökningar, en mängd olika intyg osv har också skett

Kontinuerligt under uppföljningen har de drabbade och deras föräldrar fått en mängd viktig information. Det har då både gällt information om skolans stödarbete och allmänt om hur brottsutredningen, rättegångarna m.m. fungerat.

Stödet till personalen efter den akuta fasen fram till idag.

Som tidigare nämnts erhöll personalen olika former av stöd under den akuta fasen. Det skall understrykas, att särskilt lärarnas insatser i krishantering och uppföljning är av central betydelse. Deras information om utvecklingen och deras personliga engagemang har varit helt avgörande för arbetet. Eftersom situationen på skolan allt sedan branden varit mentalt extremt påfrestande för många bland personalen har det varit nödvändigt med **särskilda personalinsatser** också över en längre period. Här skall nämnas något om detta:

Fortsatt god information.

All personal har kontinuerligt informerats om både den allmänna utvecklingen efter branden och vad gäller de drabbade eleverna. På detta sätt har det bland personalen funnits en hög kunskap och därmed också ett gott underlag för motivationen att arbeta vidare.

Fortsatta erbjudanden om enskild psykolog kontakt.

Under 1999 var det möjligt för personalen att via samordnaren få särskild psykologkontakt. För operativpersonal (elevvårdarna) har denna möjlighet funnits ända fram till juni -01. Erbjudanden gick 1999 också ut till alla om ytterligare gruppsamtal under psykologledning.

Extra erbjudanden om medicinsk undersökning.

Såväl 1999 som år 2000 kunde personalen erhålla en extra hälsoundersökning via Bohushälsan. Detta blev för flera enskilda anställda mycket viktigt.

Heldag med Atle Dyregrov för alla.

Som ett led i fortbildningen och också för den allmänna förståelsen över vad de varit med om och hur de drabbade eleverna mådde ordnades en särskild studiedag med Atle Dyregrov. Denna var mycket uppskattad och fungerande väl som motivation i det fortsatta stödarbetet.

Annan fortbildning.

Vid olika tillfällen har personalen fått olika erbjudanden om deltagande i olika kurser och föredrag med anknytning till trauman och att stödja ungdomar i kris

Friskvårdstöd.

Personal har som led i hälsoarbetet efter branden i några fall erbjudits massage. Den operativa personalen har haft denna möjlighet hela tiden. En del har också stimulerats och fått hjälp för deltagande i motionslopp.

Samverkan till stöd för ungdomarna och deras familjer under krishantering och uppföljning

Skolans krishantering och uppföljningsarbete hade aldrig kunnat genomföras utan ett omfattande samarbete med en mängd samhälleliga och andra verksamheter.

Här följer bara en uppräknning över de som varit **särskilt viktiga samverkanspartners**

Akut uppbyggda krisjourer (fanns inom varje stadsdelsnämnd). Samarbete första 5-10 dagarna

Socialtjänsten i berörda stadsdelar. Samverkan såväl i akutskedet som under den fortsatta utvecklingen och uppföljningen

Ungdomsmottagningar. Samarbete från start och hela tiden därefter

BUP . Sporadiskt samarbete akut men en samverkan som därefter förstärkts och sedan årsskiftet 99/00 fördjupats starkt

Brandkåren- HÅFA . I akutskedet med information och vid t.ex. besöken i lokalen

Uppbyggt stödcentrum för nordost. Från februari -99 ett mycket nära och viktigt samarbete runt och för de drabbade ungdomarna och deras familjer.

Centrala krisledning. I akutskedet intensivt samarbete vad gäller information m.m. Därefter och ända fram till juni-01 tät och positivt samarbete med i synnerhet kommunens chefssamordnare.

Med Utbildningsförvaltningen. Akut intensiv kontakt därefter oregelbundet

Kyrkliga församlingar. Stöd och deltagande i akutskedet

Hjälppositioner t.ex. Rotary och Lions. Ställt upp med ekonomiskt stöd

Polisen. Samarbete för motverka rykten, om hotbilder och när det gäller förhör av vittnen dvs ungdomar som var DÄR.

Massmedialt samarbete. Massmedias intresse har varit fokuserat på Angeredsgymnasiet allt sedan branden. En omfattande hjälp till media har givits i form av såväl information som personligt deltagande av drabbade och operativ personal.

Forsknings- och utredningar. En rad olika större och mindre undersökningar har gjorts på skolan. Samarbete med dessa har då varit nödvändigt.

Stödorganisationen på skolan

Från och med årsskiftet 98/99 skapades en fastare organisation över det fortsatta uppföljningsarbetet. En **särskild brandgrupp** bestående av de operativt arbetande anställda organiserades. Denna bestod av:

Samordnaren och tillika kuratorn på skolan
 Två kuratorer, varav en speciellt anställd för arbete med de drabbade.
 Tre skolsköterskor
 En psykolog, särskilt anställd för arbete med de drabbade
 Senare under 1999 adjungeras också en kurator från stödcentrum nordost.

De enskilda inom "Brandgruppen" hade daglig samverkan runt och för de drabbade. Hela gruppen hade också veckovisa planerings- och arbetsmöten. 1999 och större delen av 2000 en gång per vecka och därefter mer sporadiskt. Vid gruppssammanträde behandlades enskilda problem, gavs ömsesidig stöttning och utarbetades slutgiltiga förslag på olika konkreta insatser liksom Arbets- och handlingsplaner för uppföljningen

Särskild samordnare

Sedan årsskiftet 99/00 har skolans uppföljning letts av en särskilt utsedd samordnare. Den som utsågs var skolans kurator, Lars Johansson eller "Lasse-kurator" som han kallades av alla. Han hade då arbetat på Angeredsgymnasiet i 8 år och var väl känd av personal, elever och nätverken i omgivningen.

"Lasse-kurator" har över tid fungerat som både behandlare och som samordare med huvudansvar för allt uppföljningsarbete direkt under rektor. Samordningsarbetets innehåll finns redovisat i dennes arbetsbeskrivning. Denna ger en bra bild av bredden i det uppföljningsarbete som utförts på skolan. Den finns presenterad i "Angeredsmodellen" under avsnittet om "Samverkan"

Andra centrala uppföljningsuppgifter

Varje institution/verksamhet och enskild ledare/ ansvarig måste vara medveten om att då en tragisk händelse av brandkatastrofens storlek inträffar så följer utöver krishantering och direkt stödarbete dessutom en massa annat arbete.

Nya samarbetspartners tillkommer, medias intresse växer, forskningsintresset ökar osv.

Dessutom kan, som i vår skolas fall, också följa en del **andra mycket stora arbetsuppgifter**. På följande sidorna redovisas några av dessa.

Minnesträdgård och minnesmaterial.

I enlighet med förslagen om "minnesplats" från "Aldrig Mera" skapades efter en demokratisk process i skolan och en lyckad penninginsamling en särskild Minnesträdgård.

Förarbete, insamling som invigning har här inneburit mycket arbete.

Minnesmaterialet (allt skrivet, teckningar m.m.) fanns under en tid i det s.k. Minnesrummet. Inför den första årsdagen 1999 hade allt material fotograferats av och finns därefter samlat i särskilda Minnespärmor.

Årsdagarna

Varje enhet som drabbas av en så här stor händelse har att ta ställning till hur de första årsdagarna skall högtidlighållas. I vår skolas fall innebar den första årsdagen full lektions-

frihet och att hela dagen ägnades åt minnesverksamheter.

Den andra årsdagen innebar en nedtrappning till halv dags minnesaktiviteter parat med invigning av Minnesträdgården. De kommande årsdagarna kommer att betyda ytterligare nedtoning. Denna nedtrappningslinje tror vi har varit en riktig väg att välja.

Rättegångarna

Tingsrättsförhandlingarna i maj 2000 och de därpå följande hovrättsförhandlingarna i augusti samma år innebar olika former av arbetsinsatser från vår skolas sida. Före rättegångarna gällde det att få ut god information till de av de drabbade som var målsägare. Detta för att de skulle på rätt sätt kunna ta tillvara sina rättigheter. Ytterligare en annan del i förarbetet för de drabbade var att ordna med juristhjälp för de som så önskade. Den allmänna informationen till skolans personal inför och under rättegångarna var en annan viktig uppgift.

Under i första hand tingsrättens förhandlingar fungerade flera av medlemmarna i skolans "brandgrupp" som stödarbetare för drabbade som var närvarande vid förhandlingarna. Samordnaren och psykologen medverkade som stödarbetare vid varje dag av dessa förhandlingar.

Under hovrättens förhandlingar var ett mindre antal drabbade Angeredselever närvarande vid förhandlingarna. Vid dessa förhandlingar fungerade skolans sam-ordnare som hela kommunens ansvarige för stödinsatserna på plats.

Skadeståndsarbete

Efter det att domarna fallit mot de fyra brottslingar, som genom mordbranden orsakat sådant stort lidande, påbörjades arbetet för att drabbade skall erhålla rättmätigt skadestånd. Skolans insatser i det sammanhanget har dels varit av bred informativt slag när det gäller de drabbades rättigheter och dels bestått i direkt samverkan med de drabbades juridiska företrädare. I det senare avseendet har det både handlat om att ordna sådana juridiska ombud för de som ej haft sådan och att förse ombuden med behövliga intyg över hur enskilda elever på olika sätt har drabbats av branden. Skadeståndsarbetet påbörjades under ht-00 och pågick under hela våren -01

Dokumentationsarbete

En speciell uppgift i uppföljningen har varit att dokumentera det arbete som skolan utfört. I första hand har detta varit samordnarens uppgift. Detta arbete har delvis pågått under hela uppföljningen, men påbörjades intensivt vid årsskiftet 00-01.

Arbetet har bestått i att samla och katalogisera alla dokument, överföra dessa till CD-rom samt att skriva en sammanfattning över allt det arbete som utförts. I dokumentationsarbetet har också ingått att göra diverse mindre undersökningar och att sammanställa fakta för analys. Materialet kommer att samlas på Angeredsgymnasiet och vara lätt tillgängligt för forskning i framtiden.

Dokumentationsarbetet har varit mycket problematiskt då detta fått utföras samtidigt som samordnaren varit fullt sysselsatt med övriga uppgifter inom tjänstens ram samt med andra kurativa insatser.

Extern information och kontakter

I och med att Angeredsgymnasiet drabbades så kraftigt och snabbt utvecklade ett brett krishanterings- och uppföljningsarbete väckte skolans insatser intresse hos många. Skolans har sett det som en skyldighet att förmedla sina erfarenheter till alla som önskat ta del av

dessa. Denna hållning har dock betytt en hel del extra arbete för i synnerhet samordnaren. Samverkanspartners i Göteborg har fortlöpande fått information om skolans insatser. Skolor, krisgrupper, organisationer och institutioner i och utanför Göteborg har vid önskemål fått begärd information.

Många har också önskat erhålla besök av samordnaren eller psykologen för att få muntliga fördragningar av jobbet. Av tids- och arbetsskäl har tyvärr enbart en bråkdel av dessa önskemål kunnat tillgodoses. Det är skolans förhoppning, att intresset för att ta del av våra erfarenheter på sikt skall kunna tillgodoses genom en särskild kurs som skolan planerar att anordna framöver.

Internationell samverkan

Till den externa informationen och kontakterna hör också det arbete som utförts med skolor och myndigheter i andra länder. I det sammanhanget ska särskilt nämnas det intensiva erfarenhetsutbyte, som skedde mellan Angeredsgymnasiet och skolor m.fl från Volendam i Holland under våren -01.

Några lärdomar av generell karaktär

Angeredsgymnasiets krishantering och uppföljningsarbete bjuder på många viktiga erfarenheter. I andra avsnitt i denna dokumentation pekas på olika mer specifika lärdomar. Här ska enbart kortfattat och i punktform nämnas några **mer generella lärdomar som kan dras från skolans arbete.**

o Krav på krisledningen

Stark ledare behövs
Strikt arbetsfördelning måste gälla i akutskedet
God rapportering är avgörande
Klar informationsgivning till personalen är central
Gott motivationsarbete behövs hela tiden

o Mottagandet av drabbade är mycket viktigt

Anslår tonen i det fortsatta arbetet

o Stöd till personal

Kunskap i krisreaktioner och krishantering behövs
Psykologiskt stöd behövs under krishanteringen
Information är central för att få stark motivation
Personalvårdsresurserna behöver ökas under lång tid efter en stor kris.

o Bredd i stödinsatser för drabbade är viktigt

Terapeutiskt allmänt stöd och expert hjälp är nödvändig över tid
Fysio-mentala stödinsatser är ett gott komplement
Studiemässiga insatser av olika slag är nödvändiga
Den operativa personalens måste ha hög tillgänglighet och utveckla ett flexibelt stödarbete

o Förberett utvecklat kontaktnät

När ungdomar drabbas av en olycka av brandkatastrofens storlek blir skolan ofelbart den helt

dominerande platsen för rehabilitering och omvårdnad. Det är där ungdomarna finns dagligen. Andra psykologiska och sociala verksamheter måste därför relatera till skolans arbete. Formerna för detta i krissituationer bör vara väl utvecklade i förtid.

o Återgången till mer normalt läge - mycket viktigt

Välj rätt läge och rätt tidpunkt för övergången så att inga nya sår rivs upp för de drabbade. Den fortlöpande informationen är avgörande för när normaliseringen ska ske. Använd en övergångsmetod som alla känner delaktighet i och som är framåtsyftande.

o Symbolernas betydelse

Varje krissituation är en känslomässig storm. Symboler och symbolhandlingar har därför en särskilt viktig roll och i synnerhet gäller detta för ungdomar.

Minnesstunder, minnesböcker, minnesvägg, dagböcker, sång, musik, högtidlighållande av årsdagar, minnesmärken m.m är därför oerhört betydelsefulla.

o Beredskap vid näraliggande händelser

Andra liknande händelser, brottsutredningar, dödas födelsedagar osv kan väcka starka känslor. Beredskap inför detta behövs därför.

o Ryktesspridning måste motverkas

Om rykten får florera kan krishantering utvecklas mycket negativt. Därför måste varje tendens till ryktesspridning motverkas.

o Beredskap för starka reaktioner

Vid brott eller olyckor kan drabbade söka syndabockar. Stark aggressivitet kan uppstå mot polis, brandkår och myndigheter. Beredskap inför sådana starka reaktioner är lika viktig som beredskap inför sorgreaktioner och förtvivlan

o Uppföljningen kräver omvårdande samordning

Uppföljningsfasen 1999-01 har varit fylld av olika former av omvårdnadsinsatser.

Rektor har här ej haft det operativa ansvaret utan detta har överlåtits till en 'särskild samordnare med stark förankring i skolan. Denna "Angeredsmodell" har fungerat mycket bra.

o Många nya arbetsuppgifter

Med en katastrof av Göteborgsbrandens storlek följer för en enskilt hårt drabbad skola många extra och nya arbetsuppgifter. Det gäller t.ex. mediasamverkan, samverkan med forskning, jurister och en rad andra nya partners, extern informationsgivning och mycket mera. Resurser för detta extraarbete måste avsättas

o Stora behov av ekonomiska resurser

Klarhet om de ekonomiska resurserna behövs snabbt. I avvaktan på sådana klarlägganden måste skolan ändå våga satsa för att klara en bra krishantering och uppföljningsverksamhet. Detta ansvar har skolan inför sina drabbade elever

o Långsiktig planering - mycket viktigt

Med utgångspunkt från fakta om drabbade elever måste göras en långsiktig arbetsplanering. Uppföljningsinsatser i en gymnasieskola måste ske med olika intensitet under en mycket lång tid och med beaktande av hur många drabbade som är elever över tid.

o Fortlöpande information och motivation

God och kontinuerlig information till all personal är av avgörande betydelse om krishantering och uppföljning ska lyckas.

o Tålamod och egen omvårdnad är nödvändigt

Krishantering och krisuppföljning måste präglas av stort tålamod. Det tar lång tid att klara en mycket svår krissituation. Denna medvetenhet måste prägla alla från rektor, lärare till operativ elevvårdande personal.

Krishantering och uppföljningsarbete med traumatiserade ungdomar är mentalt mycket påfrestande. Varje direkt inblandad personal måste därför ge särskild akt på den egna mentala och fysiska omvårdnaden. Resurser för att sådan personlig omvårdnad ska underlättas måste finnas inom skolan.

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998

ORGANISATION OCH PLANERING

Den omedelbara planeringen direkt efter katastrofen

Angeredsgymnasiet hade vid katastroftillfället en egen "krisplan" antagen 1998. Denna var vid starten av arbetet den 30/10 till viss hjälp, men storleken och följderna av det inträffade gjorde att ingen mall för handlandet egentligen fanns tillgänglig. Sunt förnuft, god organisationsförmåga och insikt om informationens och planeringens avgörande betydelse blev istället vägledande för arbetet.

Redan från början framstod det klart att skolan skulle bli hårt drabbad. Kurator kunde t.ex. omtala att han hjälpt elever med att sprida information om festen på skolan före lovet. Rundringningar bland elever och andra i närområdet gav också klara indikationer om allvaret och storleken av det inträffade. Vid **första krisgruppsmötet** på morgonen den 30/10 klargjordes därför betydelsen av att på alla sätt inhämta information om:

- 1) Vilka av skolans elever som omkommit, vilka som skadats och vilka som i övrigt varit där men klarat sig utan påtagliga fysiska skador
- 2) Hur stödorganisationen i närområdena fungerade
- 3) Vilka resurser man centralt och regionalt hade satt in och kunde förväntas bidra med till skolans arbete då skolan startade måndagen den 2/11.

Olika personer i skolledning och krisgrupp men också extra inkallade lärare startade omedelbart arbete för att få tag i nämnda nödvändiga information. Detta skedde genom personligt deltagande i olika kriscentrum, besök i kyrkor samt via direktkontakter med stadsdelsnämnder, sjukhus, polis, räddningstjänst, Utbildningsförvaltning(UBF) m.fl

För att få igång arbetet i organiserade former beslutades redan tidigt under fredagsmorgonen om följande grundläggande arbetsfördelning för det fortsatta akuta krisarbetet:

Funktion/Namn	Uppgifter
Rektor Magnus Dahlbeck	Övergripande ansvar, Externa kontakter med Stadskansliet, UBF, SDN, media m.fl
Studierektor Leif-Göran Klittermark	Informationsinsamling om omkomna och skadade
Studierektor Ulla Reiderstedt	Personalstöd
Kurator Lasse Johansson	Elevstöd, elevvårdsorganisation, elevrådskontakter
Studierektor Lars Stensson	Interninformation till personalen
Samordnare/lärare Göran Omneus	Föräldrastöd och kontakter
Samordnare/lärare Karim Naghizadeh:	Begravningsinformation
Byråassistent Berith Wingstedt	Administrationsfrågor, telefonbevakning m.m

Vid krisgruppens sammanträde på eftermiddagen framkom att flera elever hade omkommit och att det också fanns ett antal skadade. Det stod därmed helt klart att slutresultatet skulle kunna bli **både ett stort antal döda och ett stort antal skadade**. Det fortsatta planerings- och organisationsarbetet utgick från såväl kända fakta och från rimligt antagande om att det skulle sluta i stora följder för hela skolan. Mot bakgrund av detta beslutades vid **krisgruppsmötet på eftermiddagen den 30/10**

- att intensifiera deltagandet i näraliggande kriscentrum över helgen
- att inkalla all personal till en särskild konferens söndag em den 1/11
- och att på olika sätt börja förbereda såväl söndagens personalmöte som måndagens mottagande av eleverna

Vid första personalmötet söndag den 1/11 var planeringen för elevmottagandet på måndagen i stort klar liksom i övrigt huvudlinjerna för den kommande veckans arbete.

Planeringspunkter för den första veckans arbete var främst:

- Brett omhändertagande första dagen med klassmöten och minnesstunder som grund
- Flexibelt arbete i klasser och studiegrupper med försök till studiearbete men med full rätt till avbrott för samtal, promenader, besök hos skadade, deltagande i begravningar etc.
- Fortlöpande informationsarbete : Dagliga informationsblad till personalen och ytterligare personalkonferenser den första veckan samt information direkt till drabbade elever.
- Personalförstärkningar för såväl personal som elever i form av extralärare, social-arbetare och psykologer
- Förstärka kunskapen om krisreaktioner och krishantering
- Intensifierat elevstöd, elevomhändertagande och familjestöd
- Organisering av elevers och personals deltagande vid begravningar
- Fortlöpande analys över läget för att snabbt sätta in behövliga åtgärder inklusive vikten av att vid bestämt tillfälle återgå till mer normalt studiearbete.

Utifrån ovanstående planeringspunkter genomfördes under första veckan ett brett och omfattande arbete. Tack vare de goda planeringen, de dagligen återkommande krisledningsmötena och det breda informationsarbetet kunde effektiva åtgärder sättas in då behov uppstod. *Detta arbete och de olika åtgärderna beskrivs i andra avsnitt av dokumentationen.*

Planering för övergång till mer normala förhållanden

De fortlöpande informationerna om stämningläget bland eleverna gav i slutet av den första veckan 1/11-6/11 vid handen, att behovet av övergång till mer normala studieförhållanden hade ökat.

Efter diskussion på personalmötet fredagen den 6/11 och på förslag av kurator beslutades att det över helgen 7-8/11 och ledigheten den 9/11 skulle utarbetas ett brev från rektor till alla elever. Detta borde både argumentera för normalisering och ställa viktiga frågor om framtiden. Med detta brev skulle övergången kunna ske med ett demokratiskt elevdeltagande och med en mer framåtsyftande inriktning.

Denna "**övergångsplanering**" gjordes sedan färdig lö - må 7-9/11 och innehöll då bl.a.

- Personalmöte med övergångsinformation tisdag 10/11
- Studiehandledarsamtal med eleverna om rektors "öppna brev" tisdag 10/11
- Inrättande av särskilda samtalsgrupper dit elever som ville diskutera brandens orsaker etc kunde hänvisas
- Utökat och stärkt elevstöd med gruppbriefing, individuella insatser
- Fortsatt extra stöd till personalen.
- Fortsatt god intern information om händelseutvecklingen

Sett i backspegeln kan konstateras, att den "övergångsplanering" som gjordes visade sig fungera mycket väl. En förändring till mer normala studieförhållanden kunde ske utan några större motsättningar eller slitningar. "Det "Öppna brevet" och de parallellt vidtagna åtgärderna i övrigt slog väl ut.

Stödorganisationen på lång sikt tar form

Insatser enligt tidigare gjorda planeringar fortsatte därefter under resten av terminen. Stödarbetet för de drabbade utvecklades successivt. Informationen internt fungerade. Utökad kunskap krishantering erhöles i form av bl.a. en hel studiedag för alla med Atle Dyregrov. Ytterligare debriefing för personal erbjöds. Ett stort minnesarrangemang i Lisebergshallen genomfördes såsom skolans julavslutning m.m.

Arbetet sedan 30/10 hade givit mycket värdefulla erfarenheter. Det blev också snart klart att katastrofens stora följder för skolan och dess elever **skulle kräva ett stort, välorganiserat och långsiktigt omvårdnadsarbete**. Redan tidigt i november påpekade skolan de behov av extraresurser som förelåg. I och med att både förvaltning och stadskansli tidigt (nov.dec) poängterade att varje skola var fria att satsa resurser enligt deras respektive behov kunde också en mer konkret planering göras för Angeredsgymnasiet.

Denna planering gjordes under december då situationen med drabbade var följande

15 avlidna elever,

64 elever som konstaterats hade varit med under katastrofen(s.k. DÄR -elever

Av dessa som varit på plats var 23 skadade.

Därutöver fanns flera hundra som var sörjande i olika svårighetsgrad

Mot bakgrund av läget och det faktum, att arbetet nu främst handlade om omvårdnad beslutades om att skapa **följande stödorganisation fr.o.m. start av vårterminen 1999**

En samordnare som direkt under rektor skulle leda och ansvara för alla aspekter av uppföljningsarbetet: *Lasse Johansson, skolans kurator*

En projektanställd psykolog med uppgift att enbart arbeta med de drabbade eleverna: *Iraj Parsifar*

En på individuella programmet projektanställd "Brandkurator": *Rehema Prick*

Utökning av timmarna för individuella programmets skolsköterska: *Marianne Hagsand*

I stödorganisationen (eller "Brandgruppen") skulle dessutom de ordinarie skolsköterskorna: *Margita Petersson och Majvor Meuller* ingå samt kuratorn på individuella programmet: *Hans Grönskog*.

Denna "Brandgrupp" har sedan januari -99 till våren 01 fungerat som gemensam enhet för stödarbetet.

Under arbetets gång har gruppen kompletterats med adjungering av *Ann-Marie Janefur* från Stödcentrum Nordost samt har ordinarie skolsköterskan på individuella programmet ersatts av två olika vikarier.

Fortlöpande arbetsplaner

Samordnaren och brandgruppen har för skolledningen vid lämpliga tider presenterat förslag på övergripande arbetsplaner över olika tidsperioder fram till och med vt-01. De nämnda har också till skolledningen utarbetat planer för särskilda händelser (t.ex. årsdagar och rättgångarna). Skolledningen har också via samordnaren och brandgruppen fortlöpande fått underlag för fortsatt äskanden om ekonomiska resurser.

Med utgångspunkt från dessa nämnda olika förslag har skolledningen fattat beslut och arbete utförts. Vidare inblick i samtliga planer finnes i respektive dokumentsamling. Av dessa framgår att stödarbetet på Angeredsgymnasiet hela tiden skett med god framförhållning och ingående planering. För att illustrera detta presenteras som särskild bilaga en del av de arbetsplaner skolan arbetat efter

Planering - lärdomar

Erfarenheterna av skolans krisarbete sedan brandkatastrofen 1998 ger följande lärdomar när det gäller **planeringens betydelse**

- Krisplan måste finnas som ett stöd. Viktigare är dock att det finns en fungerande krigsgrupp vars ledare orkar ta huvudansvaret och vågar delegera och att det bland krisgruppens övriga ledamöter snabbt finns klara ansvarsområden.
- Planering av insatser på ett brett fält av områden är nödvändig i ett så tidigt skede som möjligt

- Informationen (internt och externt) är grundläggande för att genomföra rätt planerade insatser både i det akuta skedet och under uppföljningen därefter
- Planering för och genomförande av övergången från omfattande krisarbete till mer normala arbetsförhållanden är en avgörande punkt för en fortsatt god uppföljning.
- Klargörande om de ekonomiska resurserna för att kunna planera för mer långsiktiga insatser behöver ske snabbt.
- Efter den akuta perioden (10-20 dagar) inträder allt mer markerat den viktiga och för framtiden avgörande "omvårdnadsperioden". Insatser under denna tid måste planeras noga för att så tidigt som möjligt kunna börja verka. Lämplig ledare för omvårdnadsarbetet måste utses i god tid.
- Vid en katastrof av den omfattning som här gäller behövs en mer långsiktigt arbetande stödorganisation med olika expertkunskap och med någon som har det samordnande ansvaret.
- Över tid måste stödarbetet präglas av att det hela tiden finns en god framförhållning inför olika händelser och en hos ledningen fast förankrad långsiktig arbetsplanering.
- Löpande arbetsplaner över 1 år eller ett halvår måste finnas för att ge struktur och sammanhållande mening i arbetet. Arbetsplaner måste vara väl förankrade hos ledningen.
- Särskild planering för nedtrappning och avslutning av det särskilda stödarbetet bör finnas.
- Planering av avslutande dokumentation måste göras

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998: EKONOMIN FÖR KRISHANTERING OCH UPPFÖLJNING

Kortvarig ekonomisk osäkerhet

För skolledning och övriga inblandade i krishanteringen framstod det tidigt som uppenbart att vår skola skulle behöva avsevärda resursförstärkningar för att klara krishantering och uppföljning. Frågan restes tidigt inom skolan och till utbildningsförvaltningen om kostnaderna under den akuta perioden efter branden. Beskedet var då helt enkelt, att skolan skulle kompenseras helt ut för uppkomna akuta kostnader. Det enda som behövdes var helt enkelt att skolan noterade sådana kostnader såsom speciella "brandkostnader"

Det var dock tidigt klart, att här skulle det handla om resursbehov för en mycket lång tids uppföljningsverksamhet. Efter kontakter med UBF gjordes därför tidigt (12/11-98) en första bredare resursframställan. Denna var för tidpunkten och behovet mycket modest hållen. Vid ett särskilt sammanträde mellan skolledning och UBF:s ansvariga för branduppföljningen erhöles det klara beskedet att skolan kunde satsa fullt ut med att bygga upp en ordentlig stödapparat. Signaler fanns redan då (i nov/dec-98) att staten skulle gå in som garant för kostnaderna. Dessa signaler blev under dec-98 helt klara. Planering för skolans omfattande uppföljning kunde därmed ske på basis av information om att extraanställningar och omfattande stödinsatser kunde igångsättas och redovisas på löpande räkning. Den korta tiden av osäkerhet om resurserna var därmed över.

Breda satsningar

I och med beskeden om att breda satsningar kunde göras utan ekonomisk risk utarbetades en omfattande plan för de stora omvårdnadsbehov som fanns. Följande huvuddelar i arbetet är det som härvid kostat mest under såväl 1999 som år 2000.

Anställningar för omvårdnad

En Psykolog	heltid
En Specialpedagog	heltid
En "Brandkurator" (UVL)	heltid
En samordnare (skolans ordinarie kurator)	heltid
Speciallärartimmar UVL	75%
Timökning för skolsköterska	deltid

Lärarkostnader

Extra lärare under ht -98
Stödundervisning för drabbade elever
Kostnader för extra omprov

Fysio-mentalt stöd till elever

Massage, simkort, styrketräning, handikappbad, sjukgymnastik, motions- eller work out kort, trivsel och fritidsinsatser med mera

Personalstöd

Fortbildningar
Handledningen och terapeutisk behandling
Extra hälsoundersökningar
Allmänna friskvårdssatser

Administration

En extra administratör

deltid

Hyror, tele, kontorsutrustning etc

Nedbantning av stödinsatserna

Samordnaren har kontinuerligt till skolledningen rapporterat såväl aktuellt antal Där- och Sorg-elever som prognoser över de drabbades antal. Utifrån dessa informationer har samordnaren vid behov utarbetat underlag för äskanden om ekonomiska resurser för såväl 1999,2000 som vt-2001.

Våren 2000 kom från UBF information om att samtliga skolors stödinsatser skulle trappas ned med sikte på att helt upphöra årsskiftet 00-01. Skolan anmälde inför denna planering en avvikande uppfattning. Dels kunde skolan redovisa ett fortsatt stort antal stödbehövande ungdomar dels ansåg skolan det helt olämpligt att avbryta pågående stödarbete mitt i ett läsår. Samordnaren presenterade våren -00 därför för skolledningen underlag för begäran om medel fram t.o.m. vårterminen -01. I något modifierad form förde skolledningen denna begäran vidare till utbildningsförvaltningen. För att ge en bild av hur bedömningen var våren 00 följer här ett utdrag av samordnarens underlag

Ur underlaget:

"Enligt besked från Utbildningsförvaltning och Stadskansli: Skall nedtrappning av de ekonomiska satsningarna efter branden ske under ht-00 för att helt upphöra 00 12 31.

Angeredsgymnasiet drabbades mycket hårt av katastrofen och nu liksom under lång tid framöver kommer skolan att ha ett stort antal "DÄR-elever" och "SORG-elever. Att tvärt avbryta de extra stödinsatserna mitt i läsåret 00-01 ser vi som mycket olyckligt enär antalet stödbehövande hela nämnda läsår kommer att vara mycket högt (se prognosen).

Angeredsgymnasiet vädjar därför om, att få ett halvårs förlängd tid med tillgång till behövliga extra ekonomiska resurser för fortsatt uppföljning efter brandkatastrofen.

Personalförstärkningar

Omfattningen av brandkatastrofens effekter på Angeredsgymnasiet är mycket stor. Stora extra arbetsinsatser görs i form av t.ex.: terapeutisk behandling, allmän omsorg om drabbade ungdomar, omsorg om övriga elever, omsorg om personal, praktiskt administrativt arbete, service till forskning, media, institutioner och myndigheter, samverkan med andra som bedriver uppföljningsarbete, extern och intern information m.m.m.m

För att kunna klara av alla dessa extra arbetsuppgifter krävs fortsatta extra personalresurser under såväl hela år 2000 som under vårterminen 2001.

I resursbegäran framgår vilka personalkategorier som har projektanställningar under hela år 2000 och för vilka vi begär en förlängning fram till och med 01 07 01. Samtliga dessa är det stort behov av om uppföljningsarbetet ska kunna avslutas på ett för de drabbade positivt sätt.

Elevvårdande insatser

Förutom de direkta elevvårdande insatser som ordinarie och extra personal utför finns stor behov av att kunna ge drabbade ungdomar möjligheter till fysisk rehabilitering, stödundervisning och rekreation. De insatser som hittills gjorts på dessa områden har varit mycket framgångsrika och resurser för fortsatt behovs. En förlängning med ett halvår för dessa insatser är så som vi ser det helt nödvändigt.

Personalvårdande insatser

Personalen på skolan har slitits mycket hårt av effekterna av brandkatastrofen. Flera har såsom direkt följd av de ökande stressen mått såväl mentalt som fysiskt mycket dåligt med sjukskrivningar som följd. En del insatser som gjorts i form av såväl medicinsk som psykisk behandling kan behövas även under våren -01

Övrigt

15 av skolans elever avled. Denna omfattning kräver att någon form av Minnesplats finns. En av eleverna önskad Minnesträdgård är planerad och bör iordningställas. Information, administration och lokaler kräver också resurser. Även för de senast nämnda behoven behövs en del extra resurser även under våren -01

Prognos utvecklingen av antalet direkt berörda elever i form av att de upplevde brandkatastrofen direkt på plats och därför är eller har varit fysiskt och/eller mentalt skadade (s.k. DÄR-elever)

Elever på nat.progr + IVIK .	Läget 000601 Antal elever som var DÄR	Prognos 000820 Antal elever som var DÄR	Prognos 010820 Antal elever som var DÄR	Prognos 020820 Antal elever som var DÄR	Prognos 030820
År 3 elever	10	16	18	10	5
År 2 elever	17	20	12	7	2
År 1 elever	22	15	10	3	0
IVIK elever	2	1	0	0	0
Totalt	51	52	40	20	7

Elever på UVL - Nordost .	Läget 000601 Antal elever som var DÄR	Prognos 000820 Antal elever som var DÄR	Prognos 010820 Antal elever som var DÄR	Prognos 020820 Antal elever som var DÄR	Prognos 030820 Antal elever som var DÄR
födda 80	5	0	0	0	0
födda 81	11	6	0	0	0
födda 82	7	3	2	0	0
födda 83	17	10	7	2	0
födda 84	0	3	1	1	1
Totalt UVL	40	22	10	3	2

Samtliga elever AGY: (Nat+UVL.)	Läget 000601 Antal elever som var DÄR	Prognos 000820 Antal elever som var DÄR	Prognos 010820 Antal elever som var DÄR	Prognos 020820 Antal elever som var DÄR	Prognos 030820 Antal elever som var DÄR
	91	74	50	23	9
År 9 elever grundskolor i Nordost :	10	0	0	0	0

Kommentar till prognosen

I de prognostiserade förändringarna har beräknats att ett antaget antal elever från UVL Nordost årligen kommer att börja på nationellt program på Angeredsgymnasiet och andra skolor. I prognoserna är också inräknat att ett det blir vissa avhopp till andra verksamheter. Påfyllnad från grundskolor i nordost blir det endast till och med

ht-00. En del av dessa tio elever beräknas starta på Agy eller UVL Nordost. I prognosen har icke tagits hänsyn till att det också kan komma DÄR-elever från andra skolor än de i Nordost. **OBS prognoserna har hållit medvetet lågt. De visar trots detta tydligt att antalet DÄR-elever inom såväl nationella program som UVL kommer att vara mycket högt under hela läsåret 00-01 och relativt högt även under läsåret 01-02.** OBS: UTÖVER DÄR-ELEVERNA FINNS OCKSÅ 00 06 01 REGISTRERADE 134 ”SORG-ELEVER

Resursbegäran : alternativ 1

Enligt besked från Utbildningsförvaltning och Stadskansli: Skall en nedtrappning av de ekonomiska satsningarna efter branden ske under ht-00 för att helt upphöra 00 12 31.

MOT BAKGRUND AV DET OFÖRÄNDRAT HÖGA ANTALET DÄR-ELEVER UNDER HELA LÄSÅRET AUGUSTI 00 - JUNI 01 VÄDJAR VI ENLIGT NEDAN OM ETT HALVÅRS FÖRLÄNGNING AV DE EKONOMISKA SATSNINGARNA SÅ ATT DE EXTRA RESURSERNA BESTÅR HELA NÄMNDA LÄSÅR

Resursbegäran	Budget till 001231	Förlängd tid 1/1-1/7 -01
Extra personalinsatser		
En projektanställd samordnare (75%)	303 000	151 000
En projektanställd psykolog (100%)	428 000	214 000
En projektanställd kurator UVL (100%)	312 000	156 000
En projektanställd speciallärare UVL(100%)	277 000	138 000
Extra skolskötersketimmar UVL (25%)	72 000	36 000
Extra administrationsresurs (50%)	136 000	68 000
Elevvårdande insatser		
Fysisk rehabilitering, Massage, simning, sjukgymnastik, fysisk träning etc	75 000	35 000
Extra stödundervisning	50 000	30 000
Andra rehabiliterande insatser (läger, resor m.m)	25 000	10 000
Personalvårdande insatser		
Medicinsk uppföljning	20 000	10 000
Psykiska vårdinsatser och handledning	20 000	10 000
Fortbildning i anknytning till krisbearbetning etc	15 000	5 000
Trivsselfrämjande åtgärder	5 000	2 000
Övrigt		
Iordningställande av Minnesträdgård	60 000	0
Extern information om erfarenheter av uppföljningsarbetet	5 000	2 000
Administrationskostnader (tel. porto,papper etc)	8 000	4 000
Lokalkostnader för extra personal	?	?
Begärd resurs SUMMA	1 810 000	865 006
	+ lokalkostnader	+ lokalkostnader

Resursbegäran : alternativ 2

Enligt besked från Utbildningsförvaltning och Stadskansli: Skall en nedtrappning av de ekonomiska satsningarna efter branden ske under ht-00 för att helt upphöra 00 12 31.

MOT BAKGRUND AV DET OFÖRÄNDRAT HÖGA ANTALET DÄR-ELEVER UNDER HELA LÄSÅRET AUGUSTI 00 - JUNI 01 VÄDJAR VI ENLIGT NEDAN OM ETT HALVÅRS FÖRLÄNGNING SÅ ATT VISSA EKONOMISKA SATSNINGARNA KVARSTÅR HELA NÄMNDA LÄSÅR

Resursbegäran	Budget till 001231	Förlängd tid 1/1-1/7 -01
Extra personalinsatser		
En projektanställd samordnare (75%)	303 000	151 000
En projektanställd psykolog (100%)	428 000	214 000
En projektanställd kurator UVL (100%)	312 000	156 000
En projektanställd speciallärare UVL(100%)	277 000	0
Extra skolskötersketimmar UVL (25%)	72 000	0
Extra administrationsresurs (50%)	136 000	0
Elevvårdande insatser		
Fysisk rehabilitering. Massage, simning, sjukgymnastik, fysisk träning etc	75 000	35 000
Extra stödundervisning	50 000	30 000
Andra rehabiliterande insatser (läger,resor m.m) 25 000	10 000	
Personalvårdande insatser		
Medicinsk uppföljning	20 000	0
Psykiska vårdinsatser och handledning	20 000	0
Fortbildning i anknytning till krisbearbetning etc	15 000	0
Trivsselfrämjande åtgärder	5 000	0
Övrigt		
Iordningställande av Minnesträdgård	60 000	0
Extern information om erfarenheter av uppföljningsarbetet	5 000	0
Administrationskostnader (tel. porto,papper etc)	8 000	0
Lokalkostnader för extra personal	?	?
	Begärd resurs SUMMA	596 000
	+ lokalkostnader	+ lokalkostnader

slut citat

Resonemang omkring dessa frågor fördes därefter i olika forum under såväl våren som hösten 2000. För ht-00 följde dock skolan UBF:s uppmaning att banta ned stödet. Fr.o.m. ht-01 upphörde insatser för personalen samt upphörde också de fysio-mentala stödinsatserna till Sorg-elever. Kvar fanns fr.o.m. ht -00 därför bara ett oförändrat stöd till Där-ungdomar och till omkomnas syskon samt selektivt psykologstöd och stödundervisning för sorgelever och handledning/fortbildning för operativ personal. Den extra personal som anställdes vt-99 kvarstod i sina uppgifter ht-00 ut.

Diskussionerna om läget och stödbehoven inför vt-01 fortsatte under ht-00. Dessa diskussioner ledde fram till, att man från stadskansliets och UBF:s sida deklarerade att skolorna efter behov kunde fortsätta stödinsatserna under vt-01. På Angeredsgymnasiet mottogs detta besked med stor glädje. Den särskilt anställda psykologen kunde därmed både ta emot en del nya och även avsluta behandlingen av dem som påbörjat terapi sent ht 00.

Fortsatta behov under 01-02

Efter signaler från såväl kommunens centrale samordnare som från UBF utarbetades under vt-01 nytt underlag för behoven läsåret 01-02. Med utgångspunkt från förslag från skolans samordnare insände därför rektor till UBF följande underlag för begäran om nya resurser.

Sammandrag av nämnda underlag finn på följande sidor

"Underlag för begäran om nya "brandmedel" för läsåret 01-02

Prognos utvecklingen av antalet direkt berörda elever i form av att de upplevde Brandkatastrofen direkt på plats och därför är eller har varit fysiskt och/eller mentalt skadade (s.k. DÄR-elever)

Elever på nat.progr + IVIK	Läget 000601	Läget 000828	Aktuellt 010320	Prognos 010820	Prognos 020820
	Antal elever som var DÄR	Antal elever som var DÄR	Antal elever som var DÄR	Antal elever som var DÄR	
År 3 elever	10	17	15	16	5
År 2 elever	17	19	19	5	4
År 1 elever	22	13	9	8 (från IV)	5 (från IV)
IVIK elever	2	2	0	0	0
Totalt	51	51	43	27	14

Vid årsskiftet 00/01 uppgick f.d. Ungdomsvägledningen nordost till nya Vingagymnasiet. Därelevna inom Vingagymnasiet Nordost (IV programmet) kan precis som tidigare antagas att till viss del söka sig till Angeredsgymnasiet ht-01 och ht-02. Utgående från detta antagande beräknats att 8 av IV-programmets Där-lever börjar på Angeredsgymnasiet ht-01 och 5 av dem börjar ht-02

Elever på Vingagym- Nordost f.d.UVL-NO.	Läget 000601	Läget 000828	Aktuellt 010320	Prognos 010820	Prognos 020820
	Antal elever som var DÄR	Antal elever som var DÄR	Antal elever som var DÄR	Antal elever som var DÄR	Antal elever som var DÄR
födda 80	5	0	0	0	0
födda 81	11	5	8	0	0
födda 82	7	5	7	5	0
födda 83	17	10	15	10	6
födda 84	0	5	7	3	2
Totalt UVL	40	25	37	18	8

År 9 Där-elever i grundskolor

i Nordost :	10	0	0	0	0
-------------	----	---	---	---	---

Prognosen och exempel på fortsatta behov av elevstöd

Angeredsgymnasiet kommer att under det kommande läsåret 01-02 med största säkerhet ha mellan 25-30 s.k. Där-elever. Enligt BUP:s screening undersökning hade 25% av alla Där-ungdomar fortsatt trauma besvär. Utgår man från denna siffra betyder detta, att en 5-6 av Angeredsgymnasiets. Där-elever kan komma att behöva fortsatt psykologisk behandling.

Det främsta behovet sett över hela Där-elevgruppen är dock, att flera återkommande kommer att behöva extra undervisningsstöd i olika ämnen. Med kännedom om de Där-elever som nu (30/3-01) går på skolan och som fortsätter 01-02 så finns i denna grupp åtminstone 10 som kommer att behöva extra hjälp med studierna. Till dessa skall då läggas de Där-ungdomar som kommer från IV-programmet till årskurs 1 vid ht-01. Räknar man att alla dessa behöver stöd för att klara sig blir det sammanlagt en 20 Där-elever aktuella för extra stöd. Bland Där-elevna är de fysiska skadorna av branden mycket olika. Det vanligaste, rökskador, är för de allra flesta helt under kontroll. Några få av dessa har utvecklat astma. Vad gäller brännskador och men pga frakturer m.m kommer att under läsåret 01-02 att finnas 4-6 elever som behöver extra insatser för fysisk rehabilitering.

Det stora antalet elever som berörts av branden har ställt och ställer alltjämt stora krav på insatser av Elevvårdspersonalen (Kurator, skolhälsovård och SYV). Vår bedömning är att det krävs en projekt-anställd kurator (100%) även läsåret 01/02 för att tillgodose elevernas behov.

Övriga insatser som kan vara fortsatt kostnadskrävande

Angeredsgymnasiet kommer p.g.a. att skolans drabbades så hårt att fortsatt stå i fokus för medias och forskningens intresse när det gäller olika aspekter av brandkatastrofen. Från andra skolor och institutioner

kommer också att under lång tid att finnas intresse av att ta del av skolans erfarenheter. Vid framtida brandolyckor med barn och ungdom inblandade kommer önskemål om särskild information från vår skola att framställas. Även likartade olyckor i Europa kan leda till önskemål om insatser från Angeredsgymnasiets sida (ex. Volendamolyckan). För att möta dessa nämnda behov kommer det att från Angeredsgymnasiets sida att krävas både personella och organisatoriska arbetsinsatser. Angeredsgymnasiets elevvårdspersonal har mot bakgrund av det stora antalet Där-elever sedan 1998 haft en oerhört stor och svår arbetsbörda.Handledning/fortbildning har under perioden 1999-vt 01 kunnat erbjudas denna operativa personal. Mot bakgrund av nämnda hårda belastning och att det även under läsåret 01-02 finns åtskilliga Där-elever bör extra resurser för handledning/fortbildning kvarstå för denna operativa personal. Samordnaren slutför under vt-01 dokumentationen över skolans arbete efter brandkatastrofen. För att göra detta material lättillgängligt för forskning m.m. behöver materialet organiseras på särskilt sätt och delvis tryckas upp

Begäran om fortsatt extra "brandmedel"

På grundval av det aktuella läget och prognosen 010320 över Där-elevernas antal och utveckling begärs följande extra brandmedel för läsåret 01-02 *om sådana medel ställs till förfogande:*

<u>Insats</u>	<u>ht -01</u>	<u>vt-02</u>
Köp av behandlingstimmar hos psykolog, som elev behandlats av under 1999-vt01. Beräknat till 6 Där-elever om 5 tim/elev och termin. Summa 30 tim/termin à 800 kr/tim (inkl-allt)	24 000 kr	24 000 kr
Stödundervisning för 18 elever om 5 tim/elev och termin Summa 90 timmar/termin à c:a 800kr (inkl allt)	72 000 kr	72 000 kr
Extra insatser för fysisk rehabilitering för 4 elever à 2.000 kr/elev och termin. Summa 8000 kr/termin	8 000 kr	8 000 kr
En projektanställd kurator	165 000 kr	165 000 kr
Extra stöd för insatser mot bakgrund av skolans speciella roll som informationsgivare till media, forskning, andra skolor m.fl beräknas till 20% av samordnarens lön. Summa 4 800/månad(inkl PO)	29 000 kr	29 000 kr
Fortsatt möjlighet till handledning och fortbildning till operativ personal - gäller samordnaren och 3 skolsköterskor. 3000 kr/person och termin Summa 12 000 kr/termin	12 000 kr	12 000 kr
Avslutande dokumentationsarbete, arkivering och viss tryckning	15 000 kr	0 kr
Summa antaget behov enligt ovan	325 000kr	310 000 kr

Kommentar till begäran om medel

Utgångspunkten för begäran om medel är att samtliga extra anställningar upphör per den 1/7-01. Större delen av arbetet med Där-elever, syskon till omkomna och andra nära berörda förutsätts att därefter ingå i det normala arbetet. Såsom framgår av ovanstående finns dock på Angeredsgymnasiet fortsatt behov av en del extra insatser. Antaganden om dessa behov ligger till grund för begäran om medel läsåret 01-02. "

slut citat

Bokslut kommer senare

I dokumentations "BRP: Ekonomi" finns redovisat kostnadsfördelningen från olika bokföringsjournaler. Detta kommer att kompletteras med skolans och UBF:s överslag över den

totala kostnaden för allt arbete sedan katastrofen 1998. Då denna kommentar till ekonomin är färdigställd redan vt-01 kan här bara hänvisas till den samlade dokumentationens "Ekonomipärm". Bokslut för hela krishantering och uppföljningen för Angeredsgymnasiet kan ske först då centrala medel slutar att utgå, vilket förhoppningsvis ej sker för än efter vt- 2002

Ekonomi - lärdomar

Oavsett hur krishantering och uppföljning organiseras efter en sådan här stor och dramatisk händelse så måste insatserna betalas. Utifrån de erfarenheter som erhållits under krishantering och uppföljningsarbete kan bl.a. **följande lärdomar dras:**

- En katastrof av denna storlek kräver för krishantering och uppföljning stora ekonomiska resurser
- Oklarheter om finansiering och ekonomiskt utrymme skapar osäkerhet och hämmar därmed insatsarbetet och kreativt behandlingstänkande
- Klarhet om finansieringen erhöles tidigt efter Brandkatastrofen och de ekonomiska resurserna har varit mycket goda. Detta har givit en mycket god grund för framåt-syftande och genomtänkta åtgärder
- Då skolor drabbas måste man för insatserna tänka i läsår. Detta betyder att finansiering av krishantering och uppföljning också bör ses läsårsvis så att inte ekonomin avbryter viktiga insatser för drabbade elever.
- Utgångsläget med 2-2.5 års extra insatser har varit väl tilltaget och givit lugn och trygghet i arbetet. Därmed kan kvaliteten ha främjats
- När den akuta krishantering övergått i ett mer långsiktigt behandlings- och stöd- arbete bör utgångspunkten för den ekonomiska fördelningen vara faktiska elevförhållanden såsom t.ex. antalet omkomna, antalet direkt berörda och antalet starkt sörjande
- Ytterligare förlängning av extra ekonomiskt stöd utöver tidsramen 2-2.5 år kan vara på sin plats i enstaka fall. Denna förlängning bör då vara strikt selektiv och riktas frikostigt till den eller de skolor som drabbats hårdast.
- Vid ekonomisk fördelning bör beaktas bredden i de insatser som behövs för elever, personal i allmänhet och operativ personal. Även det särskilda kringarbete som följer för den eller de skolor som drabbas särskilt hårt bör beaktas.
- Den ekonomiska hanteringen bör organiseras så, att den operativa personalen ges goda möjligheter att vidta åtgärder utan byråkratisk eller annan överprövning

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998:

ELEVER - FAKTA

Allmän information om de drabbade

Där-ungdomarna

Vid årsskiftet 00/01 skapades Vingagymnasiet, en ny skola för ungdomar som går på individuella programmet. Denna skapelse betydde att "Ungdomsvägledningen Nordost" avskiljdes från Angeredsgymnasiet för att istället uppgå i "Vinga". Allt sedan sedan brandkatastrofen -98 och tidigare var UVL-NO en del av Angeredsgymnasiet. All krishantering och uppföljningsverksamhet har skett i samverkan mellan elevvården för de nationella programmen och för det individuella programmet inom UVL. En översikt över Där-ungdomarnas antal och fördelning gäller därför med nödvändighet fram till just årsskiftet 00-01 och för alla verksamheter på Angeredsgymnasiet under tiden 1998-2000.

Det har antagits att c:a 400 ungdomar var på det tragiska discot. 63 av dessa avled och 15 av dessa omkomna var elever på Angeredsgymnasiet. Av de överlevande ungdomarna har hela 123 ungdomar varit elever på Angeredsgymnasiet. Det betyder att **fler än var tredje överlevande från branden har under längre eller kortare tid sedan katastrofen studerat på vår skola.**

Av nämnda 124 ungdomar har hela 82 studerat på nationellt- eller specialutformat program medan 42 enbart tillhört individuella programmet

Där-elever och studieavbrott

Av de 82 Där-ungdomar som någon gång sedan 1998 studerat på nationellt program, specialutformat program eller IVIK på Angeredsgymnasiet har en del avbrutit sina studier. I det följande framgår hur dessa **studieavbrott för Där-elever fördelats i mars 2001:**

Antal Där-studerade på Agv ht-98	Antal studieavbrott	Andel % studieavbrott	Återupptagit studierna	% avbrytare återupptagit studierna	Total andel % som fortsatt studera
43	19	44.1%	5	26.3%	67.5%
Antal Där-elever med start ht -99					
27	10	37.0%	4	40.0%	77.8%
Antal Där-elever med start ht-00					
12	5	41.6%	0	0.0%	58.4%
Samtliga Där-elever ht98-mars01					
82	34	41.5%	9	26.5%	69.5%

Kommentar: Var fjärde Där-elev slutför ej gymnasiet
 Det kan konstateras att sett över perioden november 1998 - mars 2001 så har i genomsnitt runt 40% av Där-eleverna gjort studieavbrott. En del av dessa (26.5%) har återkommit i

studier på Angeredsgymnasiet . Nettoavbrottsandelen i mars 01 ligger därmed på 30.5% av Där-eleverna - dvs 69.5% av de som startat har fortsatt studera utan studieavbrott. Nu ger dessa siffror bara ett aktuellt läge vid en särskild tidpunkt.

Slutresultatet av avbrott respektive slutförda studier kan göras först då samtliga Där-elever har slutat i Angeredsgymnasiet och andra skolor.

En godtagbar slutsats med utgångspunkt från befintliga resultat under tiden ht98-vt01 är, att knappt **var tredje Där-elev avbrutit** sina gymnasiestudier och ej återupptagit dessa under denna tid. Därav kan dock inte dras slutsatsen, att var tredje Där-elev över huvudtaget inte slutfört sina gymnasiestudier. En stor del av de som avbrutit har nämligen fortfarande tid på sig att återuppta studierna. detta gäller t.ex. de 15 elever som avbröt studierna 1999 och 2000. Beaktar man möjligheten av att en del, som gjort avbrott, ändå återupptar och slutför gymnasiestudierna kan ett rimligt antagande vara: "Av alla de Där-elever som påbörjat studierna på Angeredsgymnasiet så kommer c:a 25% (var fjärde elev) att efter avbrott aldrig att ha fullföljt någon gymnasieutbildning i ungdomsskolan."

Brandkatastrofen är säkert en betydelsefull faktor till alla dessa ungdomars studiemisslyckande. Denna faktor i kombination med andra problem och svårigheter har helt enkelt varit övermäktigt för dessa ungdomar.

Svårast för Där-ungdom med problem

Där-ungdomar som redan före branden hade låg närvaro och liten studiemotivation har därefter haft en bestående eller ännu lägre närvaro. Större delen av de elever som gjort avbrott tillhör också denna kategori. Enstaka undantag i båda riktningarna finns. Dvs. enstaka som slarvade före branden har gjort bättre ifrån sig efteråt och enstaka som var duktiga före branden har efteråt helt tappat greppet.

Dessa undantag förändrar dock inte den allmänna bilden, att det är de som hade svårt tidigare som fick det ännu svårare efter brandkatastrofen. De som hade god närvaro och god studiemotivation före branden har däremot behållit denna goda studiemoral även om alla dessa kanske inte nått resultat enligt sin maximala kapacitet. Dessa faktum om skillnaderna gäller oavsett hur fysiskt och mentalt skadade eleverna varit.

Översikt över närvaro för aktuella Där-elever i februari -01

Tid eleverna gått på Agy	Antal elever	Medel för allas <u>totala närvaro</u> t.o.m. v6 -01	Medel för de <u>fyra med lägst</u> närvaro tom v6-01	Medel för de <u>fyra med högst</u> närvaro tom v6-01
Sedan-98	17	74.7%	59.8%	86.5%
Sedan-99	19	78.3%	61.8%	93.8%
Sedan 00	8	68.6%	49.0%	87.8%
Samtliga	44	75.1%	44.3%	94.3%

Kommentar

För alla elever på Angeredsgymnasiet var medelnärvaron 77.3 % från v43 -00 till februari -01. Medelnärvaron för hela gruppen Där-elever (75.1%) är något, men inte anmärkningsvärt lägre. Beroende på hur länge eleverna gått på skolan finns det dock en klar skillnad (nästan 10%) mellan de som startade 99 och de som startade 00. Denna skillnad kan delvis förklaras av att antalet startande från 00 är betydligt lägre och att ett par elever med extra dålig närvaro därmed påverkar medelvärdet kraftigt.

Jämförelsen mellan dem som har lägst respektive högst närvaro ger viktig information. Spridningen talar om, att den gemensamma brandupplevelsen påverkat studieförmågan väldigt olika. Det är ju ett väldigt gap mellan de fyra elever som har lägst medelnärvaro (44.3%) och de fyra som har högst närvaro (94.3%). Med en så bred spridning förstärks den tidigare noterade iakttagelsen, att det är andra problem och svårigheter som i kombination med brandupplevelsen är avgörande för närvaro och studieresultat.

Erfarenhetsmässigt kan konstateras att de som har en närvaro under c:a 70% har och kommer att ha mycket svårt att klara sina gymnasiestudier på ett bra sätt. Tolv (27.2%) av alla Där-eleverna befinner sig i denna riskzon. Dessa elever ägnas naturligtvis extra mycket uppmärksamhet i form av stödundervisning m.m.

Studieresultat för Där-elever

De elever som vt-01 går i årskurs 1 har då denna rapport skrivs ännu icke erhållit så många kursbetyg, att de kan medtagas i en översiktlig värdering. I det följande redo-visas dels betygen i SvA, Ma-A och En-A för de Där -elever som tagit examen vt-99 och vt-00 och dels för de Där -elever som nu går i årskurs 2 och 3. Här finns också uppgifter om IG-läget på alla betygsatta kurser OBS betygsvärdena är MVG-20, VG -15, G-10, IG-0

Elevkate- gori	Antal elever	Genomsnitt poäng SvA + antal IG	Genomsnitt poäng MaA + antal IG	Genomsnitt poäng EnA +antal IG	Antal <u>utan</u> IG på alla betyg- satta kurser
Examen -99	3	10.0 , 0 IG	10.0 , 2 IG	10.0 , 1 IG	0 = 0.0%
Examen-00	9	10.8 , 3 IG	11.4 , 2 IG	11.6 , 6 IG	1 = 11.1%
År 3 -01	15	12.3 , 4 IG	13.5 , 5 IG	13.8 , 6 IG	2 = 13.3%
År 2 -01	20	12.5 , 8 IG	10.3 , 5 IG	13.3 , 5 IG (x)	10 = 50.0%
Samtliga	47	11.8 , 15 IG	11.5 , 14 IG	10.3 , 18 IG	13 = 27.6%

(x) för 6 av eleverna var kursen ej avslutad

Kommentar

Resultaten enligt ovan är dystert. I svenska A är det hela 31.9 % av Där-eleverna som inte klarat godkänt utan fått IG. I Matte A är det 29.8% som har IG och i engelska A är det 38.3% som fått IG hittills. Det betyder självfallet att därmed en stor grupp (nästan var tredje elev) har bristfälliga kunskaper i ett eller flera av dessa centrala kärnämnen då de slutar gymnasiet.

Genomsnittspoängen gäller enbart för de elever som har G eller högre. Av dessa siffror kan konstateras att för de flesta årskullarna så ligger poängsnittet enbart strax över poängen för godkänt. Det är egentligen endast för årskurs 3 under år 01 som poängsnittet närmar sig VG nivån. Av detta kan konstateras, att det bara är ett litet antal elever som i ett eller flera av dessa viktiga ämnen klarat bättre betyg än G. Det vanligaste för majoriteten av Där-eleverna är att antingen har de fått IG eller bara klarat G i dessa viktiga kärnämnen

Ser vi hur läget är när det gäller alla satta betyg så är det faktiskt bara 13 Där-elever (endast 27.6%) som är helt utan IG i samtliga betygsatta kurser. Alltså hela 34 elever (72,4%) av samtliga kommer att sluta gymnasiet med ett eller flera IG i olika ämnen. Detta är illa.

Betygsresultaten - en jämförelse

Där-elevernans redovisade studieresultat i svenska, matte och engelska kan jämföras med slutbetygen för de elever som tog studenten på några olika program 1999-00. Företrädesvis rör det sig här om elever i årskurs 1. (Källa SCB skoltabeller).

Ämne- kurs	Andel Där- elever med IG	Slutbetygen för elever i allmänhet i några program 1999-00:			
		FP- andel elever med IG	HP-andel elever med IG	MP-andel elever med IG	SP-andel elever med IG
SV-A	31.9%	0.0%	8.0%	2.0%	4.0%
Ma-A	29.8%	14.0%	<u>32.0%</u>	5.0%	4.0%
En-A	38.0%	36.0%	3.0%	2.0%	5.0%

Kommentar

Av jämförelsen framgår, att en större andel av Där-eleverna i mars-01 hade sämre studieresultat än hur läget var i slutbetygen för eleverna i en del jämförbara program. I den gjorda jämförelsen är det endast i Fordonsprogrammets En-A och Handelsprogrammet Ma-A som andelen med IG är ungefär lika stor. I övrigt har Där-eleverna hittills uppnått sämre resultat

Nu skall tilläggas, att andelen Där-elever som har IG i svenska, matte och engelska kommer att minska fram till dess att alla dessa erhåller slutbetyg. Orsaken till detta är naturligtvis att flera av Där-eleverna med IG kommer att tentera och göras omprov och då få G eller bättre. Oavsett detta kan konstateras att en större andel av Där-eleverna riskerar att få sämre resultat än elever i allmänhet

Där elevernas syn på skolans stöd och på sin egen situation.

Våren -01 gjorde samordnaren en större enkätundersökning, som besvarades av alla 44 Där-elever, som då gick på skolan.

Resultatet av enkätundersökningen ger en viktig kompletterande bild av hur dessa ungdomar tycker sig ha klarat sina studier och hur brandupplevelsen påverkat dem. Resultatet ger också viktig information om hur dessa Där-ungdomar uppfattar skolans insatser. **Undersökningens hela resultat med tillhörande kommentarer presenteras därför på de följande sidorna:**

Angeredsgymnasiets stödinsatser och den egna situationen

Sedan Brandkatastrofen har 124 ungdomar som upplevde katastrofen direkt på plats varit inskrivna på Angeredsgymnasiet. 82 av dessa "Där-ungdomar" har studerat på nationellt program eller IVIK på skolan. Våren -01 fanns fortfarande 44 av dessa kvar i gymnasiestudier. I syfte att få en mer konkret bild av hur "där-elever" upplevt skolans olika insatser i uppföljningsarbetet genomfördes därför under våren -01 en enkätundersökning bland samtliga dessa. Eleverna var fördelade enligt följande startår: ht 1998: 20, ht 1999-17, ht 2000:7. **Alla aktuella elever besvarade enkäten.**

Resultat av elevenkät

Fråga 1

Vilka av följande erbjudanden från skolan har du utnyttjat?

	År då eleverna påbörjade studierna på skolan.							
	start -ht 1998		start ht-1999		start ht -2000		Fördelning samtliga	
Stöd för studierna	ja 8	nej 12	ja 5	nej 12	ja 0	nej 7	ja 13	nej 31
<i>Procentuell fördelning:</i>	40%	60%	29%	71%	0%	100%	29.5%	70.5%
Särskild studieplanering	ja 4	nej 16	ja 0	nej 17	ja 1	nej 6	ja 5	nej 39
<i>Procentuell fördelning:</i>	20%	80%	0%	100%	14%	86%	11.5%	88.5%
Extra omprov	ja 7	nej 13	ja 7	nej 10	ja 0	nej 7	ja 14	nej 30
<i>Procentuell fördelning:</i>	35%	65%	41%	59%	0%	100%	32.0%	68.0%
Längre tid för betygsättn.	ja 5	nej 15	ja 2	nej 15	ja 0	nej 7	ja 7	nej 37
<i>Procentuell fördelning:</i>	25%	75%	12%	88%	0%	100%	16.0%	84.0%
Sommarskola el.motsv.	ja 4	nej 16	ja 2	nej 15	ja 1	nej 6	ja 7	nej 37
<i>Procentuell fördelning:</i>	20%	80%	12%	88%	14%	86%	16.0%	84.0%

Kommentar

Nästan var tredje elev har behövt och utnyttjat möjligheten till stödundervisning och till extra omprov. Bland dem som började gymnasiet ht-1998 och 1999 har detta behov varit ännu större. Den mindre andel som behövt särskild studieplanering utgörs av elever som varit svårt fysiskt skadade. Den markerade skillnad som finns mellan utnyttjat undervisningsstöd beroende på hur länge eleverna gått på skolan har tidsmässiga förklaringar: Två år hade gått sedan brandkatastrofen, när eleverna i år 1 började ht -00 och dessa elever har varit relativt kort tid på Angeredsgymnasiet.

	År då eleverna påbörjade studierna på skolan.							
	start -ht 1998		start ht-1999		start ht -2000		Fördelning samtliga	
Stöd: psyk.experthjälp	ja 11	nej 9	ja 11	nej 6	ja 2	nej 5	ja 24	nej 20
<i>Procentuell fördelning:</i>	55%	45%	65%	35%	28%	72%	54.5%	44.5%

Kommentar

Över hälften av samtliga elever har via Angeredsgymnasiet erhållit psykologisk behandling. Den stora majoriteten av dessa har fått denna hjälp genom skolans egen "kris-och trauma psykolog". Notera t.ex. att av de som började ht-98 och 99 så har hela 60% av dessa fått terapeutisk hjälp via skolan. Denna höga andel markerar betydelsen av den stora insats som gjorts av skolans "Brandpsykolog", *Iraj Parsifar*.

	År då eleverna påbörjade studierna på skolan.							
	start -ht 1998		start ht-1999		start ht -2000		Fördelning samtliga	
"Fysio-mentalt stöd"	ja 10	nej 10	ja 6	nej 11	ja 4	nej 3	ja 20	nej 24
<i>Procentuell fördelning:</i>	50%	50%	35%	65%	57%	43%	45.5%	54.5%
Simkort	ja 13	nej 7	ja 7	nej 10	ja 1	nej 6	ja 21	nej 23
<i>Procentuell fördelning:</i>	65%	35%	41%	59%	14%	86%	47.5%	52.5%
Motionskort(work out etc)	ja 2	nej 18	ja 5	nej 12	ja 1	nej 6	ja 8	nej 36
<i>Procentuell fördelning:</i>	10%	90%	29%	71%	14%	86%	18.0%	82.0%
Styrketräningskort	ja 15	nej 5	ja 16	nej 1	ja 3	nej 4	ja 34	nej 10
<i>Procentuell fördelning:</i>	75%	25%	94%	6.0%	43%	57%	77.0%	33.0%

Kommentar

Drabbade elever har såsom en del i sin rehabilitering haft möjlighet att utnyttja olika former av fysio-mentala aktiviteter. Tanken bakom dessa satsningar har naturligtvis varit, att med ett fysiskt välbefinnande genom träning, massage, jobb m.m. kan också det mentala tillståndet få positiv stimulans.

Det är helt uppenbart, att de drabbade eleverna verkligen tagit till sig dessa stödformer. Samtliga Där-elever har utnyttjat en eller flera av de fysio-mentala insatserna. Åtskilliga har i

olika omgångar använt sig av kombinationer av stöd t.ex. massage + styrketräning eller simning+ styrketräning. Alla elever betonar vid samtal sin stora glädje över de här stödformerna, som de tycker har varit positiva bidrag till deras rehabilitering. Av resultatet framgår, att styrketräning, simning och massage är de aktiviteter som i nämnd ordning varit mest uppskattade.

Övriga stödformer	År då eleverna påbörjade studierna på skolan.							
	start -ht 1998		start ht-1999		start ht -2000		Fördelning samtliga	
Sommarjobb	ja 13	nej 7	ja 7	nej 10	ja 1	nej 6	ja 21	nej 23
<i>Procentuell fördelning:</i>	65%	35%	41%	59%	14%	86%	47.5%	52.5%
Annat stöd	ja 2	nej 18	ja 2	nej 15	ja 0	nej 7	ja 4	nej 40
<i>Procentuell fördelning:</i>	10%	90%	12%	88%	0%	100%	9.0%	91.0%

(Elevernas exempel på annat stöd: Danskurs, Handkappbad, Att samordnaren alltid varit tillgänglig)

Kommentar:

Inför sommaren -99 och -00 hade skolan genom kurator möjlighet erbjuda ungdomar med särskilda behov kommunalt sommarjobb. Samtliga "där-elever" ansågs tillhöra denna grupp och alla av dem som sökte och ville ha sommarjobb fick detta. Dessa elever uttrycker sin stora uppskattning över detta. Sommarjobben gav dem möjlighet till en aktiv avkoppling som i sig fungerade rehabiliterande. En del av eleverna uttrycker det t.o.m. så, att just dessa sommarjobb haft en avgörande betydelse i den mentala läkningsprocessen

Fråga 2

Vad anser du allmänt om de olika stöderbjudanden skolan givit?

Stödet har varit:	År då eleverna påbörjade studierna på skolan.			Fördelning samtliga	Fördelning procentuellt
	start -ht 1998	start-ht 1999	start-ht 2000		
Mycket bra	18	11	7	36	91.8%
Bra	2	6	0	8	8.2%
Mindre bra	0	0	0	0	0.0%
Dåliga	0	0	0	0	0.0%

Kommentar:

Resultatet talar för sig själv. De stöderbjudanden Angeredsgymnasiet arbetat med får mycket gott - för att inte säga helt lysande betyg av de drabbade eleverna.

Fråga 3

Vilken form av stöd från "Lasse/kurator" har du använt dig av?

Angeredsgymnasiets kurator, Lars Johansson, har i sin roll som samordnare för allt arbete med krishantering och uppföljningen spelat en central roll för de flesta drabbade. Detta är bakgrunden till denna "personifierade" fråga

Stöd/hjälp som erhållits	År då eleverna påbörjade studierna på skolan.							
	start -ht 1998		start ht-1999		start ht -2000		Fördelning samtliga	
Hjälp med stöd enligt fråga 1 (se ds)	ja 20	nej 0	ja 17	nej 0	ja 7	nej 0	ja 44	nej 0
<i>Procentuell fördelning</i>	100%	0%	100%	0%	100%	0%	100%	0.0%
Uppmuntrande stödsamtal	ja 18	nej 2	ja 15	nej 2	ja 5	nej 2	ja 38	nej 6
<i>Procentuell fördelning</i>	90%	10%	88%	12%	71%	29%	86.5%	13.5%
Information om olika frågor	ja 20	nej 0	ja 15	nej 2	ja 5	nej 2	ja 40	nej 4
<i>Procentuell fördelning</i>	100%	0%	88%	12%	71%	29%	91.0%	9.0%
Hjälp med olika intyg	ja 14	nej 6	ja 13	nej 4	ja 3	nej 4	ja 30	nej 14

<i>Procentuell fördelning</i>	70%	30%	76%	24%	43%	57%	68.0%	32.0%
Hjälp med olika ansökningar	ja 16	nej 4	ja 7	nej 10	ja 2	nej 5	ja 25	nej 19
<i>Procentuell fördelning</i>	80%	20%	41%	59%	29%	71%	57.0%	43.0%
Hjälp med olika kontakter	ja 16	nej 4	ja 8	nej 9	ja 3	nej 4	ja 27	nej 17
<i>Procentuell fördelning</i>	80%	20%	47%	53%	43%	57%	61.5%	38.5%
Hjälp med stipendier/bidrag	ja 9	nej 11	ja 9	nej 8	ja 2	nej 5	ja 20	nej 24
<i>Procentuell fördelning</i>	45%	55%	53%	47%	29%	71%	45.5%	54.5%
Annat stöd	ja 5	nej 15	ja 2	nej 15	ja 0	nej 7	ja 7	nej 37
<i>Procentuell fördelning</i>	25%	75%	12%	88%	0%	100%	16.0%	84.0%

(Eleve exempel på annat stöd: Stöd vid rättegångarna, allmänna skolsamtal, hjälpt till organisera ungdomsdisco, ställer alltid upp)

Kommentar

Resultaten ger en bild av vilka olika former av stöd eleverna fått. Redovisningen talar också om i vilken mån de drabbade faktiskt utnyttjat möjligheterna till hjälp. Den procentuella skillnad som finns mellan den senaste elevgruppen och de två äldre har samma tidsmässiga orsaker som tidigare redovisats under fråga 1.

Särskilt värt att notera är, att samtliga anser sig ha fått hjälp med de olika stödinsatser som funnits och att nästan 90 % upplever att de haft positiva stödsamtal och att över 90% anser sig ha blivit brett informerade.

Fråga 4

Vilka elevvårdare på skolan har du i övrigt fått särskild hjälp av?

År då eleverna påbörjade studierna på skolan.

<u>Stöd av elevvårdskategorin:</u>	start -ht 1998	start ht-1999	start ht -2000	Fördelning samtliga
Skolsköterska	ja 8 nej 12	ja 8 nej 9	ja 2 nej 5	ja 18 nej 26
<i>Procentuell fördelning</i>	67% 33%	47% 53%	29% 71%	41.0% 59.0%
Skolläkare	ja 4 nej 16	ja 1 nej 16	ja 1 nej 6	ja 6 nej 38
<i>Procentuell fördelning</i>	20% 80%	5% 95%	14% 86%	13.5% 86.5%
Studie- och yrkesvägledare	ja 8 nej 12	ja 2 nej 15	ja 1 nej 6	ja 11 nej 33
<i>Procentuell fördelning</i>	40% nej 60%	12% 88%	14% 86%	25.0% 75.0%

Kommentar

Resultaten för hur de drabbade upplever att de fått särskild hjälp av andra elevvårdare skall och kan inte jämföras med resultaten på fråga 3. Samordnaren har haft som speciell uppgift att arbeta med de branddrabbade ungdomarna. Detta har inte övriga elevvårdare haft på motsvarande sätt.

Det kan dock konstateras, att som väntat anser sig en mycket stor andel ha fått särskild hjälp av skolsköterskorna. Detta gäller i synnerhet de elever som startade ht 1999. Vad gäller särskild hjälp från skolläkaren begränsas denna av att läkaren sällan är på skolan. Brandrelaterat behov av syo-hjälp har ej varit stort utan har främst handlat om t.ex. studieplanering för svårast drabbade.

Fråga 5

Hur tycker du att de lärare du haft har ställt upp för dig?

<u>Sätt lärarna har gett stöd</u>	<u>Elever som startade 1998:</u>	
Visat hänsyn och förståelse:	ja, alla 2	ja, de flesta 5
<i>Procentuell fördelning</i>	10%	25%
Hjälpt dig extra med studier	ja, alla 0	ja, de flesta 5
<i>Procentuell fördelning</i>	0%	25%
Hjälpt och stöttat dig	ja, alla 0	ja, de flesta 5
<i>Procentuell fördelning</i>	0%	25%

		Elever som startade 1999:						
Visat hänsyn och förståelse:	ja, alla	1	ja, de flesta	6	ja, några	8	nej, ingen	2
<i>Procentuell fördelning</i>				35%		47%		12%
Hjälpt dig extra med studier	ja, alla	0	ja, de flesta	1	ja, några	6	nej, ingen	10
<i>Procentuell fördelning</i>				6%		35%		59%
Stöttat dig på annat sätt	ja, alla	0	ja, de flesta	1	ja, några	6	nej, ingen	10
<i>Procentuell fördelning</i>				6%		35%		59%
		Elever som startade 2000:						
Visat hänsyn och förståelse:	ja, alla	1	ja, de flesta	3	ja, några	2	nej, ingen	1
<i>Procentuell fördelning</i>				43%		29%		14%
Hjälpt dig extra med studier	ja, alla	0	ja, de flesta	0	ja, några	3	nej, ingen	4
<i>Procentuell fördelning</i>				0%		43%		57%
Stöttat dig på annat sätt	ja, alla	0	ja, de flesta	1	ja, några	3	nej, ingen	3
<i>Procentuell fördelning</i>				14%		43%		43%
		Samtliga Där-elever våren -01						
Visat hänsyn och förståelse:	ja, alla	4	ja, de flesta	14	ja, några	21	nej, ingen	5
<i>Procentuell fördelning</i>				32.0%		48.0%		11.0%
Hjälpt dig extra med studier	ja, alla	0	ja, de flesta	6	ja, några	18	nej, ingen	20
<i>Procentuell fördelning</i>				0.0%		41.0%		45.5%
Stöttat dig på annat sätt	ja, alla	0	ja, de flesta	7	ja, några	19	nej, ingen	18
<i>Procentuell fördelning</i>				0.0%		43.0%		41.0%

Kommentar

41% tycker att alla, eller de flesta lärare, visat hänsyn och förståelse. Det är dock en förvånande stor andel, 59%, som tycker att bara några eller ingen lärare alls visat denna positiva attityd. Uppfattningen om detta allmänna förhållningssätt är den mest positiva synen på lärarna i de tre frågeexemplen.

I de övriga två visas ett större missnöje. När det gäller hjälp med extra studier uppfattar hela 86.5% att bara några lärare eller ingen alls gett sådant stöd och då det gäller stöttning på annat sätt är resultatet lika nedslående.

Det goda resultatet när det gäller lärares "hänsyn och förståelse" ligger ganska väl i linje med de uppfattningar som redovisats i BUP:s enkätundersökningen ht-00. I denna finns dock inte de mer konkreta frågorna om t.ex. extra hjälp med studierna. De här presenterade resultaten kompletterar därför bilden av hur "Där-eleverna" uppfattar en del lärares stödinsatser.

Fråga 6

Vad anser du om den information du fått runt olika frågor?

Typ av information

Elever som startade 1998

Information om skolans olika stöderbjudanden	mycket bra	18	bra	2	mindre bra	0	dålig	0
<i>Procentuell fördelning</i>				10%		0%		0%
Information om rättgångarna	mycket bra	13	bra	4	mindre bra	3	dålig	0
<i>Procentuell fördelning</i>				20%		15%		0%
Information om skadestandsfrågor	mycket bra	10	bra	7	mindre bra	3	dålig	0
<i>Procentuell fördelning</i>				35%		15%		0%
Information om annat du undrat över	mycket bra	10	bra	10	mindre bra	0	dålig	0
<i>Procentuell fördelning</i>				50%		0%		0%

Typ av information		Elever som startade 1999			
Information om skolans olika stöderbjudanden		mycket bra 10	bra 6	mindre bra 1	dålig 0
Procentuell fördelning		59%	35%	6%	0%
Information om rättgångarna		mycket bra 8	bra 6	mindre bra 3	dålig 0
Procentuell fördelning		47%	35%	18%	0%
Information om skadeståndsfrågor		mycket bra 8	bra 8	mindre bra 1	dålig 0
Procentuell fördelning		47%	47%	6%	0%
Information om annat du undrat över		mycket bra 7	bra 9	mindre bra 0	dålig 1
Procentuell fördelning		41%	53%	0%	6%
Typ av information		Elever som startade 2000			
Information om skolans olika stöderbjudanden		mycket bra 4	bra 2	mindre bra 1	dålig 0
Procentuell fördelning		57%	29%	14%	0%
Information om rättgångarna		<i>Obs: Denna årskull startade först efter det att rättgångarna hållits</i>			
Information om skadeståndsfrågor		mycket bra 3	bra 3	mindre bra 0	dålig (ej svar:1
Procentuell fördelning		43%	43%	0%	0% 14%
Information om annat du undrat över		mycket bra 2	bra 4	mindre bra 1	dålig 0
Procentuell fördelning		29%	57%	14%	0%
Typ av information		Samtliga Där-elever våren -01			
Information om skolans olika stöderbjudanden		mycket bra 32	bra 10	mindre bra 2	dålig 0
Procentuell fördelning		72.5%	23.0	4.5%	0.0%
Information om rättgångarna (för 37 se ovan)		mycket bra 21	bra 10	mindre bra 6	dålig 0
Procentuell fördelning		57.0 %	27.0%	16.0%	0.0%
Information om skadeståndsfrågor		mycket bra 21	bra 18	mindre bra 4	dålig 0 (ej svar 1)
Procentuell fördelning		48.0%	41.0%	9.0%	0.0% 2.0%
Information om annat du undrat över		mycket bra 19	bra 23	mindre bra 1	dålig 1
Procentuell fördelning		43.5%	52.5%	2.0%	2.0%
<u>Kommentar:</u>					
Eleverna ger informationen mycket högt betyg. Det är endast när det gäller rättgångarna och skadeståndsfrågorna som en nämnbar minoritet (10-15%) är kritisk.					

Fråga 7

Vad anser du om innehållet i de två årsdagar skolan har genomfört?

Årsdagarna	Elever som startade 1998				
Den första årsdagen 1999	mycket bra 9	bra 9	mindre bra 1	dålig 0	ej med 1
Procent av de som deltog	47%	47%	6%	0%	
Den andra årsdagen 2000	mycket bra 10	bra 7	mindre bra 2	dålig 0	ej med 1
Procent av de som deltog	52%	37%	11%	0%	

<u>Årsdagarna</u>	<u>Elever som startade 1999</u>				
Den första årsdagen 1999	mycket bra 6	bra 7	mindre bra 0	dålig 0	ej med 4
Procent av de som deltog	46%	54%	0%	0%	
Den andra årsdagen 2000	mycket bra 4	bra 8	mindre bra 2	dålig 0	ej med 3
Procent av de som deltog	29%	57%	14%	0%	

<u>Årsdagarna</u>	<u>Elever som startade 2000</u>				
Den första årsdagen 1999	mycket bra 2	bra 0	mindre bra 0	dålig 0	ej med 5
Procent av de som deltog	100%	0%	0%	0%	
Den andra årsdagen 2000	mycket bra 1	bra 4	mindre bra 1	dålig 0	ej med 1
Procent av de som deltog	17%	66%	17%	0%	

<u>Årsdagarna</u>	<u>Samtliga Där-elever våren 01</u>				
Den första årsdagen 1999	mycket bra 17	bra 16	mindre bra 1	dålig 0	ej med 10
Procent av de som deltog	50.0%	47.0%	3.0%	0.0%	
Den andra årsdagen 2000	mycket bra 15	bra 19	mindre bra 5	dålig 0	ej med 5
Procent av de som deltog	38.5%	48.5%	13.0%	0.0%	

Kommentar

En mycket stor majoritet anser att de båda årsdagarna varit mycket bra eller bra. Den första årsdagen får allra bäst kritik medan en liten men dock markerad minoritet inte är nöjda med den andra årsdagen. Några anledningar till det lilla missnöjet med årsdag nr 2 har eleverna ej noterat. Det kan antas att bakom enskilda elevers kritik kan ligga helt motsatta åsikter ex för långt - för kort, mindre värdigt - dags att glömma.

Fråga 8

Frågor om Minnesträdgården

<u>Frågor</u>	<u>Elever som startade 1998</u>				
Att den finns är det	mycket bra 15	bra 5	mindre bra 0	dåligt 0	
Procentuell fördelning	75%	25%	0%	0%	
Hur tycker du den är	mycket bra 10	bra 10	mindre bra 0	dåligt 0	
Procentuell fördelning	50%	50%	0%	0%	

<u>Frågor</u>	<u>Elever som startade 1999</u>				
Att den finns är det	mycket bra 12	bra 4	mindre bra 0	dåligt 1	
Procentuell fördelning	70%	24%	0%	6%	
Hur tycker du den är	mycket bra 9	bra 8	mindre bra 0	dåligt 0	
Procentuell fördelning	53%	47%	0%	0%	

<u>Frågor</u>	<u>Elever som startade 2000</u>				
Att den finns är det	mycket bra 3	bra 3	mindre bra 1	dåligt 0	
Procentuell fördelning	43%	43%	14%	0%	
Hur tycker du den är	mycket bra 3	bra 4	mindre bra 0	dåligt 0	
Procentuell fördelning	43%	57%	0%	0%	

<u>Frågor</u>	<u>Samtliga Där-elever våren- 01</u>				
Att den finns är det	mycket bra 30	bra 12	mindre bra 1	dåligt 1	
Procentuell fördelning	68.0%	27.0%	2.5%	2.5%	
Hur tycker du den är	mycket bra 22	bra 22	mindre bra 0	dåligt 0	
Procentuell fördelning	50.0%	50.0%	0.0%	0.0%	

Kommentar

En överväldigande majoritet gillar både att trädgården finns och dess utseende

Fråga 9**Hur tycker du att det går/gått för dig med dina studier?**

Fråga	Elever som startade 1998			
Hur har studierna gått	mycket bra 0	bra 8	mindre bra 8	dåligt 4
<i>Procentuell fördelning</i>	0%	40%	40%	20%
De 12 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse 6	viss betydelse 4	liten betydelse 2	ingen betydelse 0
<i>Procentuell fördelning</i>	50%	33%	17%	0%

Fråga	Elever som startade 1999			
Hur har studierna gått	mycket bra 1	bra 8	mindre bra 5	dåligt 3
<i>Procentuell fördelning</i>	6%	47%	29%	18%
De 8 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse 4	viss betydelse 4	liten betydelse 0	ingen betydelse 0
<i>Procentuell fördelning</i>	50%	50%	0%	0%

Fråga	Elever som startade 2000			
Hur har studierna gått	mycket bra 0	bra 4	mindre bra 2	dåligt 1
<i>Procentuell fördelning</i>	0%	57%	29%	14%
De 3 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse 1	viss betydelse 1	liten betydelse 1	ingen betydelse 0
<i>Procentuell fördelning</i>	33.3%	33.3%	33.3%	0%

Fråga	Samtliga Där-elever våren -01			
Hur har studierna gått	mycket bra 1	bra 20	mindre bra 15	dåligt 8
<i>Procentuell fördelning</i>	2.5%	45.5%	34.0%	18.0%
De 23 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse 11	viss betydelse 9	liten betydelse 3	ingen betydelse 0
<i>Procentuell fördelning</i>	48.0%	39.0%	13.0%	0%

Kommentar

Större delen (52%) av samtliga elever anser att studierna gått mindre bra eller rent av dåligt. Andelen missnöjda elever bland dem som startade 1998 är härvid klart större (60%) än övriga två grupper. I årskullarna från 1999 och 00 är det de facto små majoriteter som tycker det gått bra eller mycket bra.

Av de 23 elever, som anser att studierna gått mindre bra eller dåligt, anser samtliga att brandkatastrofen haft betydelse. Nästan hälften (48%) av dessa elever anser branden haft mycket stor betydelse för studieresultatet. Övriga anser branden haft viss betydelse (39%) eller bara liten betydelse (13%).

Resultaten sammanfaller i allmänhet väl med många "där-elevs" betyg. Andelen drabbade, som under åren sedan 1998 fått IG i t.ex. A-kurserna i kärnämnen svenska, engelska och matematik är jämförelsevis med övriga elever relativt hög.

Resultaten understryker med skärpa betydelsen av fortsatt stödundervisning och andra studieinsatser för många av dessa ungdomar. Sådana insatser kombinerat med andra positiva åtgärder kan bli avgörande för om flera av dessa elever ska kunna klara av att nå godkända betyg

Fråga 10**Hur mår du att du mår fysiskt?**

Fråga	Elever som startade 1998							
Hur mår du fysiskt	mycket bra	2 bra	10 mindre bra	7 dåligt	1			
<i>Procentuell fördelning</i>	10%	50%	35%	5%				
De 8 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse	3	viss betydelse	2	liten betydelse	2	ingen betydelse	1
<i>Procentuell fördelning</i>	37%		25%		25%		13%	

Fråga	Elever som startade 1999							
Hur mår du fysiskt	mycket bra	1 bra	12 mindre bra	3 dåligt	1			
<i>Procentuell fördelning</i>	6%	70%	18%	6%				
De 4 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse	1	viss betydelse	2	liten betydelse	1	ingen betydelse	0
<i>Procentuell fördelning</i>	25%		50%		25%		0%	

Fråga	Elever som startade 2000							
Hur mår du fysiskt	mycket bra	0 bra	5 mindre bra	2 dåligt	0			
<i>Procentuell fördelning</i>	0%	72%	28%	0%				
De 2 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse	2	viss betydelse	0	liten betydelse	0	ingen betydelse	0
<i>Procentuell fördelning</i>	100%		0%		0%		0%	

Fråga	Samtliga Där-elever våren -01							
Hur mår du fysiskt	mycket bra	3 bra	27 mindre bra	12 dåligt	2			
<i>Procentuell fördelning</i>	7.0%	61.5%	27.0%	4.5%				
De 14 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse	6	viss betydelse	4	liten betydelse	3	ingen betydelse	1
<i>Procentuell fördelning</i>	43.0%		28.5%		21.5%		7.0%	

Kommentar

En klar majoritet (68.5%) av alla "där-elever" anser att de mår fysiskt mycket bra eller bra. I varje årskull finns ungefär samma fysiskt välmående majoritet.

Inom den minoritet (27%), som anser att de mår fysiskt mindre bra eller rent av dåligt, anser den stora majoriteten (hela 93%) att branden har betydelse för deras fysiska status. Hela 43% av dessa menar att branden har mycket stor betydelse och 28.5 % anser att katastrofen har viss betydelse.

Resultaten markerar, trots att majoriteten mår fysiskt väl, att det finns goda skäl för fysio-mentala stödinsatser under ytterligare någon tid.

Fråga 11**Hur anser du att du mår mentalt nu?**

Fråga	Elever som startade 1998			
Hur mår du mentalt	mycket bra 2	bra 9	mindre bra 7	dåligt 2
Procentuell fördelning	10%	45%	35%	10%
De 9 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse 4	viss betydelse 2	liten betydelse 1	ingen betydelse 2
Procentuell fördelning	45%	22%	11%	22%

Fråga	Elever som startade 1999			
Hur mår du mentalt	mycket bra 1	bra 12	mindre bra 3	dåligt 1
Procentuell fördelning	6%	70%	18%	6%
De 4 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse 1	viss betydelse 2	liten betydelse 0	ingen betydelse 1
Procentuell fördelning	25%	50%	0%	25%

Fråga	Elever som startade 2000			
Hur mår du mentalt	mycket bra 0	bra 4	mindre bra 2	dåligt 1
Procentuell fördelning	0%	57%	29%	14%
De 3 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse 2	viss betydelse 1	liten betydelse 0	ingen betydelse 0
Procentuell fördelning	67%	33%	0%	0%

Fråga	Samtliga Där-elever våren -01			
Hur mår du mentalt	mycket bra 3	bra 25	mindre bra 12	dåligt 4
Procentuell fördelning	7.0%	57.0%	27.0%	9.0%
De 16 som svarat <u>mindre bra</u> eller <u>dåligt</u> anser branden haft följande betydelse	mycket stor betydelse 7	viss betydelse 5	liten betydelse 1	ingen betydelse 3
Procentuell fördelning	44.0%	31.0%	6.0%	19.0%

Kommentar

En klart övervägande del (64%) av eleverna anser att de mår mentalt sett mycket bra eller bra. Den minoritet på 36%, som menar att de mår mindre bra eller dåligt, är dock oroande hög. Läger man till detta, att faktiskt 81% av denna minoritet anser att branden har betydelse för deras mentala status så blir bilden ännu mer oroande.

44% av de mentalt sämre mående anser att branden har mycket stor betydelse för detta. Som grupp utgör dessa runt 16% av samtliga Där-elever. En hel del av dessa och kanske även några av dem, som menar att branden haft viss betydelse för deras mentala tillstånd, kan behöva fortsatt terapeutisk behandling. I runda tal kan det här röra sig om 8-10 elever (dvs c.a 20%) med detta behov.

Denna andel ligger väl i linje med vad som framkommit i t.ex. BUP:s stora enkätundersökning bland eleverna. I denna räknas med att c:a 25% av "Där-ungdomarna" ht-00 fortfarande hade olika post-traumatiska besvär.

Resultatet visar med tydlighet att vissa terapeutiska resurser behövs under ytterligare någon tid.

Fråga 12

Vad anser du allmänt om skolans stöd för dem som varit med om brandkatastrofen?

Fråga	Elever som startade 1998			
Skolans stöd har varit	mycket bra 15	bra 5	mindre bra 0	dåligt 0
Procentuell fördelning	75%	25%	0%	0%

Fråga	Elever som startade 1999			
Skolans stöd har varit	mycket bra 15	bra 2	mindre bra 0	dåligt 0
Procentuell fördelning	88%	12%	0%	0%

Fråga	Elever som startade 2000			
Skolans stöd har varit	mycket bra 5	bra 2	mindre bra 0	dåligt 0
Procentuell fördelning	71%	29%	0%	0%

Fråga	Samtliga Där-elever våren 01			
Skolans stöd har varit	mycket bra 35	bra 9	mindre bra 0	dåligt 0
Procentuell fördelning	79.5%	20.5%	0.0%	0.0%

Kommentar

Samtliga elever, 100%, är allmänt mycket nöjda eller nöjda med det stöd skolan givit drabbade elever. Denna positiva inställning till skolans insatser gäller således oavsett om eleverna nu mår fysiskt och mentalt bra eller inte. Det allmänt goda betyget gäller också oavsett om eleverna lyckats eller ej med sina studier. Detta är glädjande för Angeredsgymnasiet och ligger väl i linje med t.ex motsvarande positiva inställning som redovisats i BUP:s enkätundersökning bland Där-elever.

Fråga 13

Vilka egna tankar och funderingar har du om vad som varit särskilt bra eller dåligt i skolan för dig som varit med om brandkatastrofen?

Ex på sådant som eleverna anser har varit särskilt bra

Elevernas meningar	Antal noteringar per elevmening om det som varit bra			
	-98 års elever	99 årselever	00 års elever	Samtliga
De olika stödformerna	6	5	2	13
Lasse/kurators stöd	5	3	1	9
Informationen	3	1	1	5
Lärare som ställt upp	1	1	2	4
Psykologhjälpen	1	2	-	3
Allt bra	-	3	-	3
Goda samtalsmöjligheter	1	1	-	2
Minnesstunder	-	1	-	1

Ex på sådant som eleverna anser har varit särskilt dåligt

Elevernas meningar	Antal noteringar per elevmening om det som varit dåligt			
	-98 års elever	99 årselever	00 års elever	Samtliga
Lärare som ej brytt sig	2	2	-	4
Betygsförsämring	1	-	-	-

Kommentar

Endast en mindre del av de svarande har gjort egna noteringar om vad som varit särskilt bra eller särskilt dåligt. Resultatet kan därför bara ses som exempel på uppfattningar om skolans insatser och som komplement till övriga resultat i denna enkätundersökning.

Om elever som varit enbart sörjande

Av de sörjande elever som förlorade syskon, nära vänner, släktingar, flick-eller pojkvänner vid Brandkatastrofen har många haft starka sorgereaktioner. För en stor del av dessa var skolarbetet och känslolivet mycket svårt 1-1.5 år efter branden. *Samtliga behövande erhöll därför under hela 1999 och våren 2000 exakt samma stödmöjligheter som de ungdomar som varit DÄR.*

Många starkt sörjande

Antalet registrerade nära sörjande var våren -99 omkring 70 elever och under hösten 1999 omkring 90. Högst antal registrerade allmänt sörjande, varav en stor del nära sörjande, noterades våren -00 och uppgick då till över 130 elever. En mindre del av dessa behövde då olika former av stöd.

Ser man till skolans uppföljningsarbete under 1999 betydde alla aktuella Där-elever och Sorg-elever att totalt antal stödbehövande uppgick till över 140 ungdomar. Då antalet registrerade allmänt sörjande var som högst våren 2000 var de sammanlagt presumtivt stödbehövande (Där+Sorg elever) omkring 220.

I och med, att stödet till "sörjande-gruppen" bantades ned fr.o.m. ht-00 upphörde arbetet med fortsatt registrering av sörjande. Och då individuella programmets elever vid årsskiftet 00-01 övergick till Vingagymnasiet försvann en stor del av de sörjande till denna skola.

Stödreduceringen för de sörjande har inte gällt för syskon. Dessa har hela tiden ur stöd-synpunkt hela tiden behandlats -på samma sätt som Där-eleverna. Under tiden sedan 1998 har antalet syskon som studerat på skolan växlat. Totalt under åren har 10-talet syskon till omkomna fått någon form av utbildning i vår skola. En del av dessa har också erhållit stöd ur alla de olika stödformer skolan arbetat med.

I avdelningarna om fysio-mentalt stöd och psykoterapeutiskt stöd framgår närmare hur många Sorg-elever som erhållit just dessa former av hjälp. Någon närmare redovisning över hur de sörjande eleverna klarat skolan har av tids-och arbetsskäl inte kunnat göras.

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998: PSYKOTERAPEUTISKA STÖDINSATSER

Åtgärder för ökad kriskunskap

Ingen skola (och inte heller många andra institutioner) var tillräckligt förberedd på en katastrof av sådan storlek som brandkatastrofen. Kunskapen om kris-och trauma reaktioner var låg på en del håll. Kunskaper om krishantering saknades i stor utsträckning.

De här bristerna gjorde att det inte minst inom skolorna uppstod en osäkerhet om vad som skulle hända och hur man skulle bete sig. Önskemål om att psykologer eller andra psykoterapeutiska experter skulle "komma och ta över" restes säkert på många håll. Situationen på Angeredsgymnasiet skilde sig inte i så många avseenden beträffande dessa kunskapsbrister och problem.

För att inledningsvis förbereda personalen på hur de drabbade eleverna skulle kunna reagera erhöll alla vid första personalmötet den 1/11 dels muntlig information om krisreaktioner av kurator och dels muntlig information av en studierektor rörande vad som kunde göras i klassrum etc. Samtlig personal erhöll också utdrag ur Johan Kullbergs bok "Kris och utveckling"

Senare under första veckan fick samtlig personal också ett sammandrag av en föreläsning av Atle Dyregrov. Kurator gav också senare all personal specifik information om särskilda observationspunkter över elevernas beteende . I denna ingick också information om när lärare borde tillkalla psykoterapeutisk expert hjälp via elevvården.

Krisföreläsning (10/11) av psykolog samt information av de psykologer, som den första tiden fanns på skolan, kompletterade kunskaperna. Ytterligare information om kris-och trauma reaktioner och bearbetning fick också all personal ett tag efter akuttiden via en hel studiedag med Atle Dyregrov.

Sammanfattningsvis kan hävdas, att kunskapen om krisreaktioner och bearbetning därför växta kraftigt efterhand inom hela Angeredsgymnasiet

Elevvårdens akuta insatser

Elevvårdspersonalen, och i detta sammanhanget avses kuratorer och skolsköterskor, bestod vid katastroftillfället av följande kategorier: För nationella program: En kurator och två skolsköterskor. För individuella programmet: En kurator och en skolsköterska. Samtliga dessa gjorde enorma arbetsinsatser akut och deras insatser därefter under uppföljningsarbetet har också varit mycket stora.

Elevvårdens främsta uppgifter under de första veckorna efter katastrofen var i huvudsak följande

1. Att genomföra stödsamtal för direkt drabbade elever och föräldrar och ge stöd åt andra berörda sörjande och oroliga elever

De första dagarna och veckorna betydde att elevvårdspersonalen fick genomföra en stor mängd stödjande elevsamtal. Även oroliga eller sörjande föräldrar hörde av sig och fick stödjande samtal. För att täcka alla behov hade elevvården hela första skolveckan särskild kvällsjour. Den oerhört stora mängden förhindrade längre och djupare kontakter. Elevvårdens insatser den första tiden betydde dock helt klart att många drabbade fick ett gott stöd när det

gäller bl.a. att förklara drabbades egna reaktioner, bearbeta ångest och skuld känslor och skapa förståelse för den kris-och sorgprocess många av eleverna genomgick.

Efter den akuta tidens intensiva stödarbete övergick elevvårdens insatser till mera lång-siktigt arbete. I detta kunde många elever på ett gott sätt hjälpas i den inledande så viktiga bearbetningsfasen. Och genom återkommande observationer kunde också elevvården konstatera, att det för en stor andel av de drabbade skulle det på sikt och när de själva var redo för detta behövas psykologisk experthjälp

2. Att bygga upp och förmedla externa psyko-terapeutiska behandlingskontakter för att erbjuda drabbade ungdomar psykologisk experthjälp.

Successivt erhöll elevvården genom sina kontakter med de drabbade en god överblick över behovet av psyko-terapeutisk expertbehandling. Det framstod som klart i ett relativt tidigt skede efter branden att väldigt många skulle komma att behöva sådan hjälp. De flesta av dessa presumtiva behövande var dock inte redo att knyta sådana kontakter till en början. De upplevde ett kraftfullt stöd från vänner, familj och övriga i sin närhet och kände därmed inte ett omedelbart behov av psykologisk hjälp. Detta förhindrade dock inte elevvården att arbeta intensivt för att skapa de kontakter som skulle komma att behövas. I enskilda fall remitterades dock tidigt elever till ungdomsmottagningen "Humlan" och andra ungdomsmottagningar, kontakt togs med BUP och en särskild krispsykolog med invandrarbakgrund engagerades för gruppsamtal

3. Att fungera stödjande och lugnande för personalen

En del lärare och övrig personal upplevde arbetet i den akuta fasen som personligt mycket ansträngande. Den hjälp alla kunde erhålla av närvarande psykologer från Bohushälsan räckte inte till för alla. Elevvårdspersonalen fick därför också fungera som stödjande och lugnande för enskilda inom personalen. En av uppgifterna i det sammanhanget var, att förklara elevernas reaktioner vilka i de alla flesta fall var helt naturliga och bra mot bakgrund av vad som inträffat.

4. Att stärka den allmänna kunskapen om krisreaktioner och krisbearbetning inom personalen

Här ingick bl.a det som redan tidigare nämnts att muntligen och skriftligen förmedla lämplig information om frågor rörande kris-och trauma. Senare tillkom även förmedling av erbjudanden till personalen om att genomgå olika former av fortbildning inom kris-och trauma området.

Vännerna och familjernas inledande betydelse

Under den första tiden efter katastrofen kunde både de som varit där och de sörjande få stöd och tröst i sin näromgivning och varhelst de befann sig. Syskon, föräldrar, släktingar och vänner ställde upp när och hur som helst. Närhet, medkänsla och förståelse mötte de drabbade överallt. De skapade krisjourerna blev viktiga stödcentra där drabbade både kunde ta hand om varandra och kunde få hjälp av vuxna med olika yrkeskunskaper. Kyrkor, frivillig föreningar och andra institutioner öppnade sina dörrar och ställde upp för alla kategorier av behövande. På skolorna organiserades omfattande stödinsatser. Från och med första skoldagen efter branden och under flera veckor därefter var många skolor helt enkelt stora omvårdnadsplatser. Angeredsgymnasiet var här inget undantag. Kamrater, lärare, elevvård, ledning och all övrig personal gjorde allt de kunde för att stödja de drabbade.

Totalt präglades på nämnda sätt familj, vänkrets och en stor del av det omgivande samhället av förståelse, tröst och lyssnande. Ingen drabbad behövde känna sig ensam i sin sorg och kris. Överallt fanns det någon som kunde och ville ställa upp

I och med att de drabbade inledningsvis överallt fick stöd och kunde möta människor som lyssnade och tröstade klarade de flesta den första tiden mycket bra. I intervjuer och undersökningar vittnar många av de drabbade just om familjens och/eller vännernas stora betydelse. Erfarenheterna från Angeredsgymnasiets arbete under de första två månaderna efter branden bekräftar detta. Alla drabbade elever tillfrågades tidigt om man önskade särskild kontakt med psykolog. En helt övervägande del av de dem avböjde detta. Motiven till denna avvisande hållning var vid denna tidpunkt huvudsakligen av två slag.

Det ena motivet som angavs, var att man inte tyckte sig behöva sådan hjälp därför att man hade tillräckligt stöd av familj och vänner. Det andra märkbara underliggande motivet var misstänksamhet (och okunskap) om psykologisk behandling. De flesta hade aldrig tidigare haft sådan kontakt och en hel del uppfattade att endast sådana som var "knäppa" behövde psykologhjälp. Inledningsvis under uppföljningsarbetets första månader märktes samma tveksamma hållning även hos många föräldrar.

Extern psykologhjälp de första månaderna

Elevvården bedömde att inledningsvis direkt efter katastrofen så skulle det inte behövas så mycket psykologisk experthjälp. Denna bedömning visade sig vara riktig. De inledande behoven av tröst, gemenskap, förståelse och närhet blev tillgodosett i de drabbades närhet.

Elevvården ansåg dock, att åtgärder måste vidtagas för att ge enskilda fall snabb hjälp och för att täcka ett kommande större behov. Redan tidigt klargjordes efter förfrågan från skolan till *ungdomsmottagningen "Humlan"* att de på kort varsel kunde ta emot drabbade. Detta skapade trygghet och resursen utnyttjades också i en del enskilda fall de första veckorna efter branden. "Humlans" beredskap och omedelbara positiva reaktion förtjänar i detta sammanhang att lovordas särskilt. Även *Ungdomsmottagningen i Nordost och på Hisingen* utnyttjades i några fall, vilket också var av stort värde.

Vad gäller *Barn-och ungdomspsykiatri (BUP)* fanns inte före brandkatastrofen några väl utvecklade kontakter. I och med att denna verksamhet företrädesvis riktat in sitt arbete på yngre ungdomar och barn hade inte vår skola och BUP utvecklat närmare kontakter. Samma situation torde ha förelegat mellan många övriga gymnasieskolor och BUP:s mottagningar. Inledningsvis presenterade ej heller BUP för vår skola några ökade eller extra resurser som skulle kunna användas för drabbade gymnasieungdomar. För Angeredsgymnasiets del var därför BUP under lång tid i början av uppföljningsarbetet inte en resurs att räkna med.

Elevvårdens bedömning var att behovet av psykologisk behandling skulle komma att öka över tid. Mot bakgrund av, att man kunde utgå från att det skulle finnas ekonomiska medel för flera extra satsningar gjordes bedömningen att skolan skulle behöva en egen psykolog. Eftersom en stor andel av de drabbade hade invandrarbakgrund antogs att en psykolog med invandrarbakgrund och vana vid kris-och traumabehandling skulle vara det bästa alternativet. Via olika kanaler hittades *psykologen Iraj Parsifar*, som under många år arbetat med att behandla flyktingars trauman, hade allt sedan brandnatten varit mycket aktiv med att bistå drabbade ungdomar och familjer. Redan i början av november-98 kontaktades Iraj och han ställde på begäran omedelbart upp för att genomföra gruppsamtal med drabbade elever. Sådana skedde också.

Efter några omgångar visade det sig dock, att gruppterapi i det läget inte var någon bra form för behandling. Upplevelserna var så olika och för olika enskilda så svåra att behandling i grupp inte fungerade så bra. Kontakten med Iraj Parsifar i detta arbete ledde dock till att han anställdes på heltid från och med 1/1 -99. Han har sedan dess, dvs under c:a 2,5 år, arbetat uteslutande med behandling av traumatiserade elever från branden. Irajs projektuppdrag upphörde den 1/7-01 och i det följande görs en liten sammanfattning över det arbete han utfört.

Stort behov av behandling

Iraj Parsifar, skolans "Brandpsykolog", installerade sig under januari -00. I och med detta hade skolan fått en, som det skulle visa sig, mycket välbehövlig förstärkning i uppföljningsarbetet.

Det visade sig nämligen, att den skeptiska inställningen till psykologhjälp hos många drabbade nu förändrats. Vännerna och närmiljön var inte samma stöd som tidigare och många av ungdomarna hade upptäckt att problem man haft inte försvunnit och nya problem hade uppstått. Det gällde t.ex. sömnsvårigheter, mardrömmar, flashbacks och påträngande inre bilder liksom spänningshuvudvärk, magsmärtor och andra psykosomatiska besvär.

Direkt när Iraj Parsifar startat erhöll alla aktuella elever bred skriftlig information om hans tjänster. Muntlig information om samma sak gavs också av kuratorer och av skolsköterskor. Den organisation, som lades upp fungerade så att alla elevvårdare kunnat remittera behövande elever till psykologen. Kopior av remisserna, som skett på fasta formulär, har behållits av samordnaren.

Den psykologiska behandlingens omfattning

Antalet som remitterats för behandling hos Iraj Parsifar har fram till maj-01 haft följande omfattning:

Remittering för behandling hos Iraj Parsifar								
Årtal	Antal	% Flickor	% Pojkar	Där- ungdom	Sorg- ungdom	Vid start- åldersfördel.		Invandrar- bakgrund
						16-17	18 -20	
vt- 99	39	43.5%	56.5%	72.0%	28.0%	46.0%	54.0%	84.5%
ht-99	21	38.0%	62.0%	71.5%	28.5%	90.5%	9.5%	90.5%
vt-00	10	50.0%	50.0%	50.0%	50.0%	50.0%	50.0%	100.0%
ht-00	11	27.0%	73.0%	72.5%	27.5%	45.5%	54.5%	100.0%
vt-01 [☒]	3	0.0%	100.0%	66.5%	33.5%	33.5%	66.5%	100.0%
Totalt	84	39.0%	61.0%	69.0%	31.0%	57.0%	43.0%	90.5%
<i>Tot.ant</i>	<i>84</i>	<i>33</i>	<i>51</i>	<i>58</i>	<i>26</i>	<i>48</i>	<i>36</i>	<i>76</i>

☒ fr.o.m. vt-01 övergick eleverna vid individuella programmet till Vingagymnasiet

Kommentar

Som framgår av redovisningen exploderade behovet och viljan till psykologisk behandling under vårterminen 1999. Från att tveksamhet eller motvilja mot psykologhjälp varit det vanligaste ht-98 blev situationen helt annorlunda under våren. Allt eftersom behandlade elever informerade kamrater om det positiva i kontakten med Iraj Parsifar ökade intresset snabbt. Det faktum, att han hade sin mottagning på Angereds centrum och hade invandrarbakgrund bidrog säkert också till att allt fler ville få hans hjälp.

58 Där-ungdomar har remitterats till Iraj Parsifar. 124 ungdomar, som upplevde branden

direkt på platsen, var under perioden ht-98 t.o.m. ht 00 elever på Angeredsgymnasiet. Det betyder att c:a 46.5% av alla dessa remitterats till skolans särskilt anställda psykolog.

Det redovisade antalet per termin och totalt utgörs endast av nyremitterade elever. Åtskilliga har erhållit behandlingar av Iraj i flera omgångar med ny remittering som grund. Det faktum att eleverna registrerats vid första remitteringstillfället under en termin betyder inte att de därmed slutbehandlats under denna termin. En del av de remitterade har haft längre behandlingar över flera terminer. Det skall speciellt noteras att återupptagna kontakter och återremisser varit mer vanligt efter de två årsdagarna 1999 och 2000.

Pojkarna är klart fler än flickor av samtliga remitterade. Ser man till de remitterade Där-eleverna är pojkmajoriteten ännu större. Hela 40 (eller 69%) av de 58 Där-eleverna har varit pojkar. Betraktar man däremot könsfördelningen bland de sörjande är situationen en annan. Hela 16(eller 61.5%) av 26 har varit flickor.

Av åldersfördelningen vid första remitteringen framgår, att 16-17 åringarna är i majoritet. Den stora övervikten av 16-17 åringar ht-99 utgörs till större delen av ungdomar som började gymnasiet för första gången just då. Många av dessa drabbade hade under ht-98 eller vt-99 ännu icke erhållit en adekvat behandling och kände behov av detta. Det faktum att dessa nya elever "söks upp" och motiverades tidigt av skolans elevvård bidrog säkert också till det goda behandlingsintresset i denna grupp. Det skall också noteras, att av de elever som remitterades (ht-00 och vt-01) så är de äldre ungdomarna i majoritet. Av de 14 som då remitterades var 8 (över 57%) ungdomar i 18-20 års åldern.

Beträffande bakgrunden bland de remitterade möter här inga överraskningar. Endast 8 ungdomar (eller 9.5%) av de remitterade har svenskt ursprung. Den stora majoriteten av ungdomar med invandrarbakgrund (över 90%) ligger i linje med såväl sammansättningen av de ungdomar som var på den tragiska festen och elevsammansättningen på Angeredsgymnasiet. I båda fallen var ungdomar med invandrarbakgrund i klar majoritet.

Behandlingsresultat

Det reella behandlingsresultatet kan inte mätas på annat sätt än genom särskild under-sökning bland samtliga 84 elever som fått behandling. Någon sådan undersökning har inte gjorts och kommer heller inte att göras av skolan. Inte heller kommer någon sådan undersökning att ske separat för de 58 Där-elever som remitterats till skolans egen psykolog. Iraj Parsifar kommer att separat och i annat sammanhang att redovisa sina erfarenheter och iakttagelser. Det kan förmodas att han i det sammanhanget kommer att diskutera resultatet.

Den särskilda enkät som gjordes med de 44 Där-elever som gick på skolan vt-01 ger bara allmänna signaler. Av dessa hade över 60 % erhållit terapeutisk hjälp via skolan dvs erhållit behandling av huvudsakligen Iraj Parsifar. Av de allmänna resultaten för alla 44 eleverna, varav inte alla tagit emot terapeutisk hjälp, så ansåg 16% (7 elever) som mådde mentalt dåligt att branden hade mycket stor betydelse för detta. Övriga 37 elever (84%) anser inte att branden har någon stor betydelse för deras mentala tillstånd. Detta gäller oavsett om dessa anser sig må bra eller dåligt mentalt sett. Av detta kan således konstateras en mycket stor andel av dessa Där-ungdomar inte längre (2001) upplever brandupplevelsen som särskilt mentalt påträngande längre. Eftersom huvuddelen av samtliga fått psykologisk hjälp via

skolan kan på goda grunder antas, att det faktum att de bearbetat färdigt sin upplevelse också i många fall bl.a. beror på just den behandling de erhållit av Iraj Parsifar. Detta är ett allmänt glädjande resultat även om det fortfarande är ett antal ungdomar (7 st) som uppenbart behöver fortsatt behandling.

Behandlingen och övriga insatser

Iraj Parsifar kommer att i annat sammanhang redovisa de behandlingsmetoder han använt sig av. Här ska bara noteras, att Iraj huvudsakligen arbetat efter kognitiva principer och bland de speciella traumabehandlingsmetoder han använt finns den s.k.EMDR-metoden.

Då behandlingstrycket var som högst vt-99 och ht-99 behandlade Iraj under vissa perioder 20-talet elever per/vecka. Detta var naturligtvis en enormt stor arbetsbörda som också krävde mycket stora mentala insatser av honom själv.

Utöver detta direkta klientarbete fungerade Iraj också som bollplank för övriga inom elevvårdsteamet. Han gjorde också starka stödinsatser vid besök i brandlokalen, vid årsdagarna, under rättegångarna och i andra sammanhang. Dessutom medverkade han aktivt som föreläsare i olika sammanhang varvid han bidrog till att fylla skolans plikt att förmedla erfarenheter till andra.

Sammantaget skall understrykas: Iraj Parsifars psykologgärning för ungdomar som drabbades av brandkatastrofen har varit av enormt stor betydelse för såväl många enskilda som för skolans uppföljningsarbete som helhet. Med de lärdomar Iraj fått av behandlingsarbetet och andra insatser efter branden framstår han som en av de mest erfarna traumaterapeuterna i vårt land. Detta kunskaps- och erfarenhetskapital kommer han förhoppningsvis att kunna dela med sig till väldigt många framöver.

Andra psykologiska insatser över tid

Bohushälsan

Samarbetet med Bohushälsan, som fungerar som gymnasieskolornas företagshälsovård, har varit mycket positivt. Direkt efter branden kontaktade skolan Bohushälsan för att erhålla stöd till personalen. Denna begäran hörsammades direkt. Under de första veckorna fanns därför under flera dagar två psykologer till hands för lärare och annan personal. De erbjöd då stöd såväl i grupp som enskilt.

I den utvärderingsenkät som gjordes bland lärarna vt-01 framgår att 30% av de svarande hade utnyttjat dessa psykologers hjälp. Samtliga dessa ansåg, att detta stöd varit mycket bra eller bra. Därmed torde kunna konstateras, att deltagandet av Bohushälsans psykologer var mycket framgångsrikt.

De psykologer, som ställde upp i den akuta fasen, återkom därefter också i samband med första årsdagen. Även vid detta tillfälle var deras närvaro av betydelse enär några enskilda lärare mådde mentalt mycket dåligt under denna dag.

Barn och ungdomspsykiatri

Om samarbetet mellan skolan och BUP gick på sparlåga ht-98 utvecklades samverkan successivt under 1999. Bl.a. bör nämnas, att BUP-personal deltog aktivt som stödpersoner i samband med årsdagen 1999

Under år 2000 förändrades så samarbetet radikalt till det bättre. BUP ansvarade då för genomförande av en bred enkät bland Där-ungdomarna och påföljande CAPS-intervjuer. I

samband med detta utvecklades ett fruktbart samarbete och utifrån detta skapades också enkla raka kanaler för remittering av behövande ungdomar till BUP.

Vad beträffar insatser 2001 och kommande arbete med såväl drabbade "brandelever" som andra behövande kan förutsättas att BUP kommer att spela en viktig roll.

Ungdomsmottagningarna

Ungdomsmottagningarna och då i synnerhet "Humlan" fungerade med god beredskap direkt efter branden. En hel del elever kunde via dessa få snabb hjälp i ett tidigt skede. I och med att skolan anställde en egen "kris-och traumapsykolog" minskade behovet av ungdomsmottagningarnas tjänster för "brandungdomar" snabbt. Från våren -00 och framåt har därför bara enstaka drabbade via skolan erhållit hjälp av t.ex. Ungdomsmottagningen Humlan.

Handledning- avlastning

Operativ personal har över tid behövt handledning och stödsamtal. Detta har skett till och med våren 2001 via såväl Bohushälsan, Psykologenheten Nordost som enskilda terapeuter i andra organisationer. I samtliga fall har samarbetet fungerat väl och de som erhållit hjälp uttryckt positiva omdömen om vad som erbjudits.

Det förtjänar att nämnas, att skolan haft en del kontakter med olika religiösa samfunds egna kris- och behandlingscenter där några enstaka elever fått hjälp. Slutligen ska understrykas, att för de samlade psykoterapeutiska insatserna så har det samarbete som skolan haft med Atle Dyregrov fungerat som en mycket god stimulans

Några lärdomar av det psykoterapeutiska arbetet

- o Kunskap om krisreaktioner och generella åtgärder för allmän krishantering bör finnas inom personalen på varje skola
- o Enskildas behov av terapeutisk experthjälp är vid händelser av denna storlek inte allmänt akut. De drabbade erhåller och upplever starkt stöd bland vänner, familj och övriga närmiljön. Behoven tydliggörs först senare.
- o Upparbetat samarbete mellan skola och behandlingsorganisationer bör finnas och principer för detta samarbete i krissituationer bör vara helt klara, Därmed kan de stora behandlingsbehov som uppstår över tid tillgodoses.
- o I varje behandlingsorganisation som arbetar med barn och ungdom bör det finnas en god krisberedskap. Denna bör innebära att man kan arbeta flexibelt och därmed kunna nå och stå till förfogande för skolor och andra institutioner där de drabbade befinner sig i vardagen.
- o "**Angeredsmodellen**" med en särskilt projektanställd kris-och traumapsykolog, en samordnare och ett i övrigt förstärkt elevvårdsteam är en god grundmodell. Den betyder att ett effektivt och samordnat arbete sker i de drabbades omedelbara närhet och att de drabbade känner stödpersonalen relativt väl.
- o Lärare och operativ personal utsätts för stora psykiska påfrestningar vid tragiska krishändelser av brandens storlek. Resurserna för handledning, enskilt och kollektivt stöd bör därför vara väl tilltagna och fungera både direkt i akutläget och under en 2-3års efter händelsen

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998: DE FYSIO-MENTALA STÖDINSATSERNA

Tankar bakom den fysio-mentala satsningen

Angeredsgymnasiet har i uppföljningsarbetet erbjudit såväl "Där-ungdomar" som sörjande ett brett utbud av fysisk träning och behandling. Genom dessa insatser har eftersträvat följande positiva effekter för rehabiliteringen:

o Upprätthållande och stärkning av kondition, styrka och smidighet

o En meningsfull sysselsättning för den egna fysiska hälsan

o Positiva kontakter med jämnåriga och vuxna i tränings- eller behandlingsmiljö

o Genom ett gott fysiskt välbefinnande, meningsfull fritid och positiva kontakter få goda effekter för den enskildes sorg- och krisbearbetning och därmed ett bättre mentalt hälsotillstånd.

Det fysio-mentala stödet har aldrig setts som en lösning på de drabbades trauma eller som ersättning för nödvändig traumabehandling. Från första början har det funnits en stark medvetenhet om att de traumatiserade och starkt sörjande ungdomarna behöver psykologisk expert hjälp. Sådan har också erbjudits alla drabbade. Fysio-mentala insatser har bara varit ett komplement till den reella psykologiska behandlingen. Samtidigt har tanken varit, att kunna ge dem, som ej varit redo till terapeutisk behandling, några andra enkla former av positivt stöd. Sådant stöd har också lett till att flera därmed blivit medvetna om att de också behöver psykologisk expert hjälp

Det fysio-mentala stödets innehåll

Följande olika former av fysio-mentala insatser har erbjudits:

Hjälp till egen träning för muskulär-och mental avspänning.

Detta stöd har bestått i att drabbade elever kunnat få en egen träningskassett för såväl muskulär-som mental avspänning. Den variant som använts har varit Uneståhls "klassiska" avslappnings-och avspänningsband. Samtliga då kända Där- och Sorg ungdomar erhöll redan i slutet av 1998 som julkapp varsin sådan kassett per brev hem.

Därefter har nya drabbade elever fått sådan kassett efter önskemål och behov. Denna mentala träningskassett har också kunnat erhållas på flera främmande språk som arabiska, persiska, spanska och somaliska.

Work out/gymping

För det allmänna hälsotillståndet är en god kondition och smidighet en fördel. Eftersom åtskilliga av de drabbade har haft rökskador på lungorna i olika grad har workout eller gymping varit en god rehabiliterande insats. Denna form av fysisk träning har företrädesvis valts av flickor och i första hand har Friskis och Svettis använts.

Simning

Simning anses kunna ha såväl en avslappnande som konditions- och styrkemässig fördel. Därför har simning rekommenderats till de drabbade. Redan före det att särskilda brand-

pengar hade ordnats gick Lions/Göteborg in med stöd för att ge alla möjlighet till hälsofrämjande simning. Därefter har såväl de kommunala baden som andra simhallar använts som stimulans för de drabbades hälsoaktivitet.

Styrketräning

Den mest populära fysio-mentala insatsen bland de drabbade varit styrketräning. Detta har i mycket hög utsträckning gällt pojkarna, som ju är i majoritet, men också flickorna har i växande omfattning velat stryketräna som del i sin rehabilitering. Många av eleverna uppger, att styrketräningen gett dem väldigt mycket - både vad gäller egen förbättrad hälsa och gemenskap med andra.

För styrketräningen har billiga, väl etablerade och väl kända "Gym" använts. Exempel på detta är Friskis och Svettis, Angereds Boxningsklubb, Kristinedals träningscenter och Hammarkullens Fritidscenter.

Massage

Redan i ett tidigt skede efter brandkatastrofen framkom önskemål från de drabbade om massage. Bakgrunden till detta var, att ungdomarna pga den mentala ansträngningen också erhöll muskelspänningar, fick spänningshuvudvärk och sov dåligt. Man önskade därför få massage som hjälp till att slappna av och må allmänt bättre.

Inledningsvis ställde en idrottslärare, som var utbildad massör, upp. Mycket snabbt blev hans möjliga tider överbokade, varför andra mer långsiktiga lösningar söktes. Kontakt togs med olika legitimerade massörer och det avtalades om ett särskilt samarbete med företaget: Paus-Friskvård. Detta massageinstitut har därefter till rabatterat pris givit alla behövande allmänt mycket uppskattad massage. Förutom den rena massagen har denna aktivitet också gett åtskilliga drabbade en positiv vuxenkontakt.

Andra former av fysio-mentalt stöd

Enskilda elever har haft behov av och begärt en del andra former av fysio-mentala stödinsatser. Någon enstaka har på detta sätt fått hjälp med *sjukgymnastik*. En elev som varit mycket svårt skadad har fått hjälp med särskilt *handikappbad*. Två elever som varit vanerökare och fått lungskador har fått särskild hjälp med *rökavvänjning*. En grupp flickor, som alla var gemensamt på det katastrofala discot, har fått bidrag till särskild *danskurs*. Några elever har valt att istället för eller kombinerat med massage valt att få avslappningsbehandling genom s.k. *Floating*. En elev har haft behov av och fått hjälp med ren *naprapat-behandling*.

Utöver dessa specifika fysio-mentala insatser har naturligtvis drabbade eleverna stimulerats till deltagande i centralt anordnade olika typer av *läger*. Omfattningen av Angeredselevers deltagande i dessa läger är inte känt, men enskilda deltagare vittnar om att dessa aktiviteter varit mycket positiva för rehabiliteringen.

Det fysio-mentala stödets omfattning

Samtliga insatser som gjorts på det fysio-mentala området har med några undantag betalats via faktura. Undantagen från detta har gällt de insatser som betalats av andra idéella organisationer eller då finansiering erhållits från olika fonder.

Statistik har förts kontinuerligt över vilka elever som fått hjälp och vad de erhållit. Vad gäller en del insatser t.ex. massage har ett särskilt remissförfarande gällt. De olika formerna av

insatser har givits under begränsade tidrymder eller genom ett bestämt antal behandlingstillfällen per omgång. Då elev utnyttjat insatsen under angiven tidsrymd eller genomfört planerat antal behandlingar har det varit fullt möjligt att erhålla nya omgångar. På detta sätt har åtskilliga elever flera gånger förnyat sina styrketräningskort, fått nya massageomgångar osv. Genom dessa periodvisa och antalsmässiga begränsningar har eleverna givits möjligheter att byta aktivitet och/eller anläggning för sitt tränande. Med denna ordning har också uppnåtts en god form av kontroll över att de drabbade faktiskt också utnyttjat de insatser de erhållit. Utgående från befintlig statistik kan följande konstateras beträffande **de mest frekventa fysio-mentala insatserna**.

Fysio-mentala insatser t.o.m. 010501

Typ av fysio-mental insats	Tid eller antal behandlingar per omgång	Utnyttjats av följande antal elever	Totalt antal behandlingsomgångar
Massage	4-5 tillfällen/omg.	50	92
Enbart Work out eller gymping	3 mån.kort eller halvårskort/omg.	6	6
Styrketräning och Work out	3 mån.kort eller halvårskort/omg.	93	142
Simning	halv- eller helårskort/omg.	39	47

Kommentar

Sammanlagt har 121 drabbade elever erhållit en eller flera typer av insatser. Huvuddelen av dessa (94 st) har varit "Där-ungdomar. Det totala antalet Där-ungdomar, som sedan 1998 gått på Angeredsgymnasiet är: 124. Hela 75 % av alla dessa Där-ungdomar har således tagit emot en eller flera omgångar av olika former av fysio-mentala stödinsatser.

Vad gäller massage (50 elever) har 32 av dessa utnyttjat denna möjlighet en gång. Övriga 18 har fått massage flera gånger och det högsta antalet för en elev är 8 omgångar. Massageinstitutet "Paus Friskvård" har stått för huvuddelen av behandlingarna - 85 st.

Enbart Work out har ej utnyttjats av så många, men däremot har styrketräning eller styrketräning+Work out varit mycket frekvent. Enbart 4 elever har utnyttjat en träningsform en gång. Övriga har erhållit flera omgångar träningskort och högst ligger några elever som har erhållit 5 omgångars träning. De mest utnyttjade träningsanläggningarna är: Friskis o Svettis (32 elever -42 omg) Kristinedals Träningscenter (18 elever - 30 omg), Flex Gym/Gårdsten (15 elever-22omg), Angereds Boxningsklubb (16 elever-20 omg) och Hammarkullens Fritidscenter (16 elever 19 omg)

Simning var den första mer omfattande stödinsatsen. Denna förmedlades av skolan med stöd av Lions/Göteborg. Därefter har simalternativet utnyttjats mer sporadiskt. Endast 7 av eleverna har utnyttjat simning mera än en gång.

Lärdomar av det fysio-mentala stödarbetet

- o Fysio-mentala insatser kan fungera som ett gott komplement till den rent psykoterapeutiska traumabehandlingen
- o De fysio-mentala insatserna medverkar till allmänt bättre fysiskt- och mentalt hälsotillstånd.
- o Fysio-mentala insatser kan öppna vägar för den enskilde att ta emot behövlig annan psyko-terapeutisk expert hjälp
- o Fysio-mentala insatser är för många enskilda en odramatisk och positiv hjälp

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998: PERSONALEN - INSATSER OCH STÖD

Ledningens betydelse

För att en organisation skall kunna klara av att hantera en svår krissituation behövs för det första en stark ledning. På en skola blir det med nödvändighet rektor som måste uppfylla rollen som stark ledare. **Detta starka ledarskapet måste härvid bestå av följande element**

- förmåga till bibehållet lugn och ett samlande uppträdande
- förmåga att skapa en väl fungerande arbetsfördelning och en god krisorganisation
- insikt i den centrala betydelsen av väl fungerande intern och extern information
- förmåga att både motivera personalen till insatser och att visa omvårdande förståelse för såväl personalens som elevernas behov
- mod att mot bakgrund av vad situationen kräver fatta självständiga beslut både vad gäller krisarbetets inriktning och dess ekonomiska konsekvenser
- förståelse för att det långsiktiga uppföljningsarbetet kan behöva förändrade organisationsformer och annan form av ledning.

På Angeredsgymnasiet har otvivelaktigt ledarskapet efter brandkatastrofen fungerat i enlighet med dessa nämnda principer. Rektor, Magnus Dahlbeck, tog omedelbart vid krisens början en fast hand över arbetet. I och med detta stimulerades övriga i krisledningen, lärare och övrig personal till att göra ett mycket bra arbete. Först i det svåra akutskedet och senare även under uppföljningsarbetet.

Lärarnas avgörande insatser

Rektors mycket goda ledning liksom den i övrigt väl fungerande krisorganisationen bildade i akutskedet en god grund för de avgörande insatser som i synnerhet lärarna gjorde. Det var lärarna som i sina studiegrupper tog emot och tog hand om alla eleverna. Lärarnas agerande skapade trygghet och fungerande samlande. De visade såväl omtanke, förståelse och tröst som lyhördhet inför önskemål om successivt fortsatt studiearbete.

Parallellt med lärarnas avgörande omhändertagande av eleverna innebar deras fortlöpande erfarenheter en avgörande källa till kunskap om hur den samlade situationen utvecklade sig. Nya initiativ och förändringar i krisarbetet kunde genom just lärarnas rapporter om läget därför sättas in vid behov och rätt tillfällen.

Stödet till personalen

De olika sätt varpå personalen fått stöd i det aktuella krisarbetet och över tid under uppföljningen har redogjorts för i olika andra avsnitt. I punktform kan detta stöd sammanfattas så här

- o Stöd av en stark uppmuntrande ledare och en god kris- och uppföljnings organisation
- o Fortlöpande god och utförlig information under såväl akutskedet som det långsiktiga

uppföljningsarbetet

- o Goda möjligheter till diskussion, erfarenhetsutbyte och delaktighet
- o Successivt förbättrad kunskapsgivning och fortbildning om krisreaktioner och krishantering
- o Vila och enklare materiella förmåner och hälsofrämjande insatser
- o Direkt psykologiskt stöd i grupp och enskilt
- o Direkta möjligheter till hälsoundersökningar

Resultat av hälsoundersökningar

Under februari-mars 1999 kom oroande signaler om ökande tendens till korttidssjuk-skrivningar bland personalen. Många enskilda lärare uttryckte också i olika sammanhang sin oro över stark mental uttrötning.

Mot bakgrund av nämnda signaler tog därför samordnaren initiativ till både nya möjligheter till gruppsamtal med psykologledning och till en gratis extra hälsoundersökning för alla som så önskade. De erbjudna gruppsamtalen mötte inget intresse bland personalen. Däremot visade det sig att den erbjudna hälsoundersökningen uppskattades. Hela 21 anställda önskade delta i hälsoundersökning våren-99 och då samma erbjudande förnyades under hösten-99 var det ytterligare 29 anställda som ville delta.

Efter de båda undersökningarna har Bohushälsan avgivit rapporter över hur de undersökta genom svar på i ett frågeformulär uppfattat sin hälsa och situation. Här följer en sammanställning av dessa två rapporter:

Rapport hälsokontroller utförda som rehabilitering efter brandkatastrofen 1998

Antal undersökta personer: 50

1. Antal personer inblandade i katastrofen

Direkt	Indirekt
29	21

2. Hur mår du idag? (Jämfört med hur du mådde före branden.)

Bra/oförändrat	Osäkra	Ökad arbetsbelastning/obehag
28	5	17

Sömn?

OK/oförändrat	Sämre
35	15

Psykiskt (humör, oro, ångest)

OK nu	Sämre
30	19

Sökt samtalshjälp vid symptom

Ja	Nej	Hjälp sedan tidigare/Handledning
5	36	9

3. Kroppsliga symptom? (magproblem, huvudvärk, hjärklappning m.m)

Ja	Nej	Orsakade av branden	Ej brandorsak
24	26	16	8

Sökt läkarhjälp?

Ja	Nej
9	41

Kommentar

Resultatet talar sitt tydliga språk. Mellan 30-35% av de undersökta redovisar problem med sömnen, försämrad mental hälsa och/eller psykosomatiska problem troligtvis förorsakade av deras upplevelser efter brandkatastrofen. I några enskilda fall ledde undersökningsresultaten till att direkt medicinsk behandling behövde och kunde sättas in.

Allmänt sett är resultaten oroande vad gäller de anställdas hälsotillstånd efter brandkatastrofen. Även om det kan antas, att i den undersökta gruppen var en övervikt av personer som sökte hjälp för att de faktiskt tyckte sig må dåligt, så är andelen 30-35 % förskräckande hög. Kanske kan därmed antagandet göras att åtminstone 15-20% av alla de c:a 200, som var anställda vid brandtillfället, efteråt mått mentalt och somatiskt sämre på olika sätt.

Både de redovisade resultaten av hälsoundersökningarna och den ökande tendensen till fler korttidssjukskrivningar understyrker det stora behovet av en god och väl utvecklad personalvård för de anställda på Angereds gymnasiet. Man kan fråga sig när och om en sådan kommer att förverkligas.

Lärares uppfattning om skolans krishantering och uppföljningsarbete efter brandkatastrofen samt lärares syn på den egna insatsen och hur krisen påverkat dem.

Många lärare gjorde storartade och avgörande insatser de första veckorna efter Brandkatastrofen 1998. Åtskilliga har också därefter under de gånga åren gjort stora ansträngningar för att uppföljningen ska leda till ett gott resultatet för de drabbade eleverna.

Brandkatastrofens långsiktiga följder för Angereds gymnasiet har betytt en kraftig mental påfrestning för såväl lärare, ledning som övrig personal. Olika negativa personliga och organisatoriska följder av katastrofen har skett under åren och kan förmodas fortsätta att uppstå under ytterligare år framöver.

Mot bakgrund av lärarnas centrala roll för skolans hela verksamhet och deras stora betydelse i krishanteringen har det varit viktigt att lite närmare ta reda på lärarnas uppfattningar om frågor i anknytning till brandkatastrofen. Därför erbjöds under våren -01 alla lärare, som var med i skolans arbete vid katastroftillfället 1998, att besvara en liten utvärderingsenkät. Trettiofyra lärare, dvs ungefär en tredjedel av alla aktuella, besvarade enkäten.

På de följande sidorna redovisas hela resultatet och kommentarer till enkätsvaren. Observera att den procentuella fördelningen är grovt noterad

Resultat av enkätundersökning bland lärarna våren -01

1. Om personalvårdsinsatser

Hade du stöd av de psykologer som fanns till hands på skolan de första veckorna efter branden?

Antal	ja 10	nej 24
Procentuellt	ja 30%	nej 70%

De 10 som tog emot stödet ansåg att detta var:

Antal	mkt bra 5	bra 5	mindre bra 0	dåligt 0	ingen åsikt 0
Procentuellt	50%	50%			

Alla har haft möjlighet att genomföra en extra hälsoundersökning - utnyttjade du denna möjlighet?

Antal	ja 15	nej 19
Procentuellt	45%	57%

De 15 svarande som genomförde en extra hälsoundersökning ansåg att denna var:

Antal	mkt bra 1	bra 10	mindre bra 2	dåligt 2	ingen åsikt 0
Procentuellt	7%	67%	13%	13%	

Vad är din åsikt om andra specifika personalvårdande insatser efter brandkatastrofen?

En dags extra ledighet   mkt bra   bra   mindre bra   dåligt   ingen åsikt

Antal	17	9	0	1	7
Procentuellt	51%	27%	0%	3%	21%

Studiedag med Atle D.   mkt bra   bra   mindre bra   dåligt   ingen åsikt

Antal	27	7	0	0	0
Procentuellt	79%	21%	0%	0%	0%

Annan fortbildning   mkt bra   bra   mindre bra   dåligt   ingen åsikt

Antal	2	13	0	0	19
Procentuellt	6%	39%	0%	0%	57%

Friskvårdsinsatser   mkt bra   bra   mindre bra   dåligt   ingen åsikt

Antal	3	11	0	0	20
Procentuellt	9%	33%	0%	0%	58%

Gratis kaffe under perioden   mkt bra   bra   mindre bra   dåligt   ingen åsikt

Antal	12	16	0	0	6
Procentuellt	35%	47%	0%	0%	18%

Kommentar

En mindre andel (c:a en tredjedel) av lärarna utnyttjade möjligheterna till psykologstöd veckorna efter brandkatastrofen. De som fick detta psykologiska stöd ger denna personalvårdsinsats mycket gott betyg. Fler använde sig av en extra hälsoundersökning än som tog emot psykologisk hjälp. Hela 45% av de svarande har genomgått sådan speciell hälsoundersökning. Huvuddelen (73%) av dessa är nöjda med denna undersökning, men det finns också en del kritik mot dennas betydelse för dem.

Vad gäller övriga exempel på personalvårdsinsatser är det helt klart att studiedagen med Atle Dyregrov, en dags extra ledighet och gratis kaffe uppskattades allra mest. Övriga exempel

uppskattades endast av ett mindretal. En stor andel har här ingen åsikt vilket kan tyda på att dessa insatser och möjligheter icke varit tillräckligt väl kända eller glömts bort.

2 Om Brandkatastrofens påverkan

Har du efter Brandkatastrofen haft några psykiska eller psykosomatiska problem?

Antal	ja 8	nej 26
Procentuellt	24%	76%

De 8 som uppgivit problem anser att upplevelserna efter Brandkatastrofen haft följande betydelse:

Antal	mkt stor betydelse 2	stor betydelse 4	mindre betydelse 2	ingen betydelse 0
Procentuellt	25%	50%	25%	0%

De 8 som uppgivit problem har angett följande exempel

Problem	Antal
Känsla av livssorg	2
Sömnrubbingar	3
Allmän nedstämdhet	3
Ångest/rädsla	2
Högre blodtryck	1
Muskelspänningar	1
Känsla av utbrändhet	1
Mer stressad	1
Försämrad magkatarr	1

Kommentar

Ungefär var 4:de svarande har eller har haft någon form av psykiska eller psykosomatiska problem efter brandkatastrofen. Samtliga dessa menar att upplevelserna under kris-hanteringen har haft betydelse för de besvär de haft. 75% av denna grupp menar härvid att det man gått igenom haft mycket stor eller stor betydelse för deras problem.

Resultatet betyder att krisupplevelserna har varit och troligen också fortfarande är ett stort problem för kanske 20-25% av lärarkåren. De exempel på problem som noterats understryker att situationen för flera inte alls är bra. Det faktum att korttidssjukskrivningar ökat bland lärarna efter branden tydliggör ytterligare de här resultaten. Att en del enskilda, både lärare och skolledare, varit sjukskrivna längre perioder pga "utarbetning" eller liknande diagnoser har med säkerhet också till en del sin förklaring i krisupplevelserna efter brandkatastrofen.

De här framkomna resultaten tillsammans med andra påvisbara tendenser berättar sitt tydliga språk, nämligen att: *Upplevelserna efter brandkatastrofen har medverkat till ett sämre psykiskt och psykosomatiskt hälsotillstånd för en stor del av Angeredsgymnasiets lärare. Detta måste leda till att arbetsgivaren, Göteborgs utbildningsförvaltning, satsar på särskilda och riktade personalvårdande åtgärder för skolans personal*

3 Om lärarnas uppföljningsarbete

Under de första veckorna hade lärarnas insatser för och inställning till krishantering:

	avgörande betydelse	stor betydelse	mindre betydelse	ingen betydelse	ingen åsikt
Antal	14	18	0	0	2
Procentuellt	41%	53%	0%	0%	6%

Under perioden 1999 till nu har lärarnas insatser för och inställning till uppföljningsarbetet haft:

	avgörande betydelse	stor betydelse	mindre betydelse	ingen betydelse	ingen åsikt
Antal	1	19	9	1	4
Procentuellt	3%	56%	26%	3%	12%

Kommentar

En helt övervägande majoritet (94%) av lärarna är av den uppfattningen, att lärares insatser vid den **akuta krishantering** på skolan varit av avgörande eller stor betydelse. Denna positiva självuppfattning om lärarnas roll motsvaras av andra utomstående bedömningar. Skolan är den fasta punkten och ger stabilitet för ungdomarna i sådana här svåra kris-situationer. Lärarna är centralgestalter i mötet med eleverna och har i krislägen en oerhört viktig samlande och trygghetsskapande uppgift.

När det gäller det **långsiktiga uppföljningsarbetet** råder en större tveksamhet bland lärarna om deras roll och betydelse. Visserligen anser 59% att lärarna även då har avgörande eller stor betydelse, men en stor andel menar dock att denna är av mindre betydelse och en andel har ingen åsikt alls. Den här lite större osäkerheten om lärarrollen på lång sikt kan efter hand ha avspeglats i förhållningssätt och attityder till drabbade. I de drabbades utvärdering av olika stöd från lärare framskyntar också att dessa inte är helt nöjda med hur lärarna gett dem stöd. Orsaker bakom detta kan vara tröttheten efter den akuta kristiden och att lärarrollen i uppföljningsarbetet inte tillräckligt har tydliggjorts

4 Din egen insats och inställning

Hur uppfattar du din egen insats för och inställning till krishantering veckorna efter brandkatastrofen?

	god insats	mindre bra insats	dålig insats	ingen åsikt
Antal	29	4	0	1
Procentuellt	85%	12%	0%	3%
	positiv inställning	avvaktande inställning	negativ inställning	ingen åsikt
Antal	22	9	0	3
Procentuellt	65%	26%	0%	9%

Under perioden från 1999 till nu har min insats för och inställning till uppföljningsarbetet varit:

	god insats	mindre bra insats	dålig insats	ingen åsikt
Antal	22	3	0	9
Procentuellt	65%	9%	0%	26%
	positiv inställning	avvaktande inställning	negativ inställning	ingen åsikt
Antal	24	2	2	6
Procentuellt	70%	6%	6%	18%

Kommentar

En mycket stor andel (85%) anser sig ha gjort en god insats i **det akuta skedet**. En stor men något mindre andel hade också en positiv inställning till att göra det nödvändiga krisjobbet efter branden. En del, omkring var 4:e lärare, hade dock en avvaktande inställning till uppgiften, vilket mot bakgrund av den oerhörda storleken på krisen är helt naturlig och förståelig. Hur som helst, den omedelbara beredskapen som den stora lärarmajoriteten hade gjorde att lärarkåren som helhet också gjorde ett mycket gott jobb när det som bäst behövdes. Detta torde såväl utomstående betraktare som elever vara helt överens med lärarna om.

När det gäller det **långsiktiga uppföljningsarbetet** tycker också en huvuddel (65%), att man gjort en god insats. Denna andel är något mindre än då det gäller insatserna i det akuta skedet. Någon nedgång i den positiva inställningen till att göra insatser har inte skett över tid. Tvärtom redovisar flera en positiv inställning till sådan långsiktig aktivitet. Detta talar måhända om, att kunskaperna om kris och trauma och betydelsen av omgivningens agerande har ökat. I och med detta har också den positiva inställningen till insatser behållits och t.o.m. ökat något över tid.

Sett till Angeredsgymnasiets **totala uppföljningsarbete** torde det inte vara någon överdrift att säga, att just lärarmajoritetens insatser och positiva inställning har haft mycket stor betydelse. Resultaten på denna fråga liksom den föregående om lärarnas roll i kris- och uppföljningsarbetet understryker denna allmänna slutsats.

5 Om informationen

Hur tycker du att informationen fungerade de första veckorna efter brandkatastrofen?

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	29	5	0	0	0
Procentuellt	85%	15%	0%	0%	0%

Hur tycker du att informationen om uppföljningsarbetet och andra frågor rörande brandkatastrofen varit inom skolan från 1999 till nu?

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	26	8	0	0	0
Procentuellt	76%	24%	0%	0%	0%

Kommentar

För att kunna göra ett gott krisarbete krävs, att alla är välinformerade. Detta gäller då information i mycket vid mening. Det handlar t.ex. om den fortlöpande händelseutvecklingen, vad lärare kan och bör göra, hur krisreaktioner fungerar, vilka åtgärder ledning och elevvård gör och mycket annat. Formerna för denna information bör vara såväl muntliga som skriftliga och möjligheterna till rapportering och dialog bör vara goda.

Det är utan tvekan så, att lärarna anser att detta informationsarbete fungerat väl såväl under akutskedet som under det fortsatta uppföljningsarbetet. Samtliga tycker nämligen att informationen fungerat **mycket bra eller bra** under båda faserna. Det höga betyget är bara lite mer markerat för de akuta krisveckorna.

6 Om elevstödet olika former

Drabbade elever har fått extra stöd på en rad olika sätt.

Hur tycker du att de olika studiestödsformerna har varit?

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	5	13	0	0	16
Procentuellt	15%	39%	0%	0%	46%

Hur tycker du att de olika fysiska stödinsatserna har varit?

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	2	6	0	0	26
Procentuellt	6%	18%	0%	0%	76%

Hur tycker du att de psykoterapeutiska insatserna har varit?

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	5	4	0	0	25
Procentuellt	15%	12%	0%	0%	73%

Kommentar

Det är enbart då det gäller "studiestödet" som en liten majoritet av lärarna vågar ha en åsikt om de olika stödformerna till eleverna. Detta är ju också lärarnas eget huvudområde.

I övriga exempel anser sig den stora majoriteten inte kunna avge någon åsikt. Anledningen till detta kan vara, att man inte känner till hur dessa stödformer fungerat eller att man inte tagit till sig den information som givits om dessa insatser. Det hade varit bra om informationen om såväl de fysio-mentala som psykiska insatserna varit så god att fler kunnat ge omdömen. En större kunskap är alltid till fördel för ett samlat positivt resultat

7 Om årsdagarna

Vad anser du om det sätt varpå vi högtidlighållit de två årsdagarna?

Första årsdagen ht 1999 var:

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	22	4	1	0	7
Procentuellt	65%	12%	3%	0%	20%

Andra årsdagen ht 2000 var:

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	13	10	5	0	6
Procentuellt	38%	29%	15%	0%	18%

Synpunkter på årsdagen ht 2001:

Inga flera (1 not), Kort minnesstund(2 not) Det är bra nu(1 not)

Kommentar

Endast en lärare är negativ till den första årsdagen. En mindre tveksamhet finns i övrigt, men den stora majoriteten på 77% är positiv.

När det gäller årsdag nr 2 är visserligen majoriteten (67%) positiv, men de kritiska synpunkterna har ökat. Hela 15% tycker den andra årsdagen var mindre bra och 18% har ingen åsikt alls i frågan.

Denna utveckling liksom en del kompletterande kommentarer tyder på att vid årsdagen 2001 bör det ske en ytterligare nedtoning och en annan uppläggnings.

8 Om Minnesträdgården

Vad anser du om att vi har en Minnesträdgård inom skolan?

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	17	14	0	0	3
Procentuellt	50%	41%	0%	0%	9%

Synpunkter på Minnesträdgårdens utseende och användande:

Bör utnyttjas bättre (2 not), Kommer att glömmas i framtiden (2 not)

Kommentar

Ingen är negativ till det faktum, att det inom skolan nu finns en Minnesträdgård. Tvärtom är det så, att den överväldigande majoriteten (91%) anser att det är mycket bra eller bra att skolan har denna minnesplats.

Det fåtaliga antalet kommentarer kanske innebär, att lärarna också är ganska nöjda med trädgårdens utseende.

9 Om ledningens insats

Hur upplevde du skolledningens insats under krishanteringens första tiden efter brandkatastrofen?

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	28	3	0	0	3
Procentuellt	82%	9%	0%	0%	9%

Under tiden från 1999 till nu har ledningens insats i uppföljningsarbetet

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	12	16	1	0	5
Procentuellt	35%	47%	3%	0%	15%

Kommentar

Ledningen får mycket högt betyg för dess insatser under krishanteringens i nov/dec-98. Över 90% av lärarna är nöjda, ingen tycker att ledningen skötte sig dåligt. En lika stor majoritet, men med en liten nedtoning av berömmet, är nöjda med ledningens jobb för det påföljande uppföljningsarbetet. Här är det dock en enskild kritisk röst och flera tycker sig inte kunna ha någon åsikt.

I stort bekräftar resultatet de superlativer, som i andra sammanhang (t.ex. i skolverkets utvärdering) framkommit om skolledningens agerande under den akuta krisen

10 Om elevvårdens arbete

Hur upplevde du elevvårdens insats under krishanteringens första tid efter brandkatastrofen?

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	23	3	0	0	8
Procentuellt	67%	9%	0%	0%	24%

Under tiden från 1999 till nu har elevvårdens insats i uppföljningsarbetet

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	13	9	0	0	12
Procentuellt	38%	26%	0%	0%	36%

Kommentar

En majoritet på 76% är nöjda med hur elevvården arbetade under krisens akuta skede. Ungefär samma positiva majoritet ger positiv uppskattning till elevvårdens insatser i den fortsatta uppföljningen. Här är dock inte "poängen" fullt lika höga. Ingen är negativ till vad elevvården gjort, men en klar minoritet verkar inte vara så insatt i elevvårdens arbete att man är beredd att avge något omdöme.

11 Om samordnarens arbete

I ledningen för allt uppföljningsarbete efter brandkatastrofen har sedan 1999 funnits en särskild samordnare. Hur har du upplevt detta sätt att organisera/leda uppföljningen?

	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	20	7	0	0	7
Procentuellt	60%	20%	0%	0%	20%

Hur tycker du att samordnarens insats för uppföljningsarbetet har varit?

Den har varit:	mkt bra	bra	mindre bra	dåligt	ingen åsikt
Antal	19	7	0	0	8
Procentuellt	56%	20%	0%	0%	24%

Kommentar

Det kan konstateras, att omkring 80% av lärarna anser att organisationen med en samordnare har varit positivt. Dennes arbete bedöms också positivt av en nästan lika stor majoritet. Inga negativa noteringar finns men c:a 20% av de svarande anser sig ej kunna ha någon åsikt. Bristande kunskap om samordnarens insatser kan vara orsak till dessas uteblivna omdömen

12 Dina egna övriga synpunkter om krishantering och övrigt uppföljningsarbete efter brandkatastrofen.:

<u>Synpunkt</u>	<u>antal not</u>
Goda rapporter , info m.m. från samordnaren	3
Snabba insatser	2
Info före har gett trygghet	1
Vi skall vara stolta	1
Värdefull erfarenhet	1
Skolan har skött sig bra	1
Viktigt vara väl förberedd	1
Man behöver inte vara expert för att göra en insats	1
Mycket välskött av rektor och samordnaren	1

Kommentar

Endast en mindre del av de svarande har avgett egna kommentarer. Exempelen kan mer ses som komplement till övriga resultat i denna undersökning. Som helhet är kommentarerna av positiv natur. Detta avspeglar det allmänna förhållningssätt som funnits bland Angeredsgymnasiets lärare allt sedan den akuta krishantering till idag

Slut

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998: SAMVERKAN UNDER KRISHANTERING OCH UPPFÖLJNING

Stort behov av samverkan

Vid en händelse av Brandkatastrofens omfattning krävs för framgångsrikt arbete ett mycket brett samarbete mellan en mängd olika samhällsorgan, ideella organisationer, företag och enskilda. Detta samarbete berör en rad olika och för krishantering och uppföljning mycket väsentliga frågor. Samarbetet kan indelas i två huvudområden:

1) Utbyte av väsentlig faktainformation

2) Konkret samarbete i direkta insatser för drabbade och på annat sätt.

Mot bakgrund av erfarenheterna från arbetet efter branden kan följande exempel på samarbetsfrågor anses vara centrala för en skola som drabbats på liknande sätt som Angeredsgymnasiet. **Exempel på samarbetsfrågor**

Exempel på viktig information in till skolan:

- o Fakta om själva händelsen, dess förlopp, orsaker och följder
- o Fakta om vilka av de direkt berörda som har anknytning till skolan: döda, skadade, vilka som befinner sig på sjukhus, överlevande icke skadade, förövare
- o Uppföljningsfakta om ex. rykten, misstankar, häktningar, åtal, hotbilder. rättegångar
- o Fakta om olika samhällsliga organs insatser ex. sjukvård, polis, räddningstjänst, krisjourer, BUP, ungdomsmottagningar, socialtjänst, företagshälsovård m.fl
- o Fakta om ideella organisationers insatser ex, religiösa samfund, ungdomsorganisationer, intresseorganisationer (invandrarföreningar, fackliga m.fl)
- o Fakta om traditioner, principer i olika drabbade grupper ex. om sörjandet, begravningar, stöd till drabbade
- o Fakta om vilka extra resurser som kan erhållas till skolans krishantering och uppföljning

Exempel på viktig information ut från skolan

- o Fakta om omfattningen av de skador händelsen orsakat skolan ex. antal döda, skadade, övrigt berörda, allmän effekt på elever och personal på kort och lång sikt
- o Fakta till särskilt berörda organ såsom t.ex socialtjänst om de drabbade ex. uppgifter om vilka på skolan som avlidit, skadats och i övrigt direkt berörts samt uppgifter till polis om vilka som är presumtiva vittnen, om rykten, hotbilder
- o Fakta om vilka åtgärder skolan vidtar på olika områden vad gäller krishantering och uppföljningsinsatser
- o Fakta om vilka skolans ekonomiska och personella resursbehov är för ett framgångsrikt efterarbete.

Exempel på viktigt konkret samarbete

- o Samverkan för förklarande och redogörande insatser om händelsen och åtgärder i samband med denna från ex. polis, räddningstjänst, sjukvård
- o Samverkan för informativa och kunskapsförmedlande insatser om skadeföljder, krisreaktioner och krishantering från ex, BUP, sjukvård, olika experter
- o Samverkan runt direkta behandlingsinsatser och stöd för de drabbade från ex, BUP, socialtjänst, sjukvård, ungdomsmottagningar, ideella organisationer, företag, fonder
- o Samverkan för stöd till lärare och övrig personal av ex. företagshälsovård, psykologenheter

- o Direkt personellt deltagande på skolan för stöd och andra insatser från ex. socialtjänst, BUP, ungdomsmottagningar, ideella organisationer
- o Samverkan över tid i samband med och runt konkreta händelser såsom ex. förundersökningar, rättegångar, årsdagar, minnesinstallationer.
- o Samverkan genom operativa personalens direkta deltagande i informations- och kunskapsförmedling till andra ex. skolor, krisgrupper, socialtjänst.

Om olika samarbetspartners och samarbetsformer

Med utgångspunkt från de centrala samarbetsfrågor som tidigare nämnts följer en redogörelse för hur samarbetet utvecklats med en del olika externa parter under både krishantering och övrigt uppföljningsarbete.

Räddningstjänsten

Skolan inledde redan i akutfasen efter branden ett gott samarbete med räddningstjänstens organ för "Händelsebaserat förebyggande arbete" (HÄFA). Personal från HÄFA inbjöds till skolan och genomförde i olika klasser särskilda informationssamtal. Vid dessa kunde eleverna få nödvändiga förklaringar om ex. brandförlopp, hur räddningstjänsten agerade på platsen, vilka svårigheter som uppstod m.m. Denna insats var såväl nödvändig som nyttig när många elever var upprörda över hur räddningsarbetet gått till.

HÄFA-personal gjorde också fina insatser i samband med skolans organiserade elevbesök i brandlokalen. De deltog under själva besöket och medverkade sedan vid de direkt påföljande viktiga samtalen med eleverna.

Samverkan med HÄFA har också skett inför de läger organisationen genomfört för drabbade ungdomar och i samband med rättegångarna. Genom det etablerade samarbetet mellan skolan och HÄFA har också erhållits viktig information kring konkreta frågor under uppföljningens gång.

Sjukvården

Samarbetet med den somatiska sjukvården på såväl sjukhus i Göteborg som i andra delar av landet fungerade över förväntan positivt under den akuta fasen efter brandkatastrofen. Skolan möttes med stor förståelse när det gällde behovet av informationer om omkomna och skadade elever. Den betydelsefulla krishantering ute på skolan fick god förståelse inom sjukvården och behövliga personuppgifter för att kunna ge drabbade stöd erhöles. Skolans besök och stöttning av skadade elever, som låg på sjukhusen, underlättades också.

I uppföljningsarbetet över tid har det goda samarbetet fortsatt. Kanaler för återbesök har varit enkla och allmänt har skolan mötts positivt när det gäller att få information eller konkret hjälp för drabbade elever.

Polisen

De drabbade men även andra elever var efter brandkatastrofen fyllda av misstänksamhet och ilska mot polisen. Dessa känslor förstärktes dessutom kraftigt av sjabblet med att finna en av de omkomna. I ett annat läge hade det varit naturligt, att poliser besökt skolan för att klargöra sitt agerande och sina uppgifter i samband med branden. Sådana besök på skolan bedömdes icke möjliga eller verkningsfulla mot bakgrund av stämningen.

Samverkan med polisen efter brandkatastrofen har istället skett runt andra viktiga frågor. I första läget handlade det om polisens behov av att nå "Där-elever" för att intervjua dessa om

vad de upplevt och sett. Skolan medverkade genom samordnaren till att polisen kunde genomföra sådana intervjuer med ett mycket stort antal aktuella elever. Intervjuerna skedde såväl i skolan, hemma som i polishuset. Ett särskilt motivationsarbete för deltagande i dessa intervjuer skedde inom skolan

Under den första tiden efter branden florerade olika rykten om vem/vilka som tänt på. Det förekom mer eller mindre välgrundade informationer om olika hämndaktioner m.m. Information om dessa frågor utbyttes från båda håll mellan skolan och polisen. Detta var en viktig förebyggande åtgärd. Som resultat av detta samarbete kunde också skolan i olika lägen gå ut till eleverna och tillbakavisa olika rykten.

Även rikspolisstyrelsen tycktes bedöma situationen i Göteborg efter branden som problematisk. Bl.a. besökte SÄPO skolan för att få synpunkter och information om det allmänna läget. Över tid inträffade en del saker i utredningen som ställde nya frågor om samarbetet mellan skolan och polisen. Exempelvis kom det väldigt oförberett för skolan när arrangörerna av branden delgavs misstanke om brott.

Denna åtgärd ställde till oro bland ungdomarna som inte alls kunde förstå varför arrangörerna skulle sättas åt när de verkliga brottslingarna i det läget fortfarande var okända. Mot bakgrund av detta diskuterades och kom överens om en del olika arrangemang som gjorde att vår skola fick viktig information samtidigt som massmedia. Detta underlättade för skolan att internt gå ut med god och tidig information när det t.ex. gäller både häktningar och åtal mot de fyra, som sedan också blev dömda.

Det förbättrade samarbete, som skedde på nämnt sätt, fortsatte sedan när det gäller information om hotbilderna mot de fyra dömdas familjer. Samverkan flöt också väl inför och under rättegångarna. Senare har det också skett samarbete med polisen om informationer som målsägande elever har behövt för att få ut skadestånd.

Socialtjänsten

Redan före brandkatastrofen fanns mellan skolans elevvård och socialtjänsten i stadsdelarna i nordost väl utvecklade samarbetsformer runt enskilda ärenden. I och med branden intensifierades och breddades denna samverkan mycket snabbt.

Via upparbetade samarbetskanaler utbyttes tidigt informationer om de elever som omkommit, skadats, varit där eller drabbats på annat sätt. Sådan information från skolan lämnades också till en del socialkontor i andra stadsdelar än i nordost t.ex. i Hisingsbacka. Genom detta kunde såväl socialtjänsten som skolan snabbt erbjuda aktuella ungdomar och familjer adekvat hjälp och en del onödigt dubbelarbete kunde undvikas.

I vår skola fanns delvis tron och förhoppningen om att socialtjänsten i samtliga näraliggande stadsdelar skulle ha mycket god beredskap för ett flexibelt arbetssätt i en sådan här kris-situation. Skolan upplevde aldrig att någon sådan god beredskap fanns. Inga erbjudanden erhöles om att förse skolan med personalförstärkning eller på annat sätt hjälpa skolan med behövligen resurser. Det faktum, att ett oerhört stort antal Där-ungdomar och sörjande dagligen fanns på skolan innebar inte att socialtjänsten flyttade ut resurser dit där krishanteringens faktiskt skedde dagligen.

Vad gäller konkret personellt deltagande i skolan under akutfasen så skedde detta först efter direkt begäran från skolans kurator. Genom detta deltog ett par socialsekreterare under några dagar i skolan. De fanns då allmänt till hands, någon var i elevcafét och vid något tillfälle medverkade socialsekreterare under lektion. Allt detta var positivt men bör väl i första hand tillskrivas de enskilda socialsekreterarna. Samma omdöme gäller för den närvaro som enskildasocialsekreterare hade i vid med den första Årsdagen och dess högtidlighållande på Angeredsgymnasiet

Under uppföljningsarbetet över tid har från skolans sida i olika sammanhang förmedlats information till socialtjänsten i näraliggande områden. Det har gällt information om skolans krishantering och uppföljning, om utvecklingen bland de drabbade och mycket annat. Någon motsvarande bred information om socialtjänstens uppföljningsinsatser har enbart sporadiskt kommit skolan till del. Tillkomsten av "Stödcentrum Nordost" innebar att socialtjänsten avlastades. Detta kanske är en del av förklaringen till att informationsutbytet om respektive insatser varit något ensidigt.

Krisjourer

I samtliga stadsdelar skapades direkt efter katastrofen s.k. krisjourer. Så skedde även i de till Angeredsgymnasiet gränsande stadsdelarna t.ex. Lärjedalen och Gunnared. Under helgen efter katastrofen började även enskilda lärare att närvara i krisjourerna mer kontinuerligt.

Genom dessa kontakter kunde skolan komplettera viktig information om händelsen och de drabbade. Då krisjourerna lades ned efter den akuta fasen så upphörde automatiskt detta samarbete

Ungdomsmottagningar

Redan under första skoldagarna efter katastrofen erhöll skolans elevvård information från Ungdomsmottagningen "Humlan" om vad de kunde hjälpa till med. På ett berömvärt sätt omorganiserade Humlan snabbt sitt arbete. Förändringen betydde bl.a. att branddrabbade (sörjande såväl som Där-elever) vid behov omedelbart kunde få tid hos psykolog. Detta gav en fin inledande trygghet för vår skolas elevvård. Vi visste att det fanns "back up" som snabbt kunde användas. Även om antalet brandelever, som önskade psykologkontakt, till en början ej var så stor så var det positivt och tryggt att denna behandlingsmöjlighet fanns till hands.

Under uppföljningsarbetet då skolan erhöll egen psykolog kunde större delen av brandelevernas behov täckas av dennes insatser. Enskilda ungdomar valde ändå att söka sig till Humlan och dess beredskap för sådana insatser var god under lång tid.

Även på övriga Ungdomsmottagningar fanns snabbt en god beredskap för att göra terapeutiska insatser. I en del enskilda fall utnyttjades också denna resurs via remisser från elevvårdare på vår skola.

I övrigt bör nämnas att under arbetets gång har också personal på just Ungdomsmottagningen Humlan använts som handledare och stöd för skolans operativa personal.

Barn- och ungdomspsykiatri(BUP)

Samarbetet mellan Angeredsgymnasiet elevvård och BUP hade före katastrofen varit liten. En anledning till detta var naturligtvis att BUP företrädesvis arbetade med yngre ungdomar och barn. För gymnasieungdomar fanns ju istället ungdomsmottagningarna.

Då branden inträffade fanns en del förhoppningar om att BUP snabbt skulle omorientera sin verksamhet åldersmässigt och bli en resurs även för våra ungdomar. Några klara och entydiga besked från BUP:s sida om att man var rustade för att ta emot också våra ungdomar erhöles dock inte. Inte heller erhöles några konkreta erbjudanden om direkt aktivt deltagande i skolans krishantering.

Mot bakgrund av detta kan konstateras, att för Angeredsgymnasiets del betydde BUP egentligen ingenting under de akuta första veckorna. Under 1999 togs några nya initiativ men man kan ändå inte hävda att samarbetet hann bli särskilt väl utvecklat under den perioden. Behovet av psykologisk behandling kunde ju då täckas av skolans egen psykolog. BUP:s insatser för enskilda elever och deras deltagande vid årsdagen 1999 skall dock nämnas som några goda framsteg.

I och med år 2000 förändrades dock bilden av samarbetet med BUP radikalt. Då var det mer klart med formerna för hur skolan skulle remittera drabbade elever till BUP. Då samarbetade BUP med skolans samordnare vid genomförandet av enkätundersökning bland Där-ungdomarna. Och då genomförde BUP CAPS intervjuer med många Där-elever. Genom detta togs viktiga kvalitativa steg till ett nära och bra samarbete. Detta har sedan varit tongivande fram till och med våren -01.

Bohushälsan

Bohushälsan, som fungerar som utbildningsförvaltningens "företagshälsovård" har under kris-hanteringen och uppföljningsarbetet ställt upp mycket bra för vår skola.

Tidigt efter branden engagerades två psykologer som stöd åt lärare och annan personal. En lärarenkät från våren-01 visar att dessas insatser var mycket uppskattade. Nämnda psykologer engagerades även vid den första årsdagen, vilket också uppskattades

Genom samarbete med Bohushälsan har också genomförts två omgångar av extra hälsoundersökningar bland intresserad personal. Även denna insats fick ett positivt gensvar.

Utöver det nämnda bör framhållas, att psykolog från Bohushälsan även varit på skolan för genomgång av krisreaktioner och krishantering. Samverkan har också skett när det gäller rehabiliteringsprogram för operativ personal, som pga av "brandarbetet" blivit mentalt starkt utmattade.

Psykologenheten Nordost

Personal från Psykologenheten i Nordost var aktiva i krisjourerna. Där öppnades vägar för samarbete och elevvårdare på skolan erhöll viss rådgivning.

Psykologenheten har därefter fungerat som viktigt bollplank för skolans samordnare.

Dessutom har psykologenheten även utnyttjats för handledning och stöd till några andra av den operativa personalen. Allt detta har varit positivt

Stödcentrum

”Stödcentrum Nordost” tillkom våren 1999. Detta hälsades med stor glädje ifrån vår skolas elevvård. Redan vid Stödcentrums start etablerades kontakter och under uppföljningsarbetets gång har sedan samarbetet utvecklats och fungerat på ett mycket fruktbart sätt. Genom denna samverkan har viktiga erfarenheter och informationer kunnat utbytas. Onödigt dubbelarbete har undvikits och en naturlig arbetsfördelning har skapats. Det faktum, att en person från Stödcentrum kontinuerligt deltagit i Angeredsgymnasiets "Brandgrupp" har starkt bidragit till det smidiga och effektivitasamarbetet. Från skolans sida finns därför anledning att på alla sätt understryka be-tydelsen av det gemensamma arbete som skett mellan Stödcentrum Nordost och Angeredsgymnasiet.

Centrala Krissamordaren

Inom den kommunalpolitiska sfären har det allt sedan branden rätt bred politisk enighet om betydelsen av en kraftfull krishantering och ett omfattande uppföljningsarbete. Enigheten har underlättats av det faktum, att staten gått in som ekonomisk garant för nödvändningar satsningar. På grundval av den politiska enigheten har kommunalrådet Göran Johansson hela tiden haft kommunstyrelsens och fullmäktiges förtroende att fatta nödvändiga beslut.

Tidigt tillsattes en central chefssamordnare av kommunens samlade krishantering och uppföljning. Denna tjänst har hela tiden innehafts av Lars Lilled och genom att han kunnat arbeta i nära kontakt med Göran Johansson har verksamheten präglats av effektivitet och goda möjligheter till raka och snabba besked.

Angeredsgymnasiets krishanterare och främst då skolans "Brandsamordnare" har haft täta kontakter med kommunens krissamordnare. Denne har medverkat vid olika möten i skolan och kontinuerligt förmedlat all behövlig och viktig information.

Fortlöpande har skolans samordnare försett Lars Lilled med information om arbetets upp-
läggning och principer. De båda har också med jämna mellanrum haft möten där olika frågor
och problem tagits upp.

Sett från vår skolas synpunkt har modellen med en central chefssamordnare varit ett mycket
framgångsrikt arbetssätt. Lars Lilled har gjort ett fantastiskt gott arbete och via honom har det
snabbt gått att få besked i en rad olika frågor liksom en god stöttning för olika insatser.

Utbildningsnämnd och förvaltning

En stor majoritet av de ungdomar som deltog i festen på Herkulesgatan var antingen gym-
nasiestuderande eller i gymnasieåldern. Större delen av de Där-ungdomar, som gick på grund-
skolan vid katastroftillfället, påbörjade gymnasiestudier på nationella eller individuella
program ht-99. Det betyder att från och med nämnda höst var med några få undantag samtliga
som drabbats av branden i gymnasieåldern eller äldre. De flesta av dessa studerade då i någon
gymnasieskola. Mot bakgrund av detta kan slås fast att Utbildningsnämnden(UN) och Utbild-
ningsförvaltningen(UBF) haft ett särskilt övergripande ansvar för gymnasieskolornas krishant-
ering och uppföljningsarbete.

Någon närmare kännedom om hur UN/UBF över tid diskuterat och beslutat när det gäller
rekommendationer och riktlinjer om krishanteringen och uppföljningen i stort finns ej i vår
skola. I detta sammanhang skall enbart noteras en del om hur samarbetet konkret skett mellan
Angeredsgymnasiet och UBF/UN.

Inom UBF fanns redan tidigt en person, Thure Nilsson, avsatt som förvaltningens egen sam-
ordnare. Via honom erhöles tidigt information om de ekonomiska förutsättningarna för
krisarbetet. Han gjorde också besök på skolan och fungerade på flera sätt stödjande och upp-
muntrande.

Efter Thure Nilssons pensionering övertogs ansvaret för UN/UBF: s samordning av Region
Hisingen och Mats Ridelius har sedan varit den som praktiskt hållit i de centrala åtgärderna.
Mellan Mats och skolan och då företrädesvis dess samordnare har skett ett kontinuerligt och
fruktbart samarbete. UBF/UN har genom Mats erhållit kontinuerlig information från skolans
samordnare om uppföljningsarbetet på Angeredsgymnasiet. Viktig konkret samverkan har
skett t.ex. inför den "gymnasiekonferens" som hölls tidigt våren-00, inför årsdagar och i sam-
band med delegationsbesök från Volendam i Holland.

Mats har också i sin roll som handläggare inom UBF agerat stödjande och uppmuntrande på
olika sätt och han har i handling visat insikt i de resursbehov vår skola har haft över tid.

Angeredsgymnasiet drabbades mycket kraftigt . Det hade därför varit av stort värde om
ledande UN-politiker uppmärksammat vår skolas arbete och erfarenheter. Några sådana
intresserade kontakter, uttryckt förståelse eller stödjande åtgärder från UN:s ledande politiker
har dock icke kunnat noteras på vår skola. Även ifrån de olika skolchefernas sida hade kunnat
förväntats ett större engagemang och förståelse för de speciella problem och det unika arbete
som gjordes på Angeredsgymnasiet efter Brandkatastrofen.

Samrådsgruppen Nordost

Samrådsgruppen Nordost skapades i samband med att Stödcentrum tillkom. Samrådets roll
har varit att dels fungera som ett forum för ömsesidig information mellan olika operatörer och
dels utgöra ett stöd för Stödcentrum Nordost.

Samrådsgruppen har sammanträtt vid två/tre tillfällen per termin sedan 1999. Från Angeredsgymnasiet
sida har "Brandsamordnaren" deltagit. Bland övriga deltagande verksamheter kan

nämnas de fyra nordöstra stadsdelarnas socialtjänster, BUP, Psykologenheten Nordost, UBF och Stödcentrum.

Vid varje sammanträde har lämnats både skriftlig och muntlig information om Angeredsgymnasiets arbete. Stödcentrum har också vid dessa tillfällen presenterat utförliga rapporter och även övriga har berättat om det aktuella läget och deras insatser. Deltagarna har också diskuterat och kommit fram till gemensamma hållningar runt olika delar av uppföljningsarbetet t.ex. hur första årsdagen borde genomföras och stödaktiviteter i samband med rättegångarna. Så för informations- och erfarenhetsutbytet har Samrådsgruppen Nordost utan tvekan varit en positiv aktivitet.

Andra berörda skolor

Samarbetet med övriga gymnasieskolor som drabbades av branden har endast fungerat sporadiskt. I samband med olika fortbildningsaktiviteter har elevvårdare från olika gymnasier utbytt tankar och erfarenheter om krishanteringen. Vid den "gymnasiekonferens" som UBF ordnade vt-00 efter förslag från Angeredsgymnasiet, skedde ett något djupare utbyte av information och kunskap. I övrigt har "gymnasiesamarbetet" mestadels skett via telefonkontakter runt konkreta problem och frågor.

Vad gäller informationsutbyte från grundskolor utanför nordost så skedde detta också, men då i första hand via brev/telefonkontakter. Samverkan mellan grundskolorna i nordost och Angeredsgymnasiet hade fungerat väl redan före brandkatastrofen. Då denna samverkan nu behövde intensifieras till förmån för Där-elever på högstadiet så skedde detta på ett smidigt sätt. Elevvården på grundskolornas högstudier besökte t.ex. våren -99 Angeredsgymnasiet för särskilt samtal om krishanteringen på respektive skola och för samtal om den första "överlämningen" av branddrabbade ungdomar.

Genom denna och andra åtgärder fick vår skola tidigt kunskap om vilka drabbade elever som skulle börja år 1 under ht-99. Därmed kunde dessa få god information om vår skolas stödarbete. För dessa nya elever ordnades också särskilda besök på skolan före ht startade 1999. Samarbete mellan grundskolorna och gymnasiet skedde på liknande sätt även inför ht-00. Det kan konstateras att detta skolsamarbete varit av stor betydelse för Angeredsgymnasiets möjligheter att snabbt ge behövande ungdomar det stöd de behövt och önskat.

Jurister och domstolar

I och med att det blev klart att de fyra häktade skulle åtalas och att därmed rättegång skulle hållas påbörjades ett brett samarbete med olika inblandade jurister. Så gott som dagligen hade skolans samordnare därefter kontakt med advokater och andra.

Före rättegångarna gällde det främst att medverka till att samtliga elever, som kunde betraktas som målsägare, biträdde åtalet så att de därmed erhöll målsägarbiträde. För de som ej ville biträda åtalet handlade det också om att se till att dessa också erhöll ett juridiskt ombud.

Under rättegångarna gällde samarbetet framför allt frågor rörande olika processregler. Med detta samarbete kunde de elevvårdare som fungerade som stödpersoner under de olika rättegångarna ge Angeredseleverna god information

Efter rättegångarna har det sedan skett ett intensivt samarbete med de drabbades elevernas juridiska ombud. Detta samarbete har då gällt frågor rörande skadeståndet. Mängder av intyg har skrivits ifrån såväl samordnarens, psykologens som andra elevvårdares sida. Olika fakta om målsägande elever har plockats fram och viktiga kontakter har förmedlats till de juridiska ombuden. För en grupp målsägare, som icke hade juridiskt ombud under rättegångarna har elevvårdare på skolan ordnat advokathjälp.

Kontakterna med de juridiska företrädarna har varit allra flitigast med följande: Brottsofferjuristerna såsom t.ex. jur.kand. Max Fredriksson, Stockholms Advokatbyrå såsom t.ex. Advo-

katerna Thomas Bodström och Björn Törnell och Jur.kandidaten John Billing samt Stig Centerwall, advokat med egen byrå i Göteborg.

Samverkan med dessa och andra jurister har fungerat mycket väl och betytt att vår skolas drabbade elever fått korrekt information och god assistans.

Samverkan med Tingsrätt och Hovrätt har i första hand skett före och under rättegångarna. Det har handlat om, att inför förhandlingarna få tillförlitlig information om säkerhetsfrågor och procedurfrågor och också att förmedla frågor och önskemål från målsägarna till de olika domstolarnas organisatörer.

Under förhandlingarna handlade det om återkommande problem gällande målsägare t.ex. deras rätt att ha med sig stödpersoner, rätten att vara i de olika förhandlings-sektionerna, gränsfall med rätt att närvara m.m. En annan viktig uppgift var att till organisatörerna förmedla information om målsägares olika frågor och om den allmänna stämningen. Detta arbete fungerade genom direktkontakter mellan i första hand skolans samordnare och domstolarnas organisatörer på plats. Och eftersom samordnaren vid hovrättsförhandlingarna hade huvudansvaret för hela stödorganisationen blev naturligt samarbetet då särskilt intensivt.

Det finns all anledning att understryka, att såväl tingsrättens som hovrättens organisatörer lyckades mycket väl med sitt arbete. Båda rättegångarna blev allmänt organisatoriskt och säkerhetsmässigt stora framgångar. Samarbetet med målsägare och stödpersonal på plats fungerade mycket bra. Det samarbete som utvecklades mellan Angeredsgymnasiets samordnare och domstolarnas företrädare flöt mycket smidigt

Ideella organisationer

Många ideella organisationer och föreningar gjorde akut stora stödjande insatser iden akuta krishantering. Kyrkor och andra sammanslutningar öppnade sina lokaler och frivilliga ställde upp för de drabbade.

Då skolan startade och den viktiga krishantering flyttade in i skolan var det många frivilligorganisationer som var beredda att hjälpa till. Företrädare för olika religiösa samfund deltog vid minnesstunder och skolans elevvård kunde förmedla information och kontakter mellan drabbade elever och kyrkliga kriscentrum. Kontakter utvecklades med idrottsklubbar vars medlemmar (och tillika elever) skadats eller omkommit. Frivillig organisationer såsom t.ex. Lions ställde upp med pengar. osv.

Under uppföljningsarbetet över tid har samma samsamarbetsinriktade och stödjande inställning fortsatt. Idrottsföreningar har gått med på förmånliga avtal när det gäller drabbade elevers behov av styrketräning och motion. Olika ideella föreningar har bidragit till insamlingen för skolans Minnesträdgård. Andra har hört av sig med olika erbjudanden om aktiviteter som de velat ge de drabbade. Ideella föreningar har ställt upp för olika projekt osv

Samarbetet mellan skolan och olika samfund och föreningar har utan tvekan bidragit till ett gott uppföljningsarbete. Detta är mycket roligt att kunna konstatera.

Företagsarbete

Under såväl den akuta krishantering och uppföljningen därefter har många olika typer av företag ställt upp för skolans drabbade elever.

Olika företag har skänkt skönlitteratur och dagböcker och till alla elever. Samarbetet har flutit mycket väl med anlitate transportföretag. Många företag har skänkt stora pengar till skolans Minnesträdgård. osv

Samarbetet med företag och föreningar inom friskvårds- och hälsarbetet har varit särskilt omfattande. Som en del i rehabiliteringen har skolan erbjudit drabbade ungdomar olika typer av fysio-mentala insatser t.ex. styrketräning och massage. De företag och föreningar som

härvid har anlåtats har alla givit olika former av rabatter för att det just handlat om branddrabbade ungdomar.

Det mest frekventa samarbetet inom det fysio-mentala området har skett med följande företag:

För styrketräning: Angereds Boxningsklubb, Flexgym/Gårdsten, Friskis och Svettis, Kristinedals Motionscenter, Hammarkullens Fritidscenter och Backavallens Gym. **För massage:** Paus Friskvård. **För work out, gymping etc:** Friskis och Svettis. **För simning:** Valhalla- och Hammarkullebadet.

Sammantaget bör framhållas, att många företag ställt upp för skolan och dess elever under den svåra tid som varit. Samarbetet har varit positivt på alla sätt.

Andra kommunala instanser/företag

Under uppföljningsarbetet har skolan behövt samarbeta med en del kommunala förvaltningar och företag vid sidan av UBF, stadsdelsnämnder och sjuk- och hälsovårdens olika enheter.

Här bör nämnas det goda samarbete som skedde mellan skolan och Lokal försörjningsförvaltningen under förberedelsearbetet för Minnesträdgården. I det sammanhanget skedde också samarbete med Park- och Naturförvaltningen och med nämnda förvaltning har en god samverkan också skett då det gäller sommarjobb till brandelever.

Forskningsenheter

I och med att skolan och dess elever drabbades så kraftigt har också ett stort forskningsintresse riktats mot vår verksamhet. Ett stort antal större och mindre forskningsarbeten har utförts på och i samarbete med skolan. Vilka dessa varit redovisas separat under dokumentationens "forskningskapitel".

Det skall framhållas att skolan redan från början intog uppfattningen att det var en skyldighet att underlätta för och medverka till viktig forskning. Denna inställning har därefter hela tiden varit vägledande för skolans och då i synnerhet samordnarens samverkan med olika forskningsenheter, enskilda forskare och utredare.

Insatserna från skolans sida har i detta sammanhang varit av många slag. Kontakter har förmedlats med drabbade elever. Rent praktiska arrangemang såsom t.ex. lokaler har ordnats. Samordnaren, rektor, psykolog, andra elevvårdare och lärare har ställt upp för intervjuer. Via samordnaren har intresserade fått olika former av skriftligt faktamaterial. osv.

Som framgår av dokumentationens "forskningsavsnitt" har samarbetet på detta område pågått allt sedan första veckan efter brandkatastrofen. Samarbete med enskilda utredare och forskare pågick även under våren -01.

Även om forskningssamarbetet periodvis betytt en hel del arbete har det varit mycket värdefullt för skolan. Genom sådana insatser har skolan bidragit till viktiga utvärderingar och slutsatser och därmed också självt fått goda lärdomar och nya kunskaper. Det är vår förhoppning, att alla de som vänt sig till skolan för att utföra olika former av forskning. på samma sätt som vi upplevt ett positivt och fruktbart samarbete.

Icke berörda skolor m.fl

Under uppföljningsarbetet har krisgrupper, skolor, föreningar, expertorganisationer, företag m.fl i hela landet hört av sig för att få information. I den mån detta gällt skriftlig information så har alla dessa önskemål kunnat tillgodose. Samma sak har gällt då man önskat komma till skolan för studiebesök och muntlig information. Däremot har det varit svårt att tillgodose alla önskemål om att få personal från skolan att resa ut och hålla föredrag och kurser.

Totalt vände sig under 1999 omkring 50-tal verksamheter runt om i landet till skolan med önskemål om föredrag/kursdeltagande. Under år 2000 var omfattningen på önskemålen bara något färre. De intresserade har uteslutande haft specifika önskemål om olika former av

expertinriktat deltagande. Det har betytt, att i första hand har det varit "brandsamordnaren" eller skolans "kris- och traumapsykolog" som varit aktuella som fördragshållare. I något fall har önskemål om deltagande gällt skolans rektor.

Det ligger i sakens natur, att endast en liten del av alla önskemål om föredrag eller kursdeltagande från skolans sida har kunnat tillgodoses. Samordnarens och psykologens arbete har under hela uppföljningen varit starkt koncentrerat på daglig närvaro och ständiga insatser för de drabbade ungdomarna på skolan. Därför har tyvärr endast några få intresserade verksamheter vid passande tider fått tillgodosett sina önskemål om föredrag och kursdeltagande.

De rika erfarenheter och kunskaper om krishantering och uppföljning som nu finns på skolan bör naturligtvis förmedlas till alla intresserade. Nu c:a tre år efter branden bör det vara möjligt för skolan att mer aktivt möta detta intresse. En möjlighet för detta blir den "kurs i krishantering" som skolan planerat och kommer att inbjuda till. En annan möjlighet är att den operativa personalens nu har betydligt större tid och möjligheter att resa ut för aktiva bidrag i kurser och konferenser. Båda dessa former av samarbete bör rimligen kunna utvecklas positivt framöver.

Media

Samarbetet mellan skolan och media har fungerat utan nämnbara problem. Media har från början och över hela uppföljningen visat stor hänsyn och respekt för skolans situation och de drabbades önskemål.

Under uppföljningens gång har samordnaren återkommande fått ordna kontakt mellan media och drabbade elever. Praktiska detaljer för mediabesök på skolan har ordnats. Faktainformation har förmedlats och när önskemål funnits om intervjuer, artiklar etc har samordnaren, krispsykologen, rektor m.fl ställt upp i stor omfattning.

Mediaintresset har under lång tid av uppföljningstiden haft fokus på Angeredsgymnasiet. Det innebär att skolan fått goda erfarenheter av hur det kan fungera med mediasamarbetet för en verksamhet som blivit hårt krisdrabbat. Inte minst andra skolor kan ha lärdomar att få av detta.

Enskilda

I nöd och kris träder många enskilda solidariska människor fram med erbjudanden om att hjälpa till. Så har naturligtvis skett också under krishantering och övrig uppföljning.

Exempel om detta är enskildas pengabidrag till Minnesträdgården, enskildas erbjudanden om gratis konstverk till minnesmärken, enskildas erbjudande om att baka bullar till de drabbade vid deras möten och många enskildas enkla frågor om det är något de kan hjälpa till med.

Samarbete har tyvärr inte kunnat utvecklas med alla de enskilda som velat ställa upp. Bara det faktum att så många visat sin goda vilja har dock känts härligt och gett extra kraft i det ofta mycket tunga krisarbetet.

Angeredsmodellen för ledning och samverkan i krishantering och uppföljning

På följande sidor ges en översikt över hur såväl ledningsorganisation som operativt uppföljningsarbete fungerat på Angereds gymnasiet. Allt har byggts på en god arbetsfördelning och ett väl fungerande organiserat samarbete.

Ledning och samverkan akut

Här presenteras schematiskt den lednings- och samverkansorganisationen som fanns under den akuta fasen för krishantering. Situationen avgör hur lång denna period blir.

Rektor eller motsvarande

Krisgrupp

Rektor
Annat skolledare
Lärare
Elevvårdare
Vaktmästare
Adm.person
Övrig lämplig

Ex.viktiga uppgifter

Information externt (in-ut)
Information internt (in-ut)
Elevvårdsinsatser
Personalvårdsinsatser
Minnesstunder - minnesmateriel
Mottagande- första dagarna
Begravningar

Externa kriskontakter :

*Sjukvård, polis, räddningstjänst.
kriscentras, socialtjänst, BUP m.m.*
Begravningar
Fortbildning och kunskapsinformation
Kontakter förvaltning, central krisledning, Politiska nivå, Media

Skolledning

Studierektorer etc

Administration

Praktiskt adm.arbete
Telefonjour
Transporter, inköp m.m

Ledning och samverkan över tid

Då den akuta krisperioden kunde anses vara över gick vår skola in i en mer omvårdande och stödjande fas. Denna har innehållit uppföljningsarbete av en mängd olika slag och denna period pågår även -01. Den mest centrala förändringen från den akuta periodens sätt att leda och organisera arbetet är härvid, att det operativa ansvaret under rektor överflyttats till en särskild samordnare samt att alla som arbetat operativt för de drabbade har ingått i en särskild "Brandgrupp"

Rektor eller motsvarande

Krisgrupp (Vilande)

Skolledning Studierektorer etc

Administration

Samordnare

Direkt under rektor ansvarar för alla aspekter av uppföljning. Ex:
Arbetsledning av uppföljningsarbetet
Ekonomi, planering, analys och utveckling
Elev- och personalvårdsinsatser
Externa krishanteringskontakter
Extern och intern information (in-ut)
Årsdagar, övr. minnesinsatser, rättegångar etc
Media och övriga "icke" krisarbetskontakter Dokumentation och utvärdering

Operativ uppföljningsgrupp

Kuratorer, psykologer, skolsköterskor (ordinarie och extra anställda) under samordnarens ledning

Några kommentarer till "Angeredsmodellen"

Det som vi här kallar för "Angeredsmodellen" för krishantering och krisuppföljning innehåller flera centrala delar.

Modellen utgår från att krishantering har två huvudsakliga tidsperioder. Den första är vad som här kallas "akutfasen". För vår skolas del kan sägas att den "akuta fasens" första del var de första veckorna direkt efter Brandkatastrofen. Mot bakgrund av att skolan drabbades så hårt och situationen var så komplicerad kan dock sägas, att den "akuta fasen" varade ända till närmare juluppehållet dvs omkring 5-6veckor efter katastrofen.

Under hela denna tid inträffade händelser som krävde att det fanns en speciell handlingsberedskap i hela skolan. Den fasta organisationen med en fortsatt fungerande krisorganisation direkt under rektors ledning var därmed nödvändig.

I och med vårterminens start kan sägas, att den direkta krissituationen förändrats. Därmed börjar vad vi här kallar för uppföljningsperioden och denna varade även 2001. I och med ingången av denna period har de bärande uppgifterna varit **omvårdnad, stöd och rehabilitering** samt den mängd biuppgifter som följt i form av samverkan med en mängd externa verksamheter. Den organisation som då behövdes borde naturligtvis ha en större tyngdpunkt i elevvårdskompetens. Därför skapades organisationen med en kliniskt arbetande "samordnare" som var väl förankrad i skolan och en operativt arbetande uppföljningsgrupp - en s.k. "Brandgrupp".

Samordnarens uppgifter har varit att direkt under rektor ansvara för alla aspekter av uppföljningsarbetet. Arbetet har enligt dennes **arbetsbeskrivning** innehållit följande:

Citat:

" Direkt under rektor ansvara för:

o Ge direkt stöd till drabbade elever, deras familjer och starkt sörjande elever ex direkt samtalsstöd/behandling, hjälp med kontakter av olika slag, praktiskt stöd med ansökningar etc.

o Se till att direkt drabbade och svårt sörjande elever erhåller adekvat vård och behandling av experter utanför skolan ex. se till att elever erhåller: psykologhjälp, massage, sjukgymnastik .hjälp av socialtjänst m.m.

o Se till att drabbade elever och sörjande elever erhåller det särskilda undervisningsstöd eller studieförändringar de behöver för att klara sin utbildning ex. gå igenom behov och önskemål för varje berörd elev och i samverkan med studierektor, syo, m.fl se till att behövligt stöd erbjuds

o Medverka till att föräldrar med behov erhåller behövligt stöd ex. aktivt upprätta kontakt med berörda elevers föräldrar och ge dessa den rådgivning/stöd de önskar

o Utveckla samverkan med externa verksamheter/organ som arbetar med att utveckla stöd för de som drabbats av brandkatastrofen ex. Delta i Samrådsgruppen för stödcentrum Nordost, samverka med Stödcentrum Nordost, Ungdomsmottagningar, sjukvård, psykiatriska enheter, socialtjänsten i aktuella SDN m.fl

o Medverka till att personal med behov erhåller behövligt stöd ex samverka med Bohushälsan, söka och förmedla externa erbjudanden m.m

o Samverka med Utbildningsnämndens och Stadskansliets ansvariga för uppföljning av brandkatastrofen ex. förse respektive med information och från dessa förmedla information

o Underlätta för och ha kontakt med den forskning som Göteborgs kommun beslutar om. ex. Bidra med fakta, vara kontaktförmedlare etc.

o Dokumentera arbetet inom skolan

o Understödja ungdomarnas strävan att få nya resurser till gemenskapsfrämjande insatser och projekt både inom och utom skolan ex. Vara behjälplig vid projektansökningar, förmedla kontakter, se till att vuxenstöd erhålles

o Bidra till att externa stödresurser kommer våra drabbade ungdomar till del ex. söka nya fondmöjligheter, hjälpa till med ansökningar

o Planering och ledning av viktiga åtgärder för framtiden ex. avveckling av minnesrum och iordningställande av minnesplats/märke för skolan, beredningsplan inför vad som kan komma ut av polisens orsaksutredning, planering av insatser på årsdagen , ang. nya elever 99-00

o Ansvara för samordning av skolans egna elevvårdsresurser till stöd för de direkt drabbade och starkt sörjande ex. särskild samverkan/samordning med psykolog, skolsköterskor och kurator både på huvudskolan och UVL

o Medverka till att massmedia erhåller berättigad information ex. förmedla kontakter, ge önskad information

slut citat

Uppföljningsgruppens arbete

Samtliga elevvårdare, som arbetat operativt med och för de drabbade eleverna, har ingått i uppföljningsgruppen, den s.k. "brandgruppen". I gruppen har följande yrkesgrupper deltagit över tid: Samordnaren, psykolog, skolsköterskor och kuratorer. I gruppen har också som adjungerad ingått en kurator från Stödcentrum Nordost.

Brandgruppen har hela tiden utgjort ett forum för information, problemlösning, ömsesidigt stöd och planering av åtgärder över tid. Under 1999 och våren -00 träffades gruppen en gång per vecka vid två timmars möten. Under ht-00 bantades mötesfrekvensen ned till omkring en var 14:de dag. Under vt-01 genomfördes sporadiska möten. Behoven var då inte så stora längre och dessutom övergick från om med vt-01 alla elever på individuella program till det då nyskapade Vingagymnasiet. Utöver denna organiserade form av bredare samverkan har naturligtvis de enskilda elevvårdarna i gruppen samarbetat dagligen runt konkreta enskilda ärenden.

Några lärdomar om samverkan

o För att en skola skall lyckas med krishantering vid en stor och dramatisk krishändelse krävs samarbete med en rad externa sociala, medicinska, psykoterapeutiska och andra rehabiliter-

ande verksamheter

o När en ungdomsolycka av Brandkatastrofens storlek sker så utgör skolan den dagliga och mest naturliga platsen för krishanteringen med de direkt drabbade. Sociala och psykoterapeutiska verksamheter bör därför ha en beredskap som betyder att de kan arbeta mer flexibelt och kunna ställa resurser direkt till skolans förfogande. Samarbetet måste då bli mycket

närmare och tätare

o Krishantering och uppföljningsarbete av en händelse av brandens storlek betyder att samverkan också måste ske med en rad icke direkt rehabiliterande verksamheter som t.ex. polis, media, forskningsenheter m.fl. Detta innebär nya uppgifter och en ökad arbetsbelastning i en i övrigt svår situation.

o Det är viktigt att samarbetet mellan skolan och centralt beslutande organ fungerar väl. Detta skapar trygghet och ger säkerhet i arbetet. Formen med en centralt fungerande krissamordnare har härvid varit en mycket god modell.

o Lednings- och samverkansmodellen för krishantering och uppföljning bör förändras över tid beroende på uppgifternas karaktär. "Angeredsmodellen" för detta är ett sådant sätt att organisera arbetet vilket för vår del visat sig vara framgångsrikt.

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998: FORSKNING OCH UTREDNINGAR

Omfattande intresse - ökad belastning

En så omfattande och omskakande händelse som brandkatastrofen ledde omedelbart till intresse och behov av forskning och utredning. Alla aspekter av katastrofen lämnar helt självklart en mängd viktig kunskap, som det varit och även i framtiden kommer att vara viktig att studera, analysera och dra lärdom av.

För Angeredsgymnasiet, som var den skola som hade flest omkomna ungdomar och flest elever närvarande vid katastrofen, har forsknings- och utredningsintresset betytt en extra belastning. Skolan har dock redan från och med den första tiden efter katastrofen hela tiden ställt upp för att underlätta för forskning och utredning. Skolledning och samordnaren har sett det som en självklar plikt att bistå forskare och utredare. Det välorganiserade uppföljningsarbete skolan bedrivit har härvid varit till stor hjälp. Förhoppningsvis kommer även skolans dokumentation för framtiden att kunna vara till hjälp för ny forskning.

Brister i intern utvärdering av första tiden

Angeredsgymnasiet uppdrog tidigt till en person på Bohushälsan att via intervjuer och materialgenomgång göra en enklare utvärdering av arbetet under de första 7-8 veckorna efter katastrofen. Sammanställningen av nämnda arbete drog tyvärr ut på tiden och först sent 1999 erhöll skolan ett utkast för kommentarer. Detta utkast med en del givna kommentarer från samordnaren finns i BRM: "Forskning - utredning 1". Allmänt kan framhållas från skolans sida att nämnda interna utvärderingsrapport icke på något sätt är fullständig och ej heller helt korrekt på varje punkt. Såsom en schematisk beskrivning, utan att lita till dess varje bokstav, kan dock rapporten tjäna som informationskälla till vad som hände och gjordes.

Upplysande interna elev- och lärarundersökningar

Såsom avslutning på det omfattande arbete skolan nedlagt under drygt 2.5 år gjordes under våren -01 två st. enkätundersökningar inom skolan. Den ena berörde samtliga de DÄR-ungdomar som våren -01 gick på nationella eller specialutformade program. Den andra enkäten riktades till alla de lärare som undervisade på skolan ht 1998 och fortfarande arbetar på Angeredsgymnasiet.

Respektive undersökningars resultat finns presenterade i dokumentationsmaterialets avsnitt "**Elevfakta**" och "**Personalstöd**"

Extern forskning/utredning med Angeredsgymnasiet som deltagare och aktiv medarbetare

En hel del extern forskning och utredningsarbete har riktat sitt intresse mot Angeredsgymnasiet. Detta intresse har tagit sig många olika uttryck och medfört ett icke planerat merarbete inom skolan.

Man har också behövt ta del av skriftligt material som skapats under uppföljningstiden inom skolan. Man har behövt intervjua såväl elever i allmänhet, som direkt drabbade elever. Man har haft behov av att samtala med lärare, annan personal och ledning. Allt detta har tagit tid för dem som deltagit och betytt krav på insatser från i synnerhet "brandsamordnaren" vad gäller organisation och administration av forskning/utvärderingsarbetet inom skolan. På den följande sidan redovisas större **forsknings/utredningsverksamheter** som på nämnda sätt inneburit deltagande av Angeredsgymnasiet och därmed olika arbetsinsatser inom skolan:

- o SOU 1999:68 Brandkatastrofen i Göteborg: "Drabbade, Media och myndigheter"
- o Styrelsen för Psykologiskt försvar 2000: "Göteborgsbranden 1998 - en studie om kommunikation, rykten och förtroende"
- o Skolverkets utredning om skolornas katastrofberedskap, publicerad 2000 (regeringsuppdrag U1999/1532/S)
- o Kamedo (Katastrofmedicinsk undersökning) start 1998
- o Elev-och personalenkät med anledning av brandkatastrofen på Hisingen. Göteborgs stad stadskansliet 1999. Redovisad febr. 2000
- o BUP:s intervju och enkätundersökning med ungdomar som upplevde branden direkt på plats (DÄR-ungdomar) Publicerad dec. 2000

Utöver nämnda arbeten har samordnaren, elever och personal deltagit i en rad olika undersökningar om brandkatastrofen och dess följder gjorda i skilda högskoleuppsatser.

Det förtjänar också att noteras, att mitt under intensivt uppföljande krishantering våren 1999 blev Angeredsgymnasiet även utsatt för Skolverkets stora kvalitetsgranskning gällande: Mobbning och annan kränkande behandling, Sex- och samlevnadsarbetet samt ANT insatser. Även i denna kvalitetsgranskning finns det med värderande aspekter över skolans branduppföljning.

Näraliggande insatser till forskning och utredningar är det också när enskilda tjänstemän såsom samordnaren och psykolog Iraj Parsifar deltagit i olika rapporter/skrifter och rapportböcker.

Samordnaren och rektor har även medverkat i en särskild informationsfilm om krisberedskap och krishantering i skola

Sammanfattande lärdomar om forsknings - och utredningsarbetet

Följande slutsatser kan dras av skolans insatser det gäller forsknings- och utredningsverksamhet.

1. Det är uppenbart att efter en händelse av brandkatastrofens storlek uppstår ett legitimt forskning- och utredningsbehov av såväl myndigheter, institutioner , oberoende forskare, högskolestuderande med flera. Det finns vid en händelse av denna magnitud mycket stora lärdomar och kunskaper att göra. Kvalificerad forskning och utredning är därför helt nödvändiga
2. Det är viktigt, att organisationer som blir så hårt drabbade som t.ex. Angeredsgymnasiet inser att ett brett forskningsintresse kommer att riktas mot dess verksamhet. Angeredsgymnasiet insåg detta och intog omedelbart hållningen, att trots en i övrigt svår arbetssituation understödja och underlätta för allt det externa forskningsintresse som riktades mot skolan.
3. Det kan konstateras, att det breda forsknings/utredningsintresse som riktas mot en enskild drabbad organisation betyder merarbete för denna. Resurser för också detta arbete bör

därför omedelbart planeras och avsätts. Angeredsgymnasiet beaktade bl.a. vid tillsättandet av en särskild samordnare även denna aspekt av uppföljningsarbetet.

4. Intern utvärdering/utredning av arbetet behövs som komplement till extern forskning och utredning. Angeredsgymnasiet har utfört sådant kompletterande arbete vilket på flera sätt ger viktiga bidrag till den samlade bilden av skolans krishantering och uppföljning
5. Den externa forskning och utvärdering som har granskat skolans krishantering och uppföljning ger sammantaget en mycket positiv bedömning av skolans arbete. Interna undersökningar ger samma bild. Allt detta är mycket glädjande resultat

Angereds gymnasiet och Brandkatastrofen 1998: MINNESTRÄDGÅRDEN

Från idé till beslut

Idé från eleverna

Tolv dagar efter brandkatastrofen genomfördes klassrådsmöten i klasser på skolan. Inför dessa ställdes i Rektors s.k. Öppna Brev ett antal viktiga frågor. En av dessa var hur vi på skolan skulle markera minnet av Brandkatastrofen. Förslagen på denna fråga liksom övriga förslag sammanfattades i dokumentet "Aldrig Mera". Bland förslagen återfanns idéer om att inom skolan göra en "minnesplats med minnesplatta" någonstans i skolan. Samordnare och skollledning tog fasta på nämnda förslag och i maj -99 erhöll alla klasser en remiss om att göra om en av skolans innerträdgårdar (atriumgårdar) till särskild minnesplats/minnesträdgård. Detta förslag mottogs positivt av en överväldigande majoritet av klasserna.

Trädgårdens utseende konkretiseras

Därefter vidtog arbete med att göra ett lite mer konkret utseendeförslag. Ett möte med DÄR-elever anordnades, där dessa genom bl.a. besök i aktuell trädgård hade möjlighet att komma med sina synpunkter om trädgården. Utifrån dessa synpunkter och de idéer som framkommit vid första klassrådsremissen formades så ett lite mer konkret förslag. Detta gick ut för samtal i klassråden i augusti -99. Ånyo var det en överväldigande majoritet av klasserna som godkände förslaget. En del viktiga kompletteringsförslag lämnades också.

Minnesträdgård för alla

Under början av ht-99 skedde samtidigt ett tragiskt dödsfall för elev inom Riks Handikappgymnasiet (RH) på skolan. Detta ledde till förslag från RH om att det i Minnesträdgården även borde finnas en mer **allmän minnesplatta**, så att trädgården därmed kunde markera minnet av samtliga elever som avlider under sin studietid på skolan.

En ny remiss med detta kompletteringsförslag lämnades därför till klassråden i sept-99. Resultatet blev ett stort och entydigt Ja från klassråden på detta kompletteringsförslag.

Därmed var en lång och ingående demokratisk process för att skapa en Minnesträdgård klar

Experter tar över

Efter den långa demokratiska processen under 1999 fram till definitivt beslut i september var det dags att påbörja den reella planeringen av Minnesträdgården. Lokalförvaltningsförvaltningen, (LFF) som förvaltar skolans lokaler och övriga områden kontaktades. Där möttes idén med positivt och med stort intresse.

LFF engagerade därefter en trädgårdsarkitekt inom Park- och Naturförvaltningen. Med utgångspunkt från elevernas (och därmed skolans) grundförslag formade därefter denna trädgårdsarkitekt fyra olika alternativ och till olika prislägen. Mot bakgrund av det ekonomiska risktagandet beslutade skollledningen på samordnarens förslag att välja ett av de billigare alternativen.

I och med årsskiftet 99-00 kan allt sägas vara klart för en konkret fortsättning: Den arkitekt Ritade planen över Minnesträdgårdens utseende och uppbyggnad var färdig. Entreprenaden gick ut på förbud. Arbetet kunde starta med att förprojektera trädgården i syfte att bygga färdigt den sommaren -00. Skolans insamling kunde planeras och sätta igång på allvar våren -00. Allt var således klart för att nå målet, att Minnesträdgården skulle vara finansierad och invigas vid den andra årsdagen av Brandkatastrofen den 27 oktober 2000.

Värdering av förprocessen

Förverkligandet av en Minnesplats inom skolan har innehållit ett stort mått av möjligheter till aktivt elevinflytande. Idén kom från elever och steg för steg har alla elever via klassråd under 1999 haft möjligheter att komma med förslag och synpunkter. DÄR- ungdomar har särskilt tillfrågats och när tragiken under arbetets gång krävde justering av ursprungsförslaget kunde även detta genomföras i demokratisk ordning.

När skolan efter den akuta krishanteringen övergick från omfattande omvårdnad till mer normalt studiearbete så skedde detta via inflytande från eleverna i klassråd. Resultatet av detta blev det framåtsyftande dokumentet "Aldrig Mera" I dess flora av förslag fanns också fröet till den process som sedan ledde till skapandet av en Minnesträdgård.

Minnesträdgården är förhoppningsvis en plats som skall bestå och nyttjas under mycket lång tid framöver. Det faktum att den tillkommit i en demokratisk process bland eleverna själva gör att dess roll och ställning i skolan kanske kan förbli stark länge.

Omfattande externt stöd

Försiktig början

Samordnaren hade huvudansvaret för att organisera och driva insamlingen för Minnesträdgården. Till att börja med riktades begäran om stöd till i första hand företag, föreningar etc i de nordöstra stadsdelarna. Då detta inte gav tillräckligt positiv respons vidgades kretsen av presumtiva givare till att gälla verksamheter i hela kommunen. Inte heller detta gav någon rejäl fart på insamlingskampanjen. Det var därför helt klart, att nya grepp skulle behövas.

Genombrott med GT som huvudsponsor

För att få igång insamlingskampanjen ordentligt vände sig samordnaren till GT:s huvudredaktion för att höra om denna tidning ville gå in och stödja insamlingskampanjen mer aktivt. Ett möte ordnades där insamlingen, dess uppläggning och mål presenterades. GT:s redaktionsledning var omedelbart med på att genom kontinuerlig bevakning och uppföljning hjälpa till med insamlingen. Tidningen gick också själv in med ett större startbidrag.

I och med GT:s första artikel om insamlingen till Minnesträdgården skedde ett stort genombrott i kampanjen. Allt fler och större sponsorer hörde av sig och tecknade sig för bidrag. Förutsättningarna för att uppnå insamlingsmålet 340 000 kr ljusnade därför väsentligt under våren -00.

Slutspurt klarade målet - investeringskapital finns

I september -00 var ännu inte insamlingsmålet nått. Läget var då lite kritiskt och det behövdes en slutspurt för att garantera ett helt lyckat resultat

Efter att GT:s påstötningar hos ett par möjliga givarföretag hade givit resultat och efter att elev- och personalinsamlingarna kommit igång ordentligt ljusnade läget snabbt. Flera veckor före invigningen den 27/10 var därför insamlingsmålet uppnått och på invigningsdagen uppgick de insamlade medlen till drygt 359 000 kr.

Överskott för framtiden

De pengar som kom in utöver målet var sedan tidigare öronmärkta till att införskaffa en stor skylt med förteckning över bidragsgivarna. Om ytterligare pengar därefter fanns över skulle dessa avsättas till framtida investeringar i trädgården.

Vid beställning av graverad skylt till förteckning över bidragsgivare erhöles från företag liggande nära katastrofplatsen omedelbart erbjudandet, att de gärna gjorde och satte upp skylten helt gratis som stöd till skolan. Naturligtvis antogs detta generösa erbjudande

omedelbart och slutresultatet betyder att skolan fortsättningsvis har runt 19 000 kr behövliga investeringar.

Värdering av insamlingen

Insamlingen till Minnesträdgården blev utan tvekan en mycket stor framgång. Ett stort tack skall riktas till samtliga bidragsgivare - stora som små, företag, föreningar, enskilda, elever och personal. Genom den gratis erhållna sponsorskylten till värdet 10 000 kr kom insamlingen totalt upp i 369 115 kr. Detta är imponerande.

En starkt bidragande faktor till att insamlingen blev lyckad var särskilt den uppbackning arbetet fick av tidningen GT. Genom denna tidnings uttalade stöd och kontinuerliga uppföljning av arbetet fick insamlingen den mediala uppmärksamhet som behövdes. Ett särskilt stort tack till riktas därför till denna tidnings redaktion.

Sammantaget kan konstateras

- o Resultatet visar att en bred allmänhet tyckte att det var helt i sin ordning att just Angeredsgymnasiet skapade den första särskilda minnesplatsen.
- o Samarbetet med givarna fungerade väl. Det faktum att dessa under arbetets gång erhöll positiv reklam och att de framöver också finns med på sponsorskylt i trädgården underlättade detta samarbete.
- o När det gäller en så här stor insamling visar det sig, att medial uppmärksamhet och stöd har en mycket stor betydelse.

Invigningen och framtiden

Noggrann planering - känsliga frågor

Inför invigningen den 27/10 2000 fanns många aspekter att ta hänsyn till. Minnesträdgården är en begränsad yta på c:a 100 kvm varav större delen upptas av träd, rabatter, gräsmatta och vattenspel. Ytan att stå på består av en stenlagd gång, en liten samlingsplats samt singelbelagda områden vid väggarna. Totalt är det väl därför enbart c:a 35-40 kvm som man kan stå på.

Den begränsade ytan betydde naturligtvis inför invigningen:

- att endast ett mindre antal utvalda kunde vara med på själva invigningsceremonin
- att dessa utvalda var en känslig fråga att utse
- att andra kompletterande specialvisningar måste organiseras på invigningsdagen så att alla som så önskade kunde besöka trädgården i stillhet.

Andra frågor att noga beakta var sådant som: Vem skulle vara speciell invigningstalare och hur skulle det mediala intresset tillgodoseas?

Efter ingående funderande och efter diskussioner i skolans "Brandgrupp" beslutade sedan rektor på samordnarens förslag om följande uppläggning i nämnd ordning:

- En sluten invigningsceremoni med deltagande av: Samtliga familjer till omkomna elever från Angeredsgymnasiet, representanter för skolledning, de fackliga organisationerna och elever kommunens brandsamordnare, en invigningstalare, reportrar från huvudsponsorerna GT och LFF, några som skulle sjunga/spela samt personal från skolans brandgrupp som säkerhetspersonal.
- En särskild pressvisning
- Därefter öppet hus för skolans alla elever och för personal
- Samt till sist en särskild sponsorvisning.

Finstämmd vacker invigningsceremoni

Den genomförda invigningsceremonin blev såväl vacker som finstämd. Ett tiotal omkomna elevers familjer hade hörsammat inbjudningen och var närvarande. Brottsofferanhörigas

förening (BOA:s) ordförande Iman Shakarchi höll ett gripande invigningstal och placerade 63 röda rosor vid minnesplattan och förklarade därefter Minnesträdgården som invigd.

Skolans rektor Magnus Dahlbeck höll därefter också ett kort fint invigningstal och för eleverna talade Hedda Alebjer. Som avslutning på själva ceremonin framfördes "The Rose". Därefter passerade alla familjer och övriga inbjudna genom trädgården och nedlade blommor vid minnesplattan. Allt fungerade i stillhet och med stor värdighet

Övriga invigningsarrangemang

Efter själva invigningsceremonin fylldes trädgården av stilla musik, som organiserats tillfälligt för dagen via CD-spelare. Ett stort antal representanter för olika media deltog i den påföljande pressvisningen. "Där-elever" var också med vid detta tillfälle. Media fick genom detta och genom den grundliga information om trädgården som samordnaren utarbetat goda förutsättningar till att göra reportage och nyhetsinslag.

Under dagen var Minnesträdgården därefter öppen för elever och personal. Sammantaget var det många hundra som besökte trädgården under denna tid med "Öppet hus". En del av eleverna nedlade också blommor.

Vid den avslutande visningen för alla sponsorer deltog ett tiotal personer. Det allmänna intrycket var att närvarande sponsorer var mycket nöjda över att de givit bidrag till denna fina plats.

Trädgårdens framtid

Den fortsatta skötseln och förvaltningen av trädgården ansvarar LFF för tillsammans med entreprenörerna.

Planerna för Minnesträdgården är i övrigt att den skall under den period av året då risk för minusgrader inte föreligger vara öppen varje dag mellan 10.00-14.00. Under den tiden skall också vattenspelet vara igång. Alla som då vill besöka trädgården kan göra detta. Utöver denna fasta öppettid kan intresserade beställa egna besökstider.

Till Minnesträdgården har installerats en automatisk non stop CD-spelning av stilla, lugn ungdomsmusik.

Med denna organisering är förhoppningen att Minnesträdgården både skall fylla uppgiften som minnesplats och som plats för stilla begrundan i allmänhet

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998: INTERNATIONELLT SAMARBETE

Internationellt intresse och erfarenhetsutbyte

Det internationella mediaintresset var mycket stort i samband med och efter brandkatastrofen. Även Angeredsgymnasiet hade dagarna efter branden flera besök av tidningar och TV-team från andra länder. Situationen på vår skola förmedlades därmed till flera andra länder. Sympatihälsningar från skolor i andra länder kom också till oss dagarna efter branden.

För vår skolas del fanns det stor anledning, att söka kunskap och erfarenheter från motsvarande olyckor i andra länder. Vårt samarbete med den norske psykologen och kris- och trauma experten, Atle Dyregrov, gav oss ny viktig kunskap om hur man arbetat i liknande situationer utomlands.

Bland de mest intressanta liknande exemplen från annat land fanns vid Brandkatastrofen den tragiska händelsen i Dunblane, Skottland, där 16 skolbarn och en lärare mördats i skolan av en utomstående person 1996. En delegation från skolan besökte därför Dunblane våren 1999. Detta besök gav en del viktig kunskap och klargjorde både likheter och skillnader mellan respektive händelse

Efter branden anordnade Olof Palmes Minnesfond en särskild tävling för projekt som hade integrations syfte. Detta skedde som en uttalad uppföljning av branden. I det sammanhanget utarbetade "Brandsamordnaren" tillsammans med en dansklass på estetiska programmet ett särskilt förslag om en "Dans- och musikfestival i Angered". Anledningen till att det blev just denna klass som erhöll hjälp med projektansökan var att i denna fanns tre elever som varit med om Brandkatastrofen och att projektidén hade anknytning till klassens utbildning. Klassens projektidé vann första pris, vilket var en resa till New York där flera skolor besöktes. I samband med detta överlämnades också bred information om brandkatastrofen och vår skolas arbete.

I Volendam i Holland inträffade nyårshelgen 00-01 en fruktansvärd brand i ett ungdomsdisco. Fjorton ungdomar omkom och hundratals skadades varav många allvarligt. Denna händelse ledde till att det från holländarnas sida uppstod intresse för de göteborgska erfarenheterna efter vår brandkatastrof. Kontakterna mellan Göteborgs centrala katastrofsamordnare ledde under våren -01 även till ett utvecklat samarbete mellan skolor och myndigheter i Volendam och Angeredsgymnasiet. Två olika delegationer besökte Angeredsgymnasiet och fick vid båda tillfällena en bred information om våra erfarenheter. Även TV-team och tidningar från Holland besökte våren -01 vår skola för jämförande reportage.

Våra erfarenheter efter branden har också lett till att vår egen uppmärksamhet vid motsvarande olyckor utomlands har ökat. Därför har det också varit naturligt, att skolan via hälsningstelegram uttalat sympatier då bränder som drabbat ungdomar har skett i andra länder. Så har t.ex. skett efter en discobrand i Kina och en stor brand på skolinternat i Kenya. Ett särskilt infomaterial om Angeredsgymnasiet och brandkatastrofen har också utarbetats på engelska och spridits vid internationella kontakter

För att ge en liten närmare bild av de två större exemplen på internationellt samarbete under uppföljningsarbetet presenteras på i här följande.

- 1/ Utdrag ur rapport till Utbildningsförvaltningen från delegationsbesök i Dunblane, Skottland.
- 2/ Sammanfattande intern information om Volendamolyckan och besök från Holland.

1/ Ur rapport från besöket i Dunblane utarbetad av "brandsamordnaren" Lärdomar och erfarenheter av krisarbetet efter stor mordtragedi på skola i Skottland

I Stirling kommun ligger den lilla orten Dunblane. I detta samhälle sköts 1996 totalt 16 små barn och en vuxen till döds i ortens "Primary school". Under de tre år som gått har det samlats en stor mängd kunskap och erfarenheter när det gäller krisarbete.

En delegation från Angeredsgymnasiet gjorde 20-23/4-99 ett särskilt studiebesök i Stirling och Dunblane. Syftet med besöket var, att utifrån Dunblanes kunskap och erfarenhet om krisarbete få lärdomar för det fortsatta krisarbetet efter Brandkatastrofen 1998 i Göteborg.

Några bakgrundsfakta

Stirling är en kommun med c:a 90 000 innevånare, som ligger mittemellan Edinburgh och Glasgow. Själva staden Stirling har historiska anor såsom varande periodvis residens för skotska kungar och som platsen där frihetshjälten Wallace besegrade engelsmännen på 1200-talet

De kommunala förvaltningar som särskilt arbetat med uppföljning efter tragedin i Dunblane är de för: Skola, Social och fritid/kultur. Skolförvaltningen har ända sedan tragedin haft det övergripande och samordnande ansvaret för krisarbetet. En försvårande omständighet i samband med tragedin var att kommunens förvaltning då höll på med en stor omorganisering av samtlig kommunal administrationen i Dunblane

Dunblane är ett samhälle med c:a 9000 innevånare c:a 7 km utanför Stirling stad. Dunblane består huvudsakligen av villabebyggelse. Det finns inga industrier och den allmänna servicen har länge varit relativt låg. Orten kan beskrivas såsom en typisk "medelklassförort" där de boende i allmänhet arbetar i de närliggande större städerna: Stirling, Edinburgh och Glasgow. Medelinkomsten och utbildningsnivån bland de boende i Dunblane är relativt sett hög. Före tragedin 1996 uppfattades Dunblane som en trygg, säker och högsta grad lugn plats.

Skolorna i Dunblane

Vid tillfället för mordet fanns "Dunblane Primary School" och en Secondary School med namnet "Dunblane High School". Ytterligare en Primary School (Newton Primary) har där efter tillkommit. Denna nya skola var dock redan planerad och byggd före tragedin. Vid tiden för mordet fanns på Dunblane Primary School c:a 640 barn, alla i åldern 5 till 11 år indelade i 7 årskurser. Efter det att ytterligare en Primary School startade 1996 har "Dunblane Primary" numera c:a 370 elever, övriga går på nystartade Newton Primary

Tragedin Arton döda

Den 13 mars 1996 på morgonen kl. 09.10 - 09.30 hade klasserna 1-3 med 250 barn morgonsamling i skolans samlingsal. Direkt efter samlingen gick en av klasserna med 28 elever i åldern 5-6 år till lektion i den intilliggande gymnastiksalen. Eleverna hade då redan bytt om till idrottskläder. Tillsammans med eleverna i gymnastiksalen fanns deras klasslärare, idrottsläraren och en lärarassistent. Inalles var det alltså 28 barn och 3 vuxna samlade i gymnastiksalen när mördaren kom in.

Mördaren, Thomas Hamilton, var en välkänd person i Dunblane. Han var aktiv med att starta och genomföra olika aktiviteter för barn. Han var medlem i en Skytteförening och innehade flera vapen. Hans aktiviteter med barn hade granskats av myndigheterna efter misstanke om pedofili, men utredningen hade lagts ned i brist på bevis. Av myndigheterna var han känd för att vara en som ofta protesterade och gick långt för att få sin vilja igenom när det gällde sina aktiviteter för barn.

Thomas Hamilton anlände tungt beväpnad och med ammunition för att döda alla på skolan. Hans avsikt med att komma till skolan strax efter 09.30 var uppenbart att då döda alla som

befann sig i samlingsalen för morgonsamling. Då denna var tom begav han sig, efter att ha skjutit några skott inne i samlingsalen, direkt till den intilliggande gymnastiksalen.

Väl inne i gymnastiksalen började han skjuta vilt omkring sig. Alla de tre vuxna blev träffade direkt och en av dem dog omedelbart. Under loppet av fyra minuter hade Thomas Hamilton mördat 16 barn och deras klasslärare. 10 barn samt 3 vuxna hade skottskadats (en av de vuxna träffades utanför gymnastiksalen). Mördaren sköt därefter också vilt omkring sig in i andra lokaler och klassrum. Han gick sedan åter in i gymnastiksalen och fortsatte att skjuta varefter han sköt sig själv till döds. Klockan var då runt 09.40

Räddningsarbetet på platsen

09.41 larmades polisen

09.43 larmades ambulans. Samtidigt började skolpersonal hjälpa de skadade inne i gymnastiksalen

09.48 informerades Stirlings kommuns katastrofavdelning

09.50 anlände polisen och tog kommandot över platsen. Avspärningen började

09.57 anlände den första ambulansen

10.04 anlände det första sjukvårds- och läkarteamet

10.10 anlände områdets polisledning och tog över ledningen (under dagen deltog sedan c:a 100 poliser i arbetet.)

10.30 hade 2-300 människor samlats utanför polisens avspärningar - de flesta av dem var anhöriga. Till räddningsarbetet under dagen anslöt också ett stort antal socialarbetare Under det fortsatta akuta räddningsarbetet fördes skadade barn till sjukhus.

Identifieringen av såväl skadade som döda tog lång tid. Anledningen till detta var dels att alla var klädda i gypkläder och utan ID, klassläraren var död och många var svårt tilltygade av skotten.

13.30 hade alla skadade barn identifierats och föräldrarna informerats

13.45-

15.30 informerades alla föräldrar till de döda barnen. Dessa föräldrar och andra anhöriga fick akut stöd av sjukvårdspersonal på plats.

Stödinsatser och krishantering

Ett omfattande stödarbete påbörjades omedelbart efter katastrofen.

Ett särskilt "Support Center" inrättades i Dunblane. I skolan vidtogs åtgärder. I andra skolor i Dunblane gjordes insatser.

En särskild "Hearing" om händelserna och samhällets åtgärder har också skett. Alla dessa insatser finns utförligt beskrivna i de dokument som överlämnats till Göteborgs samordnare efter Brandkatastrofen och till Utbildningsförvaltningen. Vi hänvisar därför till dessa dokument för vidare kunskap om hur man arbetade med stödinsatser och krishantering.

1. Citat rapport Dunblane

Några likheter och skillnader mellan katastrofen i Dunblane och Brandkatastrofen i Göteborg.

Av de dokument vi fått och de informationer vi fick under besöket vill vi i det följande peka på viktiga likheter och skillnader när det såväl gäller själva händelsen som krisarbetet efteråt.

Katastrofen, några likheter

Dunblane

Dramatisk och hemsk händelse
Stort trauma för överlevande, skadade

Göteborg

Dramatisk och hemsk händelse
Stort trauma för överlevande,

familjer, barn och ungdomar	skadade, familjer och ungdomar
Katastrofen, några skillnader	
Dunblane	Göteborg
Dunblane ett litet enhetligt samhälle	Göteborg en mångkulturell stad
Barn från likartade förhållanden och likartad social/kulturell miljö	Ungdomar från olika kulturer och olika förhållanden
Mord	Brand
Katastrof inne på en skola	Katastrof på fritiden i särskild lokal
Små barn primärt drabbade	Ungdomar primärt drabbade
Omfattning 18 döda varav 16 barn	63 döda samtliga ungdomar
Ett mindre antal skadade	Ett mycket stort antal skadade
Förövaren och handlingen känd direkt	Brandorsak icke helt klargjord direkt - lång utredning
Uppföljningsarbetet, några likheter	
Dunblane	Göteborg
Stora behov av krisbearbetning och andra insatser för drabbade	Stora behov av krisbearbetning och andra insatser för drabbade
Skola måste klara svåra uppgifter	Skolor måste klara svåra uppgifter
Stort behov av ekonomiska och personella resurser	Stort behov av ekonomiska och personella resurser
Stora resurser erhållits	Stora resurser erhållits
Skolans ledning avgörande för både både positiva och negativa insatser	Skolornas ledningar avgörande för positiva och negativa insatser
Kritik mot polisen	Kritik mot polisen
Kritik mot myndigheter	Kritik mot myndigheter
Stort behov av kommunsamordning	Stort behov av kommunsamordning
Stor politiskt stöd för insatser	Stort politiskt stöd för insatser
Särskilt stödcentrum inrättades	Flera stödcentrum inrättade
Långsiktigt arbete - minst 3 år	Långsiktigt arbete minst 2.5 år
Årsdagar viktiga	Årsdagar viktiga
Uppföljningsarbetet, några skillnader	
Dunblane	Göteborg
Stödbehovet <u>icke</u> fullt bejakat av alla	Stödbehovet bejakat av alla
Stödcentrum haft avgörande betydelse för rehabilitering	Skolor, sjukvård, BUP ungdomsmottagningar avgörande betydelse för rehabilitering
En viktig "Hearing" har hållits	Ingen "Hearing" el. motsvarande
Uppföljningsarbetet koncentrerat till en mindre ort och ett par skolor	Uppföljningsarbetet spritt i till flera skolor och över stor del av Göteborg
Polis och socialarbetare i tät samverkan i akuta uppföljningen	Polis och socialtjänst icke i någon markerad samverkan
Stora penningbelopp har skänkts direkt till skolan	Insamlade medel har hamnat hos fonder med klar tidningsanknytning

Sammanfattning

En jämförelse mellan katastroferna i Dunblane och Göteborg visar på både likheter och skillnader. Detta gäller både katastrofernas karaktär och uppföljningsarbetets uppläggning och innehåll. Oavsett detta är det ställt utom allt tvivel att det finns mycket att lära av de erfarenheter man fått efter katastrofen i Dunblane. De misstag man gjort och svårigheter man haft under de gångna 3 åren kan undvikas i Göteborg. Studier av i synnerhet dokumentet "Dunblane A place of learning" kan härvid vara till stor hjälp

Slut citat

2. Från internt skolmaterial, som samordnaren utarbetat om kontakterna med Volendam, Holland

Besök från Volendam, Holland måndag den 2/4 2000

Information om nyårsbranden i Volendam

Vid nyårshelgen firade c:a 300 ungdomar i den holländska Volendam nyår på ett café i staden. Detta hade skett många gånger förr, det var en tradition. Ungdomarna, som var i åldern 13-23 år, var till övervägande del från Volendam och den näraliggande staden Edam. Lokalen var avpassad för 74 personer men inne i lokalen var det mångdubbelt flera. Lokalen var i taket smyckad med en mängd olika festprylar. Plötsligt antänds takmaterialet och en snabb spridning sker. Det brinnande materialet föll då ned på festdeltagarna som då gripits av panik. Alla trängde sig mot den enda utgången för att komma ut, nödutgången var spärrad och kunde inte användas. Katastrofen var därmed ett faktum.

Hittills har 13 ungdomar avlidit. Totalt fick över 200 uppsöka sjukhus. Ett 70-tal fick brännskador av dessa är fortfarande 20-talet kvar på sjukhus varav 4 ligger i respirator med föga hopp om överlevnad. Större delen av de svårt skadade har brännskador i huvudet/ansiktet eftersom det brännbara materialet rasade ned från taket. Antalet svårt skadade och med huvud/ansiktsskador är flera än vid Brandkatastrofen i Göteborg.

Skolor svårt drabbade

Volendam är en liten kuststad på c:a 17 000 innevånare. Det betyder att väldigt många känner varandra och att många är släkt. Katastrofens omfattning i förhållande till den lilla folkmängden gör att den tragiska händelsen i grunden har skakat om hela samhället. De befinner sig i en svår och krisartad situation.

Don Bosco College (kombinerat högstadium - gymnasium för ungdomar i 13-19 års åldern) har runt 900 elever. Denna skola drabbades hårdast. 10 av de omkomna var elever på skolan och större delen av de skadade kommer från denna skola. En annan skola (teknisk) i grannstaden Edam drabbades också.

Vill ta del av våra erfarenheter

Från Volendams sida finns ett stort intresse av att ta del av erfarenheterna från krishantering i Göteborg. Lars Lilled, kommunens krissamordnare och läkaren Claes Lind har besökt staden. Representanter för Volendams ledning och från Don Bosco College har varit här. Holländska tidningar och TV har gjort reportage i Göteborg.

Den 9/3 var en grupp journalister från en av Hollands största tidningar på vår skola för att både tala med drabbade elever och med undertecknad. På sportlovet besökte Don Bosco:s rektor, en skolpolitiker och ett TV-team Angeredsgymnasiet. De träffade då Där-elever och

fick information av mig.

De erfarenheter som finns i Göteborg i allmänhet och på Angeredsgymnasiet anser man i Volendam är så intressanta att nu önskar man komma på besök med en större delegation. Detta besök sker mellan den 31/3 - 3/4 och måndagen den 2/4 önskar man besöka Angeredsgymnasiet.

Skolfolk av skilda slag

Den holländska delegationen består preliminärt av följande nio personer:

Rektor - Don Bosco College

Samordnare för krishantering - Don Bosco College

Rektor - Tekniska gymnasiet i Edam

Två ledamöter i Volendams skolstyrelse

Tre stödarbetare i den lokala stödorganisationen

En tjänsteman från Hollands Utbildningsdepartement.

Deras önskemål är att få bredast möjliga information om vår skolas stödarbete sedan Brandkatastrofen -98.

Preliminärt program utan tidsordning

Start 09.00 - slut 17.00. Pausar och lunch på lämpliga tider. Varje programpunkt minimum 60 min.

Innehåll:

Översiktlig genomgång av krishantering och uppföljningsarbete	Lasse/kurator
Ledarskapet vid krishantering	Magnus/Ulla m. fl
Lärorollen vid krishantering	Lärargrupp (3-4 st)
Terapeutiskt arbete med traumatiserade ungdomar	Iraj Parsifar - psykolog
Eleverfarenheter	Elevgrupp (4-6 st)
Sammanfattning, visning av Minnesträdgård, film	Lasse/kurator

OBS - all information sker på engelska. Undertecknad organiserar besöket och programmet. Lärare med olika erfarenheter av uppföljningen efter brandkatastrofen kommer att vidtalas för deltagande. Särskild grupp av "Där-ungdomar" kommer att sättas samman. Kostnaderna står UBF och Göteborgs krissamordnare för.

Hälsningar. Lasse/kurator

Till lärare som ställer upp vid Volendam-besöket måndagen den 2/4

OBS - all information till holländarna sker på engelska

Exempel på punkter att kanske fundera över och informera om.

- o Lärarnas betydelse i den akuta krisen och i det påföljande uppföljningsarbetet
- o Hur eleverna i er klass drabbades
- o Era erfarenheter över vilka studiesvårigheter eleverna haft pga bl.a. brandupplevelsen och hur deras studieutveckling blivit.
- o Hur olika elevkategorier reagerat över tid (Där-elever, Sorg-elever, icke berörda etc)
- o Vad har varit viktig kunskap för er som lärare (fortbildningsbehov)
- o Vilken betydelse har informationen inom skolan haft för er?
- o Vilken roll tycker ni att ledningen spelat - vad har varit bra, vad har varit dåligt
- o Era erfarenheter av elevernas reaktioner i samband med: Rättegången i Tingsrätten, de båda årsdagarna och minnesstunderna vid dessa, andra händelser under tiden sedan 1998 (födelsedagar, andra olyckor etc)
- o Er uppfattning om betydelsen av att vi på olika sätt uppmärksammat minnet av brandkatastrofen: Julfesten-98, Minnesstunderna vid årsdagarna

- o Vad ni anser om stödarbetet och dess organisation här på skolan
  - o Vad är er uppfattning om de specifika stödinsatser vi haft på studieområdet: stödundervisning, ändrad studieplanering, extra omprov, avvaktan med betygssättning, längre inlämningstider.
  - o Er erfarenhet av vilken betydelse symboler har haft/har för era elever
  - o Erfarenheter av en integrerad skola av elever med multipla handikapp (RH-elever) och övriga elever (i Volendam kommer inslaget av brännskadade på t.ex. Don Bosco att vara markant)
  - o Er uppfattning om Minnesträdgården - dess tillkomst och dess framtida roll.
  - o Hur ni tycker att stödet för personalen fungerade över tid efter brandkatastrofen
  - o Hur ni själva reagerat och mått under den tid som gått - hur ni själva påverkats
- OBS-De besökande kommer på olika sätt att önska lösningar på deras egna problem. Sådana kan vi naturligtvis inte ge. Vi kan bara informera om hur vi gjort och gör och vilka erfarenheter vi har. Deras förhållanden, stödsystem och traditioner är väldigt annorlunda och inget vi kan uttala oss om. De får dra sina slutsatser på grundval av vad vi kan berätta om oss själva.

Till psykolog Iraj Parsifar

För din del så lägger du ju upp det hela precis som du själv vill. Till dina förberedelser vill jag dock sända några synpunkter.

1. Enligt Lilled finns det en övertro på de frivilligas insatser i Volendam - de lär inte riktigt ännu förstått betydelsen av professionella insatser av psykologer och andra terapeuter.
2. Bra om du kan säga något om gruppterapi resp. enskild terapi för den här gruppen ungdomar.
3. Jättestort om du kan berätta om olika behandlingsmetoder och vilken roll dessa kan spela för de drabbade
4. De behöver säkert få reda på att behandlingen kan ta lång tid samt vilka tecken på mental ohälsa man särskilt bör vara observant på
5. Fint om du kan göras några konkreta beskrivningar av fall som utvecklats positivt
6. Obs i Volendam är ju många brännskadade i ansiktet - bra om du särskilt kan uppehålla dig kring motsvarande fall här hos oss som du jobbat med
7. Det lär finnas en rädsla i Volendam för att helt oskadade (och såna som ej var på festen) kommer att vilja byta till annan skola. Hur ser du på sådan risk
8. De kan också ha frågor om ifall de skadade bör gå i särskild klass/skola - var beredd på detta

Obs - vi talar ju i stort bara om våra erfarenheter. Vi bör inte gå in för öppet i deras diskussioner om hur de ska göra. De får dra sina egna slutsatser av vad vi har att berätta

Slut citat från internmaterial

Sammanfattning

Samarbetet med Volendam har en tänkt fortsättning bl.a. i form av besök av drabbade elever från vår skola till Volendam. Flera bevis på uppskattning från Volendams sida gentemot vår skola och den information vi givit har kommit

Det kan förutsättas att skolan även i framtiden kan få internationell uppmärksamhet i samband med liknande händelser som brandkatastrofen. Av denna och många anledningar är det därför viktigt att det i Angeredsgymnasiet finns en fortsatt hög kunskap och erfarenhet av det arbete skolan genomfört i krishantering och krisuppföljning.

Angeredsgymnasiet och Brandkatastrofen 1998

INFORMATIONEN UNDER KRISHANTERING OCH UPPFÖLJNING

Informationens stora betydelse.

Det faktum att informationen spelar en avgörande roll för krishantering och uppföljning har understrukits i flera tidigare avsnitt.

Bla. har poängterats att:

- extern korrekt och snabb information om katastrofen, dess allmänna effekter och dess specifika effekter för skolan är nödvändig för en väl fungerande krisorganisation och krishantering
- information ut från skolan om hur denna drabbats är också central enär denna är utgångspunkt för andra samhällsorgans stöd till skolans arbete och för allmänhetens förståelse för skolans situation
- bra intern information är avgörande för att personalen ska ha god kunskap om fakta och känna delaktighet och stöd och därmed få motivation till goda arbetsinsatser. Intern informationen från personalen är avgörande för att krisledningen ska kunna fatta kloka beslut under krishanteringens gång
- bra intern information till såväl de drabbade eleverna som övriga spelar en central roll för att få igång viktiga stödinsatser, för att bibehålla allmän förståelse för insatserna och för att motverka negativa tendenser av olika slag.

I det följande ska enbart kort beröras **hur den interna informationen fungerat** på skolan under såväl den akuta krishantering som uppföljningen därefter.

Den muntliga informationsgivning i det akuta skedet

Avgörande för ett effektivt arbete under krisens akuta skede var den ömsesidiga muntliga information som gavs vid återkommande personalkonferenser och möten inom krisledningen de första 14 dagarna.

Personalkonferenser och möten:

Söndag 1/11

Första personalkonferensen efter katastrofen. Redovisning av läget. Information om krishantering. Information om elevmottagandet den 2/11. Samtal om situationen. Frågor om hur man skulle göra i olika situationer

Måndag 2/11

Personalkonferens. Uppföljning av dag 1. Rapporter från lärarna om deras upplevelser av dagen. Samtal om vad som kunde göras i olika lägen. Information om vikten av att snabbt få rapporter över alla elever som varit på plats vid katastrofen. Vidare information om de kommande dagarnas aktiviteter - begravningar, sjukhusbesök, flexibel undervisning etc.

Tisdag 3/11

Möte med krisledningen och LSG (de fackliga företrädarna). De anställdas behov och önskemål diskuterades. Bla. poängterades behovet av psykologstöd till personalen.

Torsdag 5/11

Personalkonferens nr 3. Information om hur elev och personalstödet utformats och fungerade. Rapporter från lärare om situationen. Ett första samtal om normalisering startar.

Fredag 6/11

Personalkonferens nr 4. Rapporter om läget och stämningen i klasserna. Växande önskemål om normala studier igen. Allmän enighet om att tisdagen den 10/11, efter helgen och måndagens studiedag, borde vara lämplig för övergång till mer normala förhållanden. Information

gavs om inkommande dagböcker (1700), om kommande minnesannons och om det allmänna läget på skadeområdet m.m.

Tisdag 10/11

Personalkonferens 5. Ett paket av åtgärder för normalisering presenterades. Det Öppna brevet presenterades och fick stöd. Åtgärd med särskild samtalsgrupp för diskussionslystna, aggressiva elever. presenterades och fick gehör. Vikten av rapporter om avvikande beteenden betonades.

Fredag 13/11

Personalfika. Alla samlade em för avkopplande samvaro med fika och tilltugg.

Måndag 16/11

Personalkonferens nr 6. Lärare rapporterade om utvecklingen. Information om kommande insatser för drabbade elever och för personal. Diskussion om kommande julavslutning

Summering

Under tiden 1/11 -16/11 genomfördes sex särskilda personalkonferenser. Dessa visade sig vara av vital betydelse för den ömsesidiga informationsgivningen. Med dessa täta möten kunde frågor rätas ut, enskildas oro kunde stillas och motivationen bibehållas. Genom dessa möten kunde krisledningen kontinuerligt ge aktuell information och i sin tur få rapporter av betydelse för nya konkreta initiativ. Via dessa konferenser blev personalen delaktig i de olika steg som togs under krishanteringsgången.

Som komplement till de här personalkonferenserna skedde naturligtvis också i övrigt kontinuerligt samtal mellan enskilda lärare och skolledare/elevvårdspersonal. Även de fackliga organisationerna spelade en roll via LSG-möte och den breda representationen i krisledningen innebar också att de löpande besluten oftast var mycket väl förankrade.

Informationen över tid

I akutskedet distribuerades i stort sett dagligen (oftast på morgnarna) olika former av aktuell skriftlig information till all personal. Den information, som lärarna på detta sätt tog emot, var det sedan dessas skyldighet att i lämpliga delar vidareförmedla till sina elever under aktuell dag. Så skedde också.

De olika former av skriftlig information som utgavs på detta sätt var t.ex.

- **Flera extra nummer av internbladet "Angeläget"**
- **Flera särskilda ex av " Aktuell personalinformation"**
- **Flera speciella s.k. "Information om brandkatastrofen på Backaplan"**
- **Specifika enklare blad med information runt konkreta frågor ex.vis räddningstjänstens deltagande på skolan, om särskilda samtalsgrupper om olika rykten, begravningsseder m.m.**

Under den krisuppföljning som sedan skett under perioden 99-01 har linjen med den goda informationen fortsatt. All personal har via samordnaren med jämna mellanrum fått rapporter av olika slag. Dessa har då handlat om i stort sett allt som hänt i såväl skolans stödarbete som vad gäller den allmänna utvecklingen efter brandkatastrofen. Dessutom har personalen på detta sätt fått viktig information om specifika händelser såsom t.ex. häktningarna, rättegångarna, skadestandsfrågor om minnesträdgården m.m. Vid flera tillfällen har samordnaren också gjort muntliga föredragningar i samband med personalkonferenser. Även kommunens centrale samordnare har genom deltagande vid personalkonferens givit viktig muntlig information. Totalt borde kunna hävdas, att Angeredsgymnasiets personal via i första hand samordnarens information, haft en god möjlighet att följa utvecklingen under uppföljnings-

tiden. Detta torde ha haft betydelse för att det hela tiden funnits en bred förståelse för stödarbetet bland skolans personal.

Slutsats

Den kontinuerliga skriftliga informationsgivningen under akutperioden kan synas ha varit för omfattande, men erfarenheterna har visat att den var nödvändig. Med denna blev personalen hela tiden väl förberedd och även eleverna blev välinformerade. Detta förbättrade möjligheterna till en lyckad akut krishantering väsentligt.

Arbetet efter brandkatastrofen var dock långt ifrån slut efter det akuta skedet – detta var bara början. För att upprätthålla motivation och förståelse för långsiktigt arbete var en god information åren efter katastrofen också helt nödvändig. Sådan skriftlig information har utgivits och fått avsett resultat.

Informationen om de drabbade

Under det akuta skedet var naturligtvis en av de första uppgifterna att få reda på:

Vilka elever som omkommit och om dessa hade syskon eller andra närstående på skolan.

Vilka elever som varit med om katastrofen direkt på plats

Vilka elever av de närvarande som skadats

Vilka elever som pga närhet till omkomna eller skadade drabbats av stark sorg eller djup oro.

Först med en korrekt information om dessa nämna frågor kunde det bli möjligt att bedöma omfattningen av stödbehovet och därmed möjligt sätta in rätta stödjande åtgärder. Informationen om dessa frågor erhålls på olika sätt.

Vad gäller de **omkomna** så erhöles sådan information direkt från i första hand sjukhus. Även föräldrar, syskon och kamrater informerade tidigt om dessa. Informationen om omkomna och närmast sörjande elever på skolan blev därför klart redan efter några dagar efter katastrofen.

Vad gäller information om **elever som varit där och skadats** strömmade sådan också in relativt snabbt. Föräldrar hörde av sig, kontakter med sjukhus gav viktig information och kamrater informerade. Den fysiskt skadade gruppen var därför väl känd redan efter några dagar.

När det så gäller de elever, som **upplevt branden direkt på plats men ej skadats fysiskt**, gick det något långsammare med informationen. Lärarna hade som ett uppdrag att fråga eleverna och vidareförmedla denna information till kurator. Så skedde också och förutom den informationen fick kurator fortlöpande sådan information direkt av dessa "Där-elever" och dessas föräldrar. Genom detta arbete var därmed samtliga "Där-elever" väl kända några veckor efter brandkatastrofen.

Vad gäller **starkt sörjande elever** skedde informationsgivningen om dessa på samma sätt som för "Där-eleverna". Information om dessa sörjande gick dock betydligt långsammare. Anledningen till detta var naturligtvis att många sörjande inte direkt ville ge sig till känna utan hörde av sig först efter en tid när man upptäckte att sorgen inte mildrats.

För att kunna utföra ett långsiktigt bra stödarbete var det nödvändigt att informationen om de olika kategorierna drabbade noterades mycket noggrant. Så skedde genom kuratorns, sedermera samordnarens försorg. Genom de stödlistor som upprättades över respektive "Där-elever" och "Sorg-elever" erhöles samtliga elevvårdare nödvändiga redskap för det långsiktiga stödarbetet.

Informationen till de drabbade

Såväl "Där-elever" som "Sorg-elever" har under stödarbetets gång erhållit en både utförlig, detaljrik som kontinuerligt återkommande information.

Denna information har varit **både muntlig och skriftlig** och gällt frågor som olika stöd-erbjudanden, allmän information om utvecklingen efter branden, rättegångarna, skadeståndsarbetet, årsdagar, viktiga kontakter m.m. m.m.

Här några exempel på de sätt som de drabbade informerats

- Muntlig information vid egna besök hos i synnerhet samordnaren och för UVL- Nordost i synnerhet kuratorerna.
- Muntlig information vid stödjande samtal med samordnaren, kuratorer och skolsköterskor
- Muntlig information vid särskilda möten för "Där-elever" t.ex. för nya elever ht-00 och ht-01 inför årsdagen -99, inför arbetet med Minnesträdgården och inför rättegångarna
- Skriftlig information direkt hem via posten: vid flera tillfällen allmän information om skolans olika stödinsatser (se bilaga ex, av detta), per brev information inför rättegångarna och om skadeståndsarbete
- Skriftlig information från samordnaren via studiehandedare gällande stöd för studierna på olika sätt
- Skriftlig information via anslagstavlor och samordnarens informationsställ

Slutsats

Sammantaget torde kunna hävdas, att under uppföljningsarbetets gång så har samtliga drabbade haft all möjlighet att genom skolans åtgärder vara mycket välinformerade.

Alla , både Där-och Sorgelever, har varit kända. De har alla kallats till enskilda samtal och till olika möten. De har alla via posten och/eller inom skolans distributionsnät fått både allmän och specifik skriftlig information. De som behövt och velat få hjälp har haft alla möjligheter att känna till skolans stödinsatser och därmed också få stöd. Skolan har därmed väl fyllt sin informationsskyldighet visavi drabbade ungdomar

BILAGOR

- 12. Det "Öppna brevet" från rektor 98 11 10**
- 13. Arbetsplan för uppföljning vår-sommar-höst 1999**
- 14. Arbetsplan för uppföljning våren 00**
- 15. Arbetsplan för hösten 00 – våren 01**
- 16. Tio möjligheter till stöd för elever – november 1998**
- 17. Aktuell information till personalen 99 06 01**
- 18. Rapport till personalen 00 03 22**
- 19. Elevinformation inför rättegången i Tingsrätten mars-00**
- 20. Sammanfattning av stödinsatser vid Brandrättegången i Tingsrätten**
- 21. Elevinformation om skadestånd**
- 22. Om stöd till elever från 01-08-22**

Bilaga 1

Öppet brev till alla elever på Angeredsgymnasiet från Magnus Dahlbeck

Tio dagar har gått sedan den oerhört tragiska olyckan i Backa. Olyckan krävde över 60 ungdomars liv; 15 av dessa var elever på Angeredsgymnasiet. Vi sörjer djupt dessa ungdomar och uttrycker vårt djupa deltagande med alla som förlorat vänner, skolkamrater och släktingar. Fortfarande vårdas svårt skadade ungdomar på sjukhusen. De finns med oss i våra tankar och i våra hjärtan. Vi hoppas vi att de ska kämpa sig igenom krisen och snart åter finnas bland oss.

Normalt skolarbete är en viktig hjälp för att klara krisen

Vi på Angeredsgymnasiet, elever, lärare och övrig personal, måste trots den tragiska olyckan och allas vår sorg, nu återgå till normala studier, ordinarie undervisning, vanlig ordning och sedvanligt arbete på skolan. Detta är viktigt av flera skäl:

- Med återgång till normala arbetsförhållanden visar vi för varandra, att vi trots katastrofen vill kämpa vidare och bejaka livet. Detta bidrar till att ge oss den inre stryka, som behövs för att klara sorgen och hemska upplevelser.
- Med återgång till normala skoldagar hjälper vi varandra, att koppla bort tankarna om olyckan. Detta ger oss kraft att orka bearbeta sorg och svåra minnen.
- Med återgång till vanliga rutiner, får vi alla åter en lugnare känslomässig grund att utgå från. Detta ger de mest drabbade behövlig stabilitet i vardagen och de som ej är så nära olyckan får kraft att fortsätta stödja och hjälpa behövande kamrater.

Mot bakgrund av detta, vädjar jag till er alla:

Hjälps åt att återskapa vanliga studie- och arbetsförhållanden. Låt skolan bli den plats där vi alla kan få viktig livskraft att kämpa vidare trots det ohyggliga som skett.

Är ni redo att ställa upp för detta?

Motverka rykten - stärk gemenskapen!

Olika spekulationer och rykten sprids om orsaken till olyckan. Bakom detta agerande finns nu som alltid annars olika oansvariga krafter, som av olika anledningar vill skapa ökad oro och växande motsättningar mellan människor.

Vi på Angeredsgymnasiet måste gemensamt ta avstånd från dessa försök att förvandla katastrofen till en ännu större och bestående olycka. Vi måste alla motarbeta farliga rykten och lita till de fakta om olyckan, som kommer att presenteras av våra i demokratisk ordning tillsatta myndigheter.

Låt oss tillsammans konstatera, att oavsett orsak till olyckan är det en katastrof, som uppmanar oss att räcka varandra händerna i ökad solidaritet och gemenskap. Det är med gemensam kraft över alla gränser, som vi ger bästa bidraget till en bättre framtid, där det som nu inträffat aldrig ska kunna ske igen. Det är med starkt solidaritet och gemenskap

mellan alla på vår skola som vi bäst hedrar minnet av de ungdomar, som nu så tragiskt omkommit.

Ställer ni upp för att motverka rykten och växande motsättningar och för att olyckan ska bli en signal till ökad förståelse, gemenskap och solidaritet på Angeredsgymnasiet?

Aldrig mera!

Det ohyggliga som hänt får aldrig hända igen! Ungdomar måste tryggt kunna anordna fester och annan meningsfull viktig fritidsverksamhet.

Göteborgs kommunpolitiker vädjar till alla ungdomar, att komma med förslag och idéer om vad som kan göras för det inträffade aldrig ska hända igen.

Därför uppmanar jag er, att tillsammans diskutera både vilka insatser kommunen bör göra och vad ni som ungdomar själva kan bidra med för att en sådan här olycka aldrig ska ske igen.

Samtliga förslag lämnas på på expeditionen senast onsdag 11/11 för vidarebefordran till kommunpolitikerna via elevrådet.

OBS - Enskilda förslag kan också läggas i brevlådan som är märkt "Aldrig mera!" utanför kurator .

Hedra de avlidnas minne.

Det har hänt, att någon skrivit direkt på avlidna kamraters elevskåp. Detta är oacceptabelt . De avlidnas skåp måste vara fredade och få tömmas ifred av anhöriga.

De avlidnas minne ska hedras av oss på ett riktigt sätt. När alla begravningar är över kommer vi att diskutera när vi skall ta bort allt som nu har med den tragiska olyckan att göra. Allt sådant material kommer att sparas tills dess att vi, elever, lärare och skolläda, beslutat hur de avlidnas minne ska hedras.

Min fråga till er är:

Hur anser ni att vi ska göra för att på ett värdigt sätt för framtiden här på skolan ska hedra minnet av de avlidna?

Hur ska olycksplatsen se ut i framtiden?

Göteborgs kommun avser att vid olycksplatsen skapa något som hedrar de avlidnas minne och berättar om denna tragiska olycka för framtiden. Även när det gäller hur detta ska ske vill politikerna ha synpunkter från ungdomar.

Därför vädjar jag till er, att till elevrådet framföra era förslag om hur minnet av olyckan ska manifesteras på katastrofplatsen. Elevrådet kommer att vidareförmedla förslagen till kommunstyrelsen.

Bilaga 2

Arbetsplan för uppföljningsarbetet efter brandkatastrofen under vt-ht 1999

Från "Uppföljningsgruppen" 990430 och Skolledningsmötet 990504.....gm
Lasse/kurator

April- 10 juni 1999 Huvudskolan

Studierna:

- o Alla som genomfört studieplaneringssamtal erhåller ny inbjudan till samtal
- o Alla som icke haft studieplaneringssamtal erhåller ny inbjudan till sådant
- o Fortsatt stödundervisning till de som så önskar och behöver

Stöderbjudanden.

- o Nytt info utskick till alla med erbjudanden om psykologstöd, massage m.m.
- o Arbete för att via olika fonder få mer medel att satsa på rehabiliteringsinsatser.
- o Särskilt sommarutskick med info om resurser under sommaren

Överlämning/samverkan

- o Samtliga näraliggande skolor erhåller inbjudan för möte gemensamt möte under maj månad för överlämning av information om presumtiva nya D och S elever till huvudskolan.
- o Övriga skolor erhåller brevlades begäran om att informera om D och S elev kommer att börja på vår skola.

Information/samverkan

- o Ett allmänt info-meddelande går ut till all personal
- o Särskilt info går ut till studiehandedarna om deras aktuella elever.
- o Rapport från besöket i Dunblane distribueras allmänt och särskild info ges till centrala krisgrupper
- o Info erhålles om alla kontaktpersoner i näraliggande SDN.
- o Info till dessa kontaktpersoner om olika elevers utveckling

Personalinsatser

- o Erbjudande om hälsoundersökning och uppföljningssamtal till all personal – genomförande under maj månad.
- o Övriga inkommande erbjudanden om föredrag/kurser inom ramen för krisproblematiken distribueras till alla.

Beredskap inför offentliggörande av "orsaksutredningen

Inom skolan skapas en plan för vad som kan/bör göras beroende på tänkbara olika resultat av polisens "orsaksutredning". Särskild kontakt med polis ,fl. sker före offentliggörandet

Minnesrum - minnesträdgård.

- o Förslag om - avveckling av Minnesrummet under sommaren och iordningställande av en

"Minnesträdgård med enklare minnesmonument/sten eller liknande går ut till samtliga klasser. Särskild grupp med deltagande av "drabbade elever" tillsätts för det fortsatta arbetet.

- o Föräldrar till avlidna elever informeras brevlades om hur vi tänker göra
- o Överläggningar med LFF upptas om "Minnesträdgården"
- o Vid Minnesrummets avveckling - kopieras allt material samlas i särskilda "Minnes böcker"

. Förvaring sker på sådant sätt att intresserade har möjlighet att ta del av dessa. Original överförs till Stadsarkivet.

Resurser

- o Klargörande erhålles angående begäran om förlängning av vik. kurator och psykologresurs för hela läsåret 1999-00
- o De finansiella resurserna för kommande läsåret klargörs

Undersökningar/massmedia

- o Assistans ges till läkare som skall göra undersökning om "rehabiliteringsarbetet" för drabbade elever. Undersökningen sker inom ramen för s.k. "Kamedo" uppföljning
- o Öppenhet till massmedia
- o Medverkan i elev-och personalenkät initierad av Stadskansliet i samverkan Atle Dyregrov

april- 10 juni 1999 Ungdomsvägledningen/UVL

Studier/praktik/vägledning

Fortsatta studiesamtal genomförs med berörda elever tillsammans med handläggare

Stöderbjudanden via Lasse Q

- o Nytt infoutskick till alla med erbjudanden om psykologstöd, massage m.m.
- o Arbete för att via olika fonder få mer medel att satsa på rehabiliteringsinsatser.
- o Särskilt sommarutskick med info om resurser under sommaren

Överlämning/samverkan

- o Särskild överlämning/info gällande D+S elever sker såväl till Angereds gymnasiet som till övriga mottagande gymnasier
- o I övrigt arbetar UVL med sedvanliga kontakter med NO-grundskolor gällande överlämning från dessa

Information/samverkan via Lasse Q

- o Ett allmänt info-meddelande går ut till all personal
- o Särskilt info går ut till studiehandledarna om deras aktuella elever.
- o Rapport från besöket i Dunblane distribueras allmänt
- o Info erhålles om alla kontaktpersoner i näraliggande SDN.
- o Info till dessa kontaktpersoner om olika elevers utveckling

Personalinsatser via Lasse Q

- o Erbjudande om hälsoundersökning och uppföljningssamtal till all personal – genomförande under maj månad.
- o Övriga inkommande erbjudanden om föredrag/kurser inom ramen för krisproblematiken distribueras till alla.

Minnesrum - Minnesträdgård via Lasse Q

- o Förslag om - avveckling av Minnesrummet under och iordningsställande av en "Minnesträdgård med enklare minnesmonument/sten eller liknande" går ut till drabbade UVL-elever. Drabbad UVL elev deltar i arbetsgrupp för att ha synpunkter på Minnesträdgården.
- o Föräldrar till avlidna elever informeras brevlades om hur vi tänker göra

- o Vid Minnesrummets avveckling - kopieras allt material samlas i särskilda "Minnes böcker" . Förvaring sker på sådant sätt att intresserade har möjlighet att ta del av dessa. Original överförs till Stadsarkivet.

Resurser

- o Klargörande erhålles angående begäran om förlängning av extra kurator på UVL för hela läsåret 1999-00
- o De finansiella behov för kommande läsåret klargörs.

Övrigt

- o Minnesmaterial på UVL kopieras och placeras på värdigt och tillgängligt sätt på UVL. Original till stadsarkivet. Klart till terminsstarten ht-99

Sommarlovet 10 juni-16 augusti

Huvudskolan och Ungdomsvägledningen

- o Alla erhåller en välbehövlig vila och rekreation
- o Någon form av jourverksamhet över hela sommaren eventuellt i samverkan med "Stödcentrum Nordost" skapas i syfte att finnas till hands och förmedla vidare kontakter för stöd till de drabbade
- o Minnesrummet avvecklas. Arbete påbörjas för "Minnesträdgård"
- o Många drabbade elever har sommarjobb - erhållna via rekommendationer av kuratorerna.
- o Veckan 9-13 augusti genomförs endera av alternativen:
  - Sommarlägers helg för drabbade och tillkommande drabbade elever
  - Särskild inbjudan till träff på skolan för nytillkommande elever och särskild samling av egna drabbade elever.
- o Särskild info med olika erbjudanden för ht går ut till både gamla och nya drabbade elever.

Höstterminen 1999

Både Huvudskolan och Ungdomsvägledningen

Studier - huvudskolan

- o Studieplaneringsmöten för alla sker under september/oktober
- o Särskild stödundervisning finns kvar som erbjudande

Studier/praktik/vägledning - Ungdomsvägledningen

- o Studieplanering enligt modell som varit under våren

Stöderbjudanden - båda enheterna

- o Fortsatta erbjudanden går ut till alla om olika stödinsatser.
- o Medel för särskilda rehabiliteringsinsatser anskaffas och erbjuds drabbade i form av konkreta insatser.
- o Särskild uppmuntran och info går ut till drabbade om aktuella stipendier och bidrag.

Information - båda enheterna

- o Studiehandedare för drabbade gamla och nya elever informeras i särskilda former i början av terminen eller ev. före skolstart. Motsvarande särskilda info görs på ungdomsvägledningen
- o All personal erhåller info vid skolans start
- o Vid ytterligare tillfällen ht distribueras allmän info om arbetet till personal

Extern samverkan- båda enheterna

- o Mest berörda SDN informeras om läget vid terminens början
- o Fortsatt medverkan i de samverkansformer som finns för Nordost
- o Information om vårt arbete går ut till berörda lokalt och centralt

Personalinsatser

- o Ytterligare ett erbjudande om hälsoundersökning och uppföljningssamtal går ut.
- o Inkommande erbjudanden om insatser i anknytning till kris-och rehabilitering distribueras till alla.

Minnesträdgården - Minnesmaterial -båda enheterna

- o Minnesträdgården görs klar senast till den 29/30 oktober
- o Minnesmaterialet samlat på lämpligt sätt klart vid terminsstarten
- o UVL:s minnesmaterial samlat på lämpligt sätt vid kursstarten.

Årsdagen - båda enheterna.

- o Särskilt förslag om årsdagens firande utarbetas tillsammans med drabbade elever. Beslut fattas av skolledningen och samordnare. Detta sker senast 15 september.
- o Årsdagen inträffar 29/30 oktober. Fredagen den 29/10 utformas år 1999 till "Minnesdag". Minnesträdgården invigs i samband med denna dag.
- o Alla elever och familjerna till avlidna inbjuds delta i "Minnesaktiviteter"
- o Under hela veckan 25-29 oktober hålls "Minnesträdgården" öppen för besök. Särskild jourverksamhet etableras i skolan under veckan.
- o Fredagen den 29 oktober hålles jouröppet i någon form under kvällen och natten (behovet bedöms mot bakgrund av vad andra stödinstitanser gör för något)
- o Lördagen den 30 oktober hålles jouröppet på skolan hela dagen och kvällen.

Forskning/utredningar/massmedia

- o Fortsatt stöd till forskning och utredningar
- o Fortsatt öppenhet mot massmedia

Övrigt - båda enheterna

- o Dokumentationsarbetet organiseras och förstärks
- o En heldag för de ingående i den särskilda uppföljningsgruppen anordnas för genomgång av höstens arbete och mental stärkning. Sker före skolstarten
- o Särskild aktuell information ges till all personal ges före terminsstarten

Bilaga 3

Angeredsgymnasiets arbetsplan för uppföljningsarbetet efter branden. Vårterminen år 2000

Studier Nat.program+ IVIK

- o Studieplaneringsmöten genomförs för de elever som har behov av detta. Fortsatta stödsamtal sker för alla som så önskar
- o De särskilda studieförutsättningar som hittills gällt för branddrabbade elever gäller även under våren. **D.v.s.utökad rätt till omprov, rätt till längre arbetstid före betygssättning, särskild stödundervisning, särskild rätt att reducera för att gå ett halvt eller helt år efter år 3.**

Studier/praktik/vägledning UVL

- o Ny omgång av studieplaneringsmöten liksom fortsatta stödsamtal sker såsom tidigare
- o Särskilda insatser sker för branddrabbade elever när det gäller att klara G i ma, eng, sv.

Övrigt stöd till elever Samtliga enheter

- o Fortsatt gäller samma stöderbjudanden som förut. **D.v.s psykologbehandling, massage, simning, motions- eller styrketräning liksom stöd till annan specifik mental eller fysisk rehabilitering.**

Insatser för personal Samtliga enheter

- o Personalen erhåller en tredje (och sista) möjlighet till liten hälsoundersökning med hälsosamtal via Bohushälsan
- o Inkommande erbjudanden om fortbildning m.m. med anknytning till kris- och rehabilitering distribueras till alla.

Extern samverkan Samtliga enheter

- o "Brandgruppen" deltar i heldag (4/2) om samtliga gymnasieskolors erfarenheter av uppföljningsarbetet.
- o Fortsatt samverkan med enheter som arbetar med uppföljningen i Nordost
- o Fortsatt god extern information om våra insatser
- o Samtliga föräldrar för D och S elever inbjuds var för sig till infomöten 25/1 o 1/2

Intern information Samtliga enheter

- o Studiehandedarna och motsvarande på UVL erhåller vid skolstarten aktuell information om läget för de egna branddrabbade eleverna.
- o All personal erhåller vid minst två tillfällen under våren allmän information om uppföljningsarbetet

Övriga insatser Samtliga enheter

- o Ansträngningar görs för att sommarjobb särskilt riktade till branddrabbade elever ska kunna erbjudas
- o Ansträngningar görs för att det under sommaren skall finnas organiserad sommarskoleverksamhet för branddrabbade elever.
- o Projekteringsarbetet för "Minnesträdgård" görs klart och arbete för finansiering genomförs.

- o Fortsatt stöd och hjälp till forskning och utredning
- o Fortsatt öppenhet mot massmedia
- o Ny arbetsplan för ht -00 och vt 01 är klar senast 00 06 01

Ekonomi Samtliga enheter

- o För våren - 00 gäller samma ekonomiska satsning och förutsättningar som gällt sedan branden.D.v.s. medel till alla former av stödinsatser, uppföljningsåtgärder och extra stödpersonal finansieras via särskilda statliga medel.
- o Senast 00 06 01 fastslås ramarna för neddragna satsningar under ht-00 och ytterligare neddragningar vt-01

Bilaga 4

Arbetsplan för Uppföljningsarbetet efter branden HT 00 VT 01

Brandpengarna upphör vid årsskiftet

Uppdraget för ht-00 består i att fortsätta stödarbetet, men att under terminen skära ned på kostnaderna för att i och med årets slut helt upphöra med allt stöd via de särskilda brandmedlen. Den följande arbetsplanen är utarbetad med beaktande av nämnda nedskärning. I händelse av att förlängning av stöd kommer att ske för vt-01 noteras i det följande även för vårens satsningar som tillägg.

Elevstödet

Följande principer gäller ht-00

Där-ungdomar och syskon till omkomna ges rätt till oförändrat stöd i form av:

- Psykologhjälp och annat samtalsstöd
- Massage
- Motions-styrketräningskort
- Simning
- Annat fysio-mentalt stöd
- Stödundervisning och särskild studieplanering

Övriga särskilt sörjande - kraftigt neddragen satsning till endast:

- Psykologhjälp
- Stödundervisning efter särskild prövning

Vid möjlighet till brandpengar även vt-01

Fortsatt elevstöd enligt ovanstående principer

Personalstödet

Följande principer gäller ht-00

- Inga brandmedel avsätts för allmänna personalinsatser
- Den elevvårdspersonal, som arbetar direkt med drabbade elever, erhåller vid behov handledning och enklare fysio-mentala stödinsatser

Vid möjlighet till brandpengar även vt-01

Fortsatt personalstöd enligt ovanstående principer

Samverkan

Den speciella "Brandgrupp" skolan har haft sedan 98/99 fortsätter sin verksamhet som tidigare

även under ht-00. Eventuell fortsättning prövas vid slutet av terminen.

Extern samverkan sker som tidigare under ht-00 med Stödcentrum, BUP och via samrådsgruppen för stödarbetet i nordost.

Information

Intern och extern information om utvecklingen av stödarbetet på vår skola sker under ht-00 på samma sätt som tidigare.

Årsdagen

Årsdagen av brandkatastrofen högtidlighålles på skolan fredagen den 27 oktober. Skoldag

genomförs som vanligt under förmiddagen. Under eftermiddagen särskild Minneshögtid i Sporthallen

Minnesträdgården

Insamlingsarbetet fortsätter under hösten Högtidlig invigning av Minnesträdgården sker fredag

27 oktober

Skadeståndsfrågor

Drabbade elever som är målsägare erhåller hjälp av advokater för att få de skadestånd de är berättigade till. I mån av behov hjälper också skolan till i detta sammanhang

Stödpersonal

De särskilda tjänsterna som funnits för stöd åt drabbade kvarstår ht-00 ut. I händelse av att inga ytterligare brandmedel erhålles för våren upphör dessa tjänster vid årsskiftet såvida inte rektor fattar annat beslut för vt-00

Utvärdering

Under ht-00 görs en intern utvärdering av skolans eget arbete efter branden baserat på fakta-information från personalens insatser och på hur drabbade elever upplevt vårt arbete.

Dokumentation och erfarenhetsförmedling

Allt material gällande uppföljningsarbetet efter Brandkatastrofen samlas och arkiveras i särskild ordning. Diskussion och beslut fattas om hur skolan kan bidra till att de erfarenheter vi fått ska förmedlas externt på bästa sätt.

Bilaga 5

TIO MÖJLIGHETER
FÖR DIG SOM UPPLEVDE BRANDKATASTROFEN

1.

Möjligheten till stödjande gruppsamtal tillsammans med andra som var med vid brandkatastrofen finns ända fram till juni-99. Samtalen leds av psykolog. Du kan anmäla dig via kurator när du vill.

2.

Möjligheten till egen individuell psykologkontakt finns under hela läsåret. Du kan kontakta psykolog Iraj Parcifar som finns på skolan. Önskar du psykologhjälp utanför skolan kan du kontakta kurator eller skolsköterska

3.

Möjligheten till kontakt och stöd via socialtjänsten finns hela tiden. Du kan själv ta direktkontakt eller få hjälp av kurator

4.

Möjligheten att ansöka om penningstöd via den.s.k BRANDOFFERFONDEN finns. Kurator hjälper dig ansöka om bidrag.

5.

Möjligheten att även söka andra former av ekonomiskt stöd för konkreta ändamål finns också Bl.a. från en del Barnmedicinska mottagningar.

6.

Möjligheten att få ekonomiskt stöd via kurator för t.ex. massage, sjukgymnastik m.m. kommer att finnas under läsåret.

7.

Möjligheten att få extra undervisningsstöd för återläsning och repetition kommer att finnas under läsåret. Kontakta kurator eller din studierektor för detta stöd.

8.

Möjligheten att själv träna avspänning/avslappning kommer att vara god. Kassetband för egen träning har du fått hemsänt via kurator.

9.

Möjligheten att få extra hjälp med andra personliga önskemål om stöd kommer att vara stor hela läsåret. Vänd dig till kurator eller din skolsköterska med ditt eget önskemål

10.

Möjligheten till samtalsstöd av kurator eller skolsköterska finns hela tiden.

Kontakter:

Skolsköterskan: Margita Petersson (ES,FP,HP,HV,MP,)	332 26 18
Skolsköterskan: Majvor Meuller (NV,SP, IVIK)	332 26 17
Kurator: Lasse Johansson (alla program)	332 26 19

Bilaga 6**Aktuell information om uppföljningsarbetet på Angeredsgymnasiet efter Brandkatastrofen**

990601 Lasse/kurator

Omfattningen av direkt drabbade elever inom Agy

Antal kända Agy-elever med om olyckan:	81			
Varav avlidna	15			
Antal överlevande	66			Fysiskt skadade av dessa: 23

Fördelning av drabbade elever på de olika enheterna:

förändring				
981030 totalt överlevande	66	990601	68	är + 2
981030 gående på Nationella program+IVIK	44	990601	38	är - 6
981030 tillhörande UVL - Nordost	22	990601	28	är + 6
	Till annan UVL m.m.	990601	2	är + 2

Beräknat antal sörjande.

som är var där men är starkt sörjande genom att de förlorat syskon, släkting, pojk/flickvän eller nära kamrater 100-tals
990601 Starkt sörjande med kontakt och erbjudna stöd = 74

Totalt antal elever under bevakning/behandling 990521

990601 Antal elever under bevakning/ behandling: 66 ("Därelever") + 74("Sorgelever") = 140

Studierektor, samordnare och elevvårdspersonal har elevuppgifterna för respektive program.

Oförändrat antal elever med "brandupplevelse" under läsåret 1999-00

Av rapporter från grundskolorna i Angeredsområdet framgår, att det på goda grunder kan antas att under 1999-00 kommer antalet elever som upplevde Brandkatastrofen direkt på plats att vara lika många (eller flera) jämfört med nuläget.

Särskilda former för överlämning av nya elever och särskilda kontakter med nya "Därelever" kommer att ske under vt-99

Aktuella rehabiliteringserbjudanden från skolans sida till alla

Psykologkontakt.....genom vår egen psykolog eller via ungdomsmottagningar
Samtalsstöd övrigt.....genom kuratorer eller skolsköterskor
Massage.....genom egen resurs på skolan eller genom externa massörer
Läkarkontakter.....genom skolläkaren eller via remiss från skolhälsovården
Annat rehabilitering (simning, styrketräning, hälsohem m.m.) .....hjälp med bidragsansökningar
Övrig extern rehabilitering.....hjälp med ansökningar och kontakter externt

Aktuella insatser på studieplanet för alla

Studieplaneringsmöten med deltagande av elev (även förälder har inbjudits) , syo, studierektor och kurator har genomförts med elever som var där. Motsvarande har skett i maj

för elever med stark sorg. Uppföljning av studieutvecklingen har skett under maj månad. Olika erbjudanden har givits ex: stödundervisning, ändrad studiegång, omgång m.m. Alla har fått erbjudanden om stödundervisning under påsklovet och får också särskilt erbjudande om stödundervisning under sommarlovet

Besöken i brandlokalen

Fyra besök med elevdeltagande genomfördes. Totalt deltog 73 elever varav 55 från vår skola och 18 från andra skolor. Av Agy elever var det hela 37 "Därelever" som gjorde ett eller flera lokalbesök. I samband med att dessa besök genomfördes uppföljningssamtal med medverkan från "HÄFA". Meningen bland eleverna var att besök och uppföljningssamtal var mycket nyttiga

Om deltagande i forskning/utredningar

Skolan och "Därelever har medverkat på olika sätt vid statlig utredning "om den officiella informationen i anknytning till brandkatastrofen".

Särskild forskning om informationen i allmänhet (officiell och medial) i anknytning till branden genomförs av Örebro Universitet på uppdrag av Nämnden för Psykologiskt Försvär. Undersökningen har genomförts med skolans hjälp och gäller elever i allmänhet.

Elever på skolan kommer att medverka vid s.k. Kamedo uppföljning

Två klasser samt 45 personal deltar i Göteborgs kommuns uppföljningsenkät

Hjälp med projektansökningar

Info har gått ut till alla lärare, alla klasser om tävlingen "Bygga broar" där en resa till New York bl.a. stått på spel. En klass vann resa till New York och hade hjälp vid ansökan av personal. En annan klass vann 10 000 kr för att genomföra särskilt litet projekt Fortlöpande erhåller elevgrupper hjälp med att utarbeta ansökningar till GP-fonden. Ex. "Demokratiresa" till Stockholm för somaliska hemspråksgruppen. Elevrådet har fått hjälp med att göra en ansökan om "Mångkulturellt aktivitetscentrum på Angeredsgymnasiet"

Minnesrummet och ny "Minnesträdgård"

Minnesrummet kommer att avvecklas under sommarlovet. Någon form av "Minnesträdgård" kommer att skapas i skolan. Alla klasser har fått ta ställning till förslaget och givet detta sitt fulla stöd

Besök i Dunblane Skottland

En delegation från skolan har varit i Dunblane där 16 skolbarn och en lärare sköts ihjäl 1996. Rapport om erfarenheterna har skett i särskild form för kommunens samordnare av uppföljningen efter branden. Skriftlig rapport är under utarbetande

Arbetsplan

En långsiktig planering över insatserna under resten av våren, för sommarlovet och för höstterminen är gjord där alla aspekter på det fortsatta arbetet finns med.

Bilaga 7

Rapport från Angeredsgymnasiets uppföljning efter Brandkatastrofen

.....00 03 22 Lasse/kurator

Antal elever aktuella för stöd

Elever som var DÄR

Nationella program + IVIK: 990607: 72)	54	UVL: 38	Totalt DÄR: 92	(
---	----	---------	----------------	---

Elever drabbade av stark SORG:

Nationella program + IVIK 990607: 74)	53	UVL: 73	Totalt SORG: 126	(
--	----	---------	------------------	---

Samtliga D+S: Nat.program:	107	UVL: 111	218	(990607:146)
----------------------------	-----	----------	-----	---------------

Minnesträdgården

Insamlingen startade 13 mars. GT har gått in som "fadder" för insamlingskampanjen.

Tidningen kommer att bl.a. ha inbetalningsblankett i varje dag och en gång i veckan publicera en större artikel om insamlingsarbetet. Inofficiellt mål är att få ihop summan 340 000 kr inom fyra veckor. En "insamlingspelare" i entréhallen på skolan uppdateras dag för dag.

Insamlingen hade till ovanstående datum inbringat 95 000 kr

Inför kommande rättegång

Samtliga direkt berörda DÄR-elever på vår skola har fått skriftlig information om rätten till juridiskt ombud inför en eventuell rättegång. Ett särskilt möte om denna fråga har genomförts med representanter för BOA

Krisgruppsmöte

Krisgruppen genomför ett planeringsmöte den 5/4 för att samtala om åtgärder i samband med den kommande rättegången. Då kommer det att fattas beslut om sådana frågor som elevers ledighet under med rättegången, skolans egen uppföljning av rättegången, beredskap inför möjliga problem m.m.

Extra stödundervisning under Påsklovet

Samtliga årskurs 3 elever har erbjudits extra stödundervisning under påsklovet. Detta för att de ska få en sista extra chans att bättra på sina kunskaper inför slutspurten för examen. Då dessas önskemål lämnats in kommer för jobbet behövliga och intresserade lärare att kontaktas.

Sommarjobb

Även vid årets tilldelning av kommunens sommarjobb kommer de som drabbats av Brandkatastrofen att ha god möjlighet att få jobb via kurators urval för särskilda skäl

BUP enkät och samtal

Skolan har för BUP:s arbete med Där-eleverna organiserat för enkätbesvarande och enskilda samtal. Detta kommer igång v 12 både för eleverna inom nationella program och individuella programmet

Hälsoundersökning och hälsosamtal

Under våren genomförs ytterligare ett antal anställda hälsoundersökning med hälsosamtal via Bohushälsan.

I och med vårens undersökningar har totalt 64 anställda passat på att göra den här extra kontrollen. Enligt fleras rapporter har den här insatsen varit mycket nyttig.

Branduppföljningsgruppen

Skolans "Branduppföljningsgrupp" sammanträder varje fredag kl. 13-14.30 hos Ungdomsvägledningen Nordost. Vid dessa möten diskuteras alla slags frågor rörande uppföljningsarbetet. Det går bra för alla att till dessa möten aktualisera frågor om uppföljningen och aktuella problem i anknytning till denna.

Gruppen består av:

Samordnare :Lasse/kurator. tel. 332 26 19. 0705-24 36 06 mail:

uanlaj@angered.educ.goteborg.se

Skolsköterskorna: Margita Petersson. Agneta Bergenheim och Ingalill Byström (UVL)

Psykolog Iraj Parisfar. Kuratorerna: Hans Grönskog och Rehema Prick (UVL)

En representant för Stödcentrum Nordost är också ständigt adjungerad

Bilaga 8

Information inför kommande rättegång om Brandkatastrofen mars-00 Lasse/kurator

Vad händer och när?

mars-april De fyra misstänkta är häktade och kommer att förbli häktade fram till rättegången i

Tingsrätten. Polisens förundersökning om brottet pågår

Efter

15 april Åtal väcks mot de misstänkta. Förundersökningen blir offentlig. Efter detta får försvararna och de misstänkta en tid på sig att förbereda rättegången.

3 maj Rättegången om själva brottet inleds i Tingsrätten. Rättegångsförhandlingarna kommer därefter att pågå 3-4 dagar/vecka och under c:a 2 timmar/gång

19 maj Rättegången beräknas avslutas

Början av

juni Tingsrättens dom meddelas och domen blir offentlig

juni/juli Domen överklagas till Hovrätten

augusti Rättegång i Hovrätten

september Hovrättens dom meddelas och blir offentlig

Vilka är målsägare?

Alla de som direkt eller indirekt drabbats av Brandkatastrofen kallas för ”målsägare”

Följande grupper är självklara sådana målsägare:

- Alla som upplevde Brandkatastrofen direkt på platsen och skadades fysiskt på något sätt
- Alla som upplevde Brandkatastrofen direkt på plats och erhöll någon form av psykiska men, förlorade saker, fått problem i skolan etc
- Alla föräldrar och syskon och övriga som levde tillsammans med någon av de ungdomar som avled vid branden

De som anser sig tillhöra någon av de här nämnda grupperna bör anmäla sig som målsägare till någon av följande:

- Polisen eller åklagarmyndigheten i Göteborg
- Brottsofferanhörigas förening(BOA har egna jurister som kan hjälpa till med alla frågor)
- Det går också bra, då åtal har väckts, vända sig direkt till Tingsrätten och anmäla sig som målsägare. Hänvisa då till mål: B 39-00

Frågor om förundersökningen och rättegången

Allt förundersökningsmaterial blir offentligt. Samtliga målsägare har rätt att få en kopia av polisens hela förundersökning. Skolan kommer också att erhålla några ex av förundersökningen.

Det är INTE polisens förundersökning som avgör om de misstänkta är skyldiga eller ej

Det är ENDAST vad som sägs och i övrigt framkommer under rättegången som avgör domstolens beslut

För att bli dömd för brott krävs att det vid rättegången visas att den misstänkte UTOM VARJE RIMLIGT TVIVEL ÄR SKYLDIG TILL BROTTET

Det är INTE de misstänkta som ska bevisa sin oskuld utan det är ÅKLAGAREN SOM SKALL BEVISA SKULD

Rättegången kommer att vara offentlig. Alla målsägare har rätt att närvara vid rättegången på det sätt som domstolen beslutar. Det betyder också, att elever som är målsägare har rätt att få ledigt från skolan för att närvara under rättegången. Tingsrätten planerar att genomföra förhandlingarna i Svenska Mässan. Där kommer i så fall bara ett 50 tal personer att kunna vara närvarande direkt i det rum där förhandlingarna sker. De flesta målsägare får alltså INTE plats i det rummet. Dessa garanteras istället plats i ett angränsande rum där förhandlingen kan följas via storbildsskärm. Massmedia och övriga intresserade har också rätt att vara i detta ”stor-bildsrum” som beräknas rymma c:a 500 personer.

Om att biträda åtalet

Målsägare har rätt att till domstolen anmäla att man biträder åtalet. Målsägaren blir då PART I MÅLET och har rätt att närvara vid förhandlingen och att argumentera och ställa frågor. OBS innan man biträder åtalet och därmed får nämnda rättigheter bör man kontrollera med jurist om det blir några andra följder

Hur ställer man skadeståndskrav?

När rättegången är klar och om de misstänkta anses skyldiga kommer det att genomföras rätte-gångar om alla skadeståndskrav. Alla målsägare har rätt att då ställa krav på skadestånd och att genom Tingsrätten få beslut om att man har rätt att få skadestånd.

OM DE DÖMDA INTE KAN BETALA KAN MAN DRIVA FRÅGAN VIDARE TILL DET EGNA FÖRSÄKRINGSBOLAGET. (t.ex. via hemförsäkringen)

VAR MAN INTE FÖRSÄKRAD DÅ BRANDKATASTROFEN SKEDDE KAN MAN DRIVA KRAV PÅ SKADESTÅND DIREKT TILL BROTTSOFFERMYNDIGHETEN

För att driva krav på skadestånd direkt till Brottsoffermyndigheten behöver de misstänkta INTE dömas för brottet. För krav på skadestånd från Brottskademyndigheten behövs bara att Tingsrätt eller Hovrätten förklarar att branden är orsakad av ett brott (t.ex. genom avsiktlig antändning eller genom grov vårdslöshet). För att få skadestånd via Brottsoffermyndigheten är det INTE heller nödvändigt att dom finns om skadestånd

Vad kan man få ersättning för?

Den som är målsägare kan få skadeståndsersättning för följande SOM ORSAKATS AV BROTTET:

Kostnader - alltså alla utgifter man haft pga brottet

Begravningskostnader – samtliga utgifter i samband med detta

Förluster av underhåll – om avliden skulle betalat underhåll

Inkomstförluster t.ex. sjukskrivning, nödtvång att gå längre i skolan

Sveda och värk – dvs alla slag av fysiskt och psykiskt lidande

Lyte och men - bestående skador av alla slag

Olägenheter i övrigt – t.ex. ökad anspänning, har mått allmänt dåligt

Kränkning- kan endast de som upplevde branden direkt på plats få ersättning för

Den som drabbats kan hos Försäkringsbolag och Brottsoffermyndigheten söka ersättning för samtliga dessa punkter utom för punkten ”Kränkning” OBS juristerna hjälper till med att göra ansökan om ersättningar

Tidsgränser för ansökan om ersättningar

För ansökan om ersättning från Försäkringsbolag gäller 3 års gräns räknat från skadetillfället

För ansökan om ersättning från Brottsoffermyndigheten gäller 2 års gräns från ”lagakraftvunnen dom” dvs från domen i Tingsrätten eller om domen överklagas från domen i

Hovrätten.

OBS har man väl en gång anmält ersättningskrav till Brottsoffermyndigheten har man sedan rätt att inkomma med nya krav under 10 år.

Det finns särskilda ersättningstabeller för de olika punkter man kan få ersättning för TAG HJÄLP AV JURIST VIA t.ex. BOA för att ställa rätta ersättningskrav.

Några viktiga kontakter före och under rättegången

Brandoffer Anhörigas förening:

BOA:s Lokal: Kungsgatan 10 A. 4111 19 Göteborg tfn: 13 05 70

BOA:s ordförande: Leo Papini tfn: 24 75 89(hem), 69 10 10 (arb) 0709-39 21 10

BOA:s jurister:

Max Fredriksson och Susanne Dalenholm hos "Brottsofferjuristerna AB" tfn: 040-678 84 84

Tomas Bodström hos "Stockholms Advokatbyrå" tfn 08- 650 28 50

Kommunens juridiska experter:

Under rättegången kommer två advokater att hjälpa till med att besvara frågor.

De är: Jerry Jonsson tfn 60 51 23 och Ann-Charlotte Dahlstedt tfn 60 50 42

Tingsrätten

Ange mål nr B 39-00 när ni önskar information tfn 701 10 00

Åklagarmyndigheten

Ange mål nr B 39-00 när ni önskar information tfn 739 41 00

Stödcentrum

Nordost (Angered,Bergsjön,Kortedal, gamlestan) tfn 84 61 54, 0707-80 13 01

Hisingen tfn 64 23 10, 0706-52 14 79

Väster: tfn 49 45 20, 0707-95 33 59

Centrum: tfn 85 29 57, 0705-27 10 09

Örgryte/Härlanda tfn 85 48 80

Bilaga 9

Lasse/kurator Angeredsgymnasiet

Sammanfattning över stödinsatser vid Brandrättegången i Tingsrätten

Jag har under perioden 3/5- 18/5 med undantag av fredagen den 12/5 varit närvarande varje förhandlingsdag under Brandrättegången. Eftersom jag är kurator vid Angeredsgymnasiet och därmed dagligen haft många elever närvarande har mitt arbete varit koncentrerat till att på olika sätt bistå just dessa elever. Istället för att dagligen i stödpersonalens dagbok nedteckna mina insatser görs här en kort sammanfattning över vad som gjorts.

Vid Brandrättegången närvarande målsägande elever från Angeredsgymnasiet:

3/5 18 elever från nationella program + ett 15 tal elever från individuella program

4/5 5	"- -"	+ nära 10	"- -"
8/5 21	"- -"	+ c:a 20	"- -"
9/5 22	"- -"	+ c:a 15	"- -"
10/5 21	"- -"	+ ett 15	"- -"
12/5	vet ej - var ej närvarande denna förhandlingsdag.....		
15/5 24	"- -"	+ över 10	"- -"
16/5 16	"- -"	+ ett 10	"- -"
17/5 21	"- -"	+ c:a 15	"- -"
18/5	"- -"	+ c:a	"- -"

Totala antalet besökande målsägande elever under rättegången har varit:

Från nationella program: 30 elever (c:a 55 % av alla målsägare på nationella program) Från individuella program: 20-25 elever (55% av alla målsägare på individuella program)

Samtal av stödjande eller informativ art

Under rättegångsdagarna har jag haft återkommande små samtal med 25 av de deltagande eleverna från nationella program och med c:a 5 av eleverna från individuella program. Samtalen har först och främst rört deras aktuella reaktioner och upplevelse av rättegången, information om rättegångens uppläggning och regler samt förklaringar av termer och ord som använts under förhandlingarna.

Angränsande frågor som behöver åtgärdas

Tre elever har under förhandlingsdagarna aktualiserat behov av särskilt fysiskt och mentalt stöd, vilket tillgodosetts under förhandlingstiden. Problem rörande de kommande sommarjobben har tagits upp av två elever för vidare åtgärder senare. En elev har under förhandlingstiden fått hjälp med att skriva ansökan om anställning. Flera elever har velat samtala om behovet av att läsa ikapp, få göra omprov etc - vilka samtliga kommer att åtgärdas direkt efter rättegångens slut.

Bistånd av praktisk natur

En återkommande uppgift har bestått i vägledning över hur ungdomarna skall anmäla sig till olika ting , såsom: att få målsägande biträde, få vara i sal A , få ha med sig stödperson etc.

Under förhandlingsdagarna har jag skrivet totalt 13 intyg för rätten att ha med sig stödperson inne i rättegångssalarna. Samtliga bifallna

Under rättegången har jag också haft en mindre handkassa, varur 8 elever har behövt ekonomisk hjälp till mat upp till sammanlagda värdet av 320 kr.

Övrigt

Under rättegången har jag haft stödjande kortare samtal med 7 målsägande föräldrar till elever på Angeredsgymnasiet. I tre av dessa fall har detta lett till konkret praktiskt bistånd av olika slag. Några elever har biståtts vid mediakontakter. Fyra tidigare elever (målsägare) har också tagit kontakt under rättegångsdagarna varvid två erhållit praktisk hjälp med intyg för stödperson. Varje förhandlingsdag har jag noterat närvarande elever från vår skola för att därefter till elevernas studiehandledare lämna rapport om ledighet för närvaro vid rättegången.

Sammanfattning

Min uppfattning är att den samlade stödresursen har fungerat mycket väl och varit lämpligt sammansatt. Stödresursens organisering och resurser har varit väl anpassat för ändamålet.

För vår skolas räkning anser jag att det varit helt nödvändigt med den typ av närvaro av "egen" stödpersonal som vi haft. Våra målsägande elever har därmed kunnat få den hjälp de behövt och därför känt trygghet i den annars mycket ovanliga och stundtals upprörande situationen

Bilaga 10

Information om skadestånd till de som drabbades vid Brandkatastrofen från Lasse/kurator 00 09 15

Vid ett möte den 7 september informerade BOA:s jurister om läget när det gäller skadeståndsfrågorna.

Man kan kräva skadestånd av följande:

1. **De dömda** – men eftersom dessa inte har några pengar är detta lönlöst
2. Hos det **försäkringsbolag** där drabbad hade en hemförsäkring den 29/10 - 98
3. Hos **Brottsoffermyndigheten** för drabbad som inte hade försäkring 29/10-98

Följande grupper har rätt till skadestånd:

1. **Anhöriga** till den som avled vid branden.
Som anhöriga räknas Pappa, Mamma, syskon (men också styvföräldrar, styvsyskon och t.ex. mor-eller farföräldrar om den avlidne levde tillsammans med någon av dessa och hade nära relation till den avlidne)
2. **Drabbade som var inne i lokalen** i samband med branden oavsett hur skadad man blev

Skadestånd kommer att krävas av försäkringsbolag och av Brottsoffermyndigheten för följande

För anhöriga

1. För kränkning	Advokaterna kräver 75 000 kr till varje anhörig <u>även om vanliga belopp för kränkning är 25 000 kr</u> Detta krav gäller för alla anhöriga
2. För kostnader (sjuksskrivningar, begravningar m.m.m.m)	Här ställer advokaterna krav enligt vad varje enskild anhörig anser man har rätt att kräva. För detta krävs samtal mellan advokaterna och varje anhörig

För drabbade som var där

1. För kränkning	Advokaterna kräver 75 000 kr till varje drabbad <u>även om vanliga belopp för kränkning är 25 000 kr</u> Detta krav gäller för alla drabbade
2. För skador	Här ställer advokaterna krav enligt vad varje enskild anser sig ha rätt att kräva. Det gäller både fysiska och psykiska skador. För detta krävs samtal mellan advokaterna och varje enskild drabbad.
3. För olika förluster	Detta gäller t.ex. att man förlorat pengar, kläder eller att man pga av branden misslyckats med sin skola. Samtal med advokat är nödvändig för detta
4. För kostnader	Detta gäller om man haft några särskilda kostnader pga branden. Samtala med advokat om detta

Se upp med brev från försäkringsbolag!!!

Olika försäkringsbolag har genom brev försökt få anhöriga och drabbade att acceptera en ekonomisk ersättning som ligger mycket lägre än vad man har rätt till. Genom detta vill försäkringsbolag slippa betala så mycket. **Godtag inte sådana erbjudanden – kontakta jurist om detta innan du går med på något.**

Skadestånd, arvoden etc.

Skadeståndsersättningarna är INTE beskattningsbar inkomst.

Målsägarnas, anhörigas och övriga drabbades jursiter, skall INTE ha något arvode av målsägare om juristerna är utsedda till målsägarbiträden.

De dömda kommer för resten av sina liv att vara skadeståndsskyldiga – Försäkringsbolag och Brottsoffermyndigheten kan kräva pengar av de dömda.

Juristhjälp

BOA (Brottsofferanhörigas förening) har för sina medlemmar anlitat egna jurister bl.a Max Fredriksson och Thomas Bodström. Dessa jurister företräder 250 målsägare och de kommer att förhandla direkt med Försäkringsbolag och Brottsoffermyndigheten. De samarbetar också med övriga jurister, som arbetar för andra målsägare.

OM DU INTE HAR HJÄLP AV NÅGON JURIST BÖR DU OMEDELBART

KONTAKTA: BOA tel. 82 52 03 eller Brottsofferjuristerna tel. 040-678 84 84

OBS ! Målsägare (anhörig eller den som var inne i lokalen då det brann) som INTE har egen juristhjälp måste själv ställa sina krav på Försäkringsbolag och Brottsoffermyndigheten

Skadeståndsarbetet tar tid

Arbetet med att utan rättegångar komma överens med Försäkringsbolag och Brottsoffermyndigheten kommer att ta tid. Brottsofferjuristerna kommer nu först att försöka göra ett avtal om ersättningar för ”kränkning” och här kräver juristerna 75 000 i ersättning till varje drabbad och varje anhörig. **Inget resultat av detta arbete kan ske för än någon gång i slutet av oktober. Först därefter kan varje enskilda övriga krav tas upp och eftersom det rör sig om flera hundra personer så kommer det att ta lång tid att få ut all ersättning man har rätt till. Ha tålamod!**

Skaffa viktiga kvitton och intyg

Alla som har rätt att kräva skadestånd bör skaffa viktiga kvitton och intyg för de krav man har.

Exempel:

Ha kvitton över alla kostnader du haft p.g.a. branden.

Skaffa intyg från psykolog om du haft kontakt med sådan

Skaffa intyg från läkare om du haft sådan kontakt

Skaffa intyg från kurator eller skolsköterska om ditt skolarbete m.m.

Gör en egen förteckning över allt som du anser dig vilja ha ersättning för

Bilaga 11**010822****Till elever som upplevde Brandkatastrofen 1998 direkt på platsen**

Tre år har snart gått sedan den tragiska branden på Herkulesgatan. Vår skola, som hittills givit ett kraftfullt stöd till de drabbade, har inte längre så mycket pengar för sådant stöd. Därför måste det ske en prioritering av hur våra särskilda ”brandpengar” skall användas.

Följande prioritering gäller.

1. Bara de som var med om branden direkt på platsen eller som hade syskon som avled vid branden kan få särskilt stöd

2. Alla som var på platsen eller är syskon till omkomna kan få följande:

Alla med behov kan efter prövning erhålla stödundervisning i mindre omfattning

Alla kan också efter samtal få extra möjligheter till omprov och extra tid för att inlämna arbeten m.m.

Alla med behov av kontakt med psykolog kan få detta

1. Endast de som erhöll fysiska skador (brännskador, kraftiga lungskador m.m.) kan få följande fysio-mentala stöd:

Styrketräningskort, work out, simning eller liknande (en aktivitet)

Massage

Frågor och svar:

Lasse/kurator är samordnare för alla frågor om branden. Vänd dig därför till honom om det är något du behöver eller undrar över. tel. 031 –332 26 19, 0705-24 36 06